

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

Flickan i tornrummet. Berättelse för unga flickor

Stockholm. Albert Bonniers förlag 1933

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Göteborgs universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Göteborgs universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

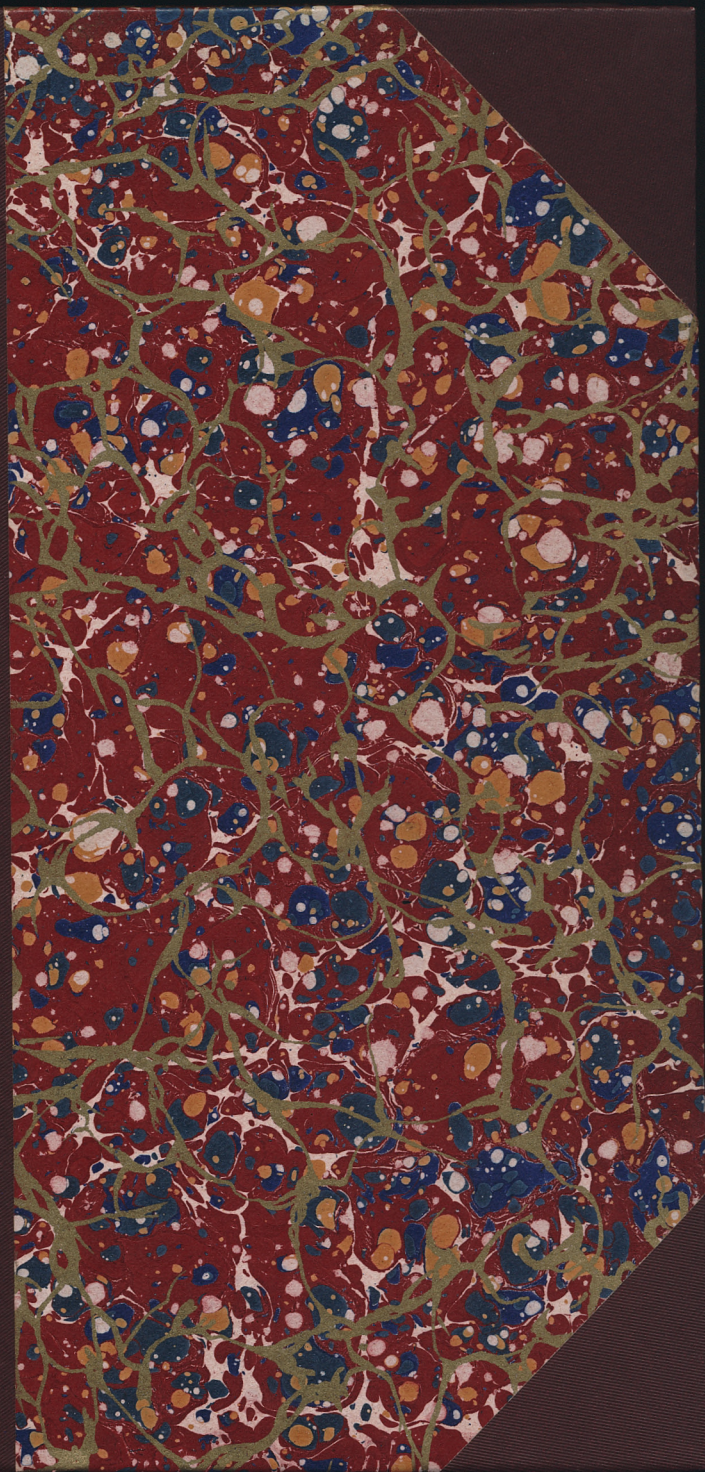
Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

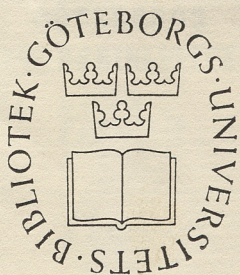
<https://lb.se/författare/KuylenstiernaE/titlar/FlickanITornrummet/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1347223-faksimil>

den
ma
sier
e
kan
ma
met



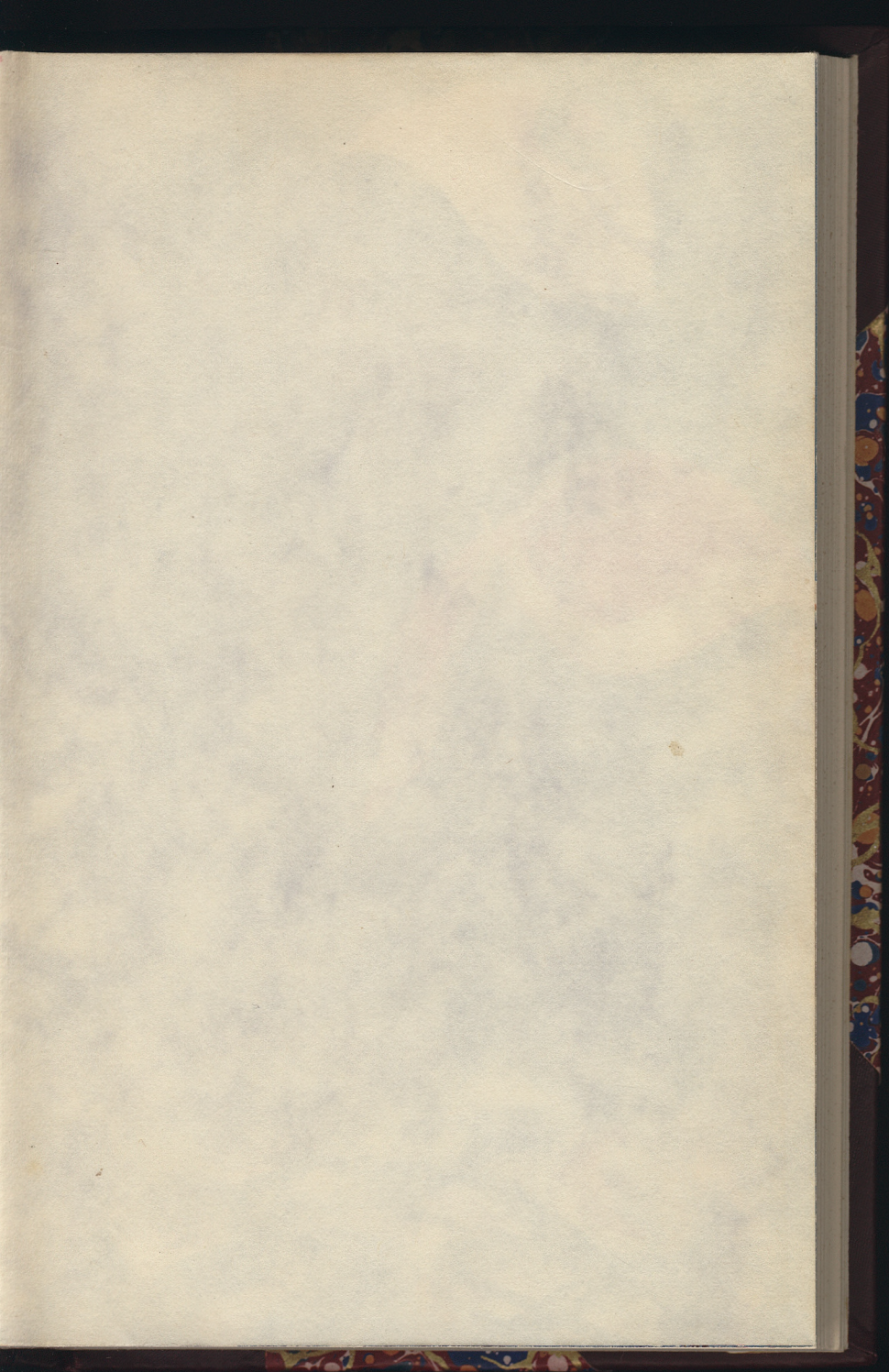


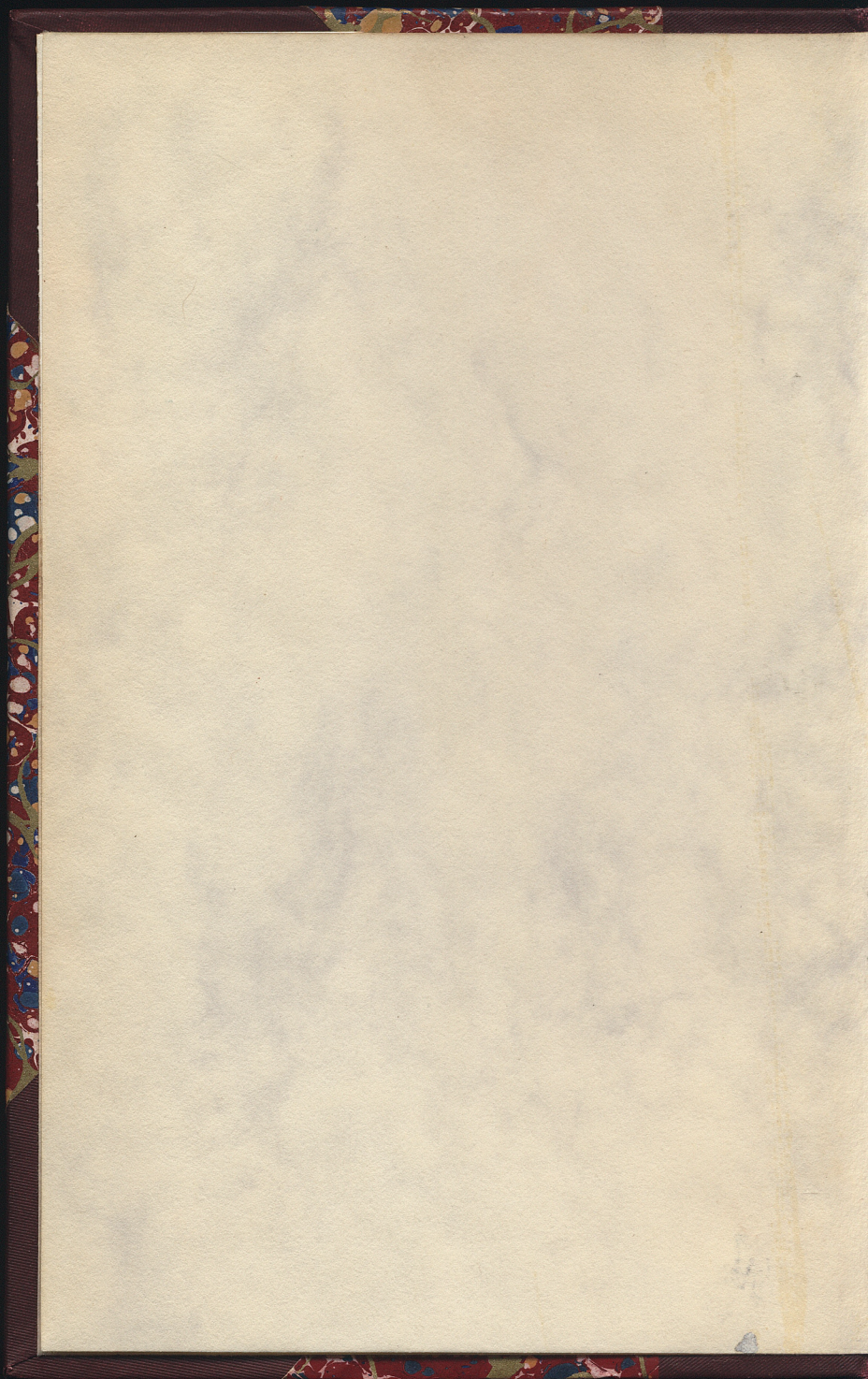
Allmänna Sektionen

Pedag.

Sv.

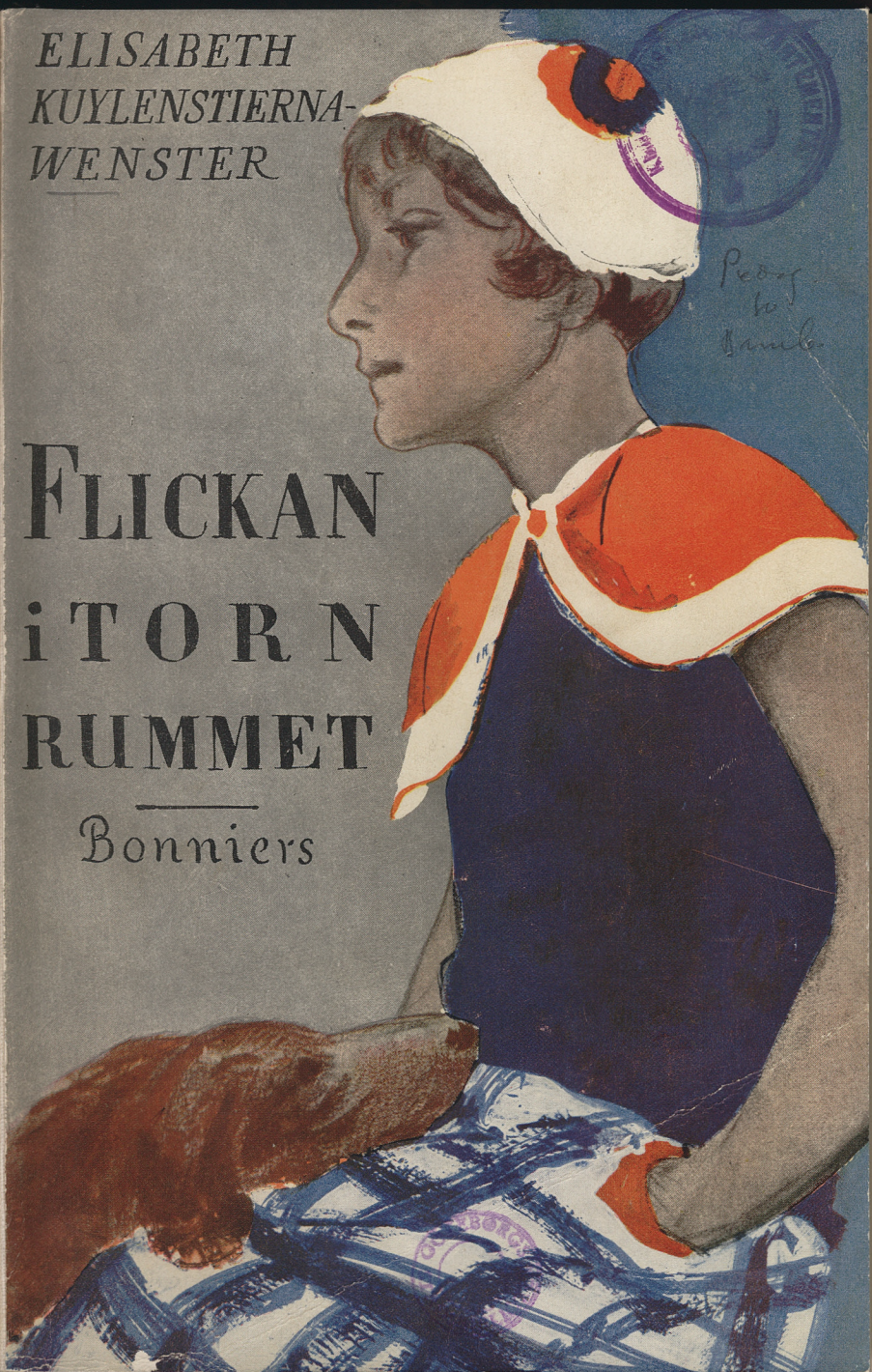
Barnb.

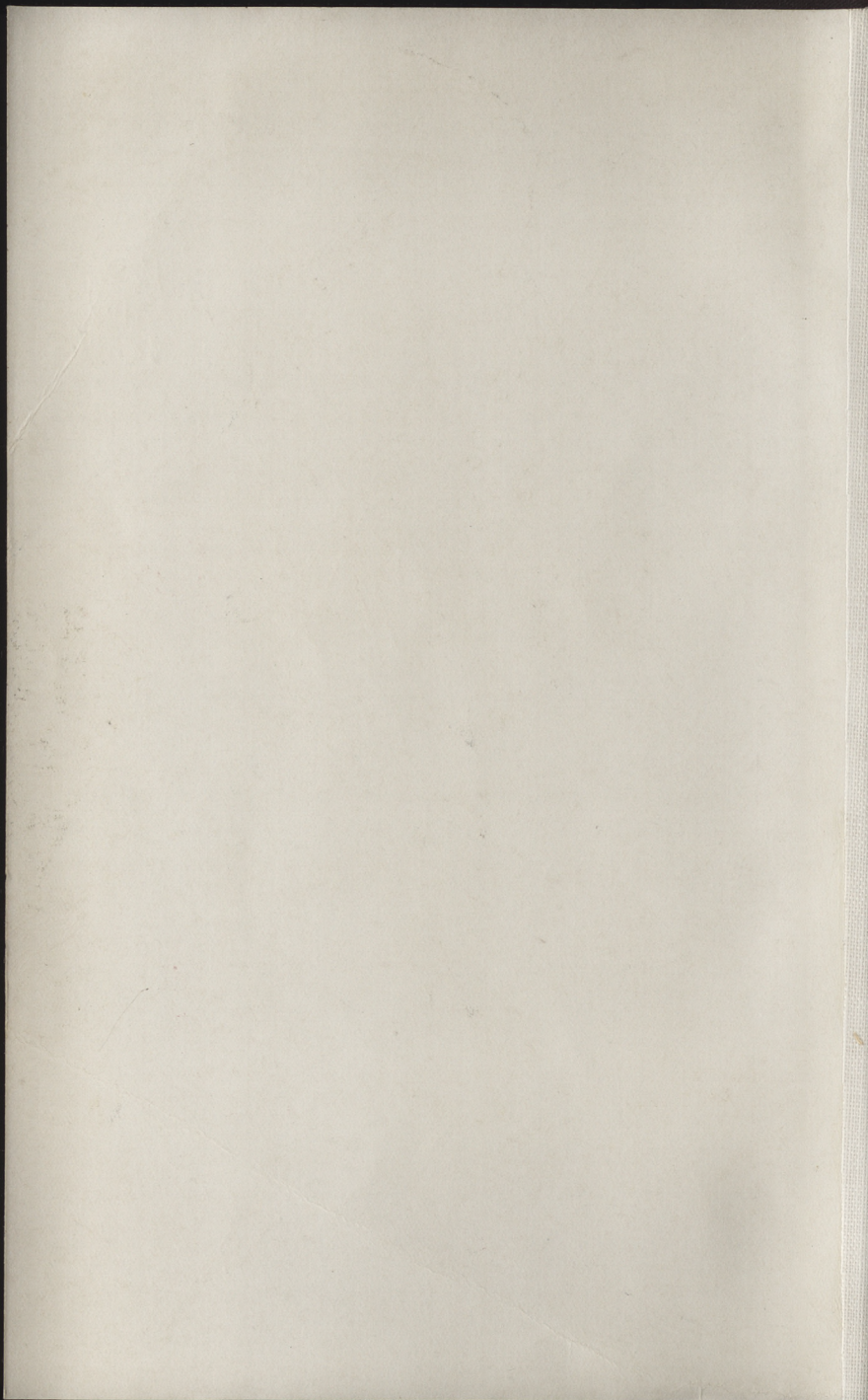




ELISABETH
KUYLENSTIERNA-
WENSTER

FLICKAN
i TORN
RUMMET
Bonniers





Pedag.
sv
Barnb

ELISABETH KUYLENSTIERNA-WENSTER

FLICKAN I TORNRUMMET

ELIZABETH A. JONES, M.A.

FLICKER, JOURNAL, 1911

FLICKAN I TORNRUMMET

BERÄTTELSE FÖR UNGA FLICKOR

AV

ELISABETH KUYLENSTIERNA-WENSTER



STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG



Copyright. Albert Bonnier 1933.

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1933

FÖRSTA KAPITLET.

Den levande julgranen.

Den gamla bortglömda stockholmsgatan, där Scotts bodde, såg ut som en jättemun med maskstungna tandstumpar och några gulnade eller svartanlupna betar. Tandstumparna var de små fallfärdiga kåkarna. Betarna de anskrämligt fula hyreskasernerna med möglad fukt på väggarna, smuts i alla urgröpningar och höga skorstenar, som bolmade ut sotig rök. Det skulle bli något snyggt och tidsenligt av denna gata också med tiden. Den finge ge sig till tåls bara.

Scotts och många deras likar begärde inte bättre än att få bo i fred. Stockholm började bli en så fin och modern och dyr stad. Fattigt folk måste gruva sig för tak över huvudet. Nog var det flott med badrum och hiss och parkettgolv, men pappa och mamma Scott hade fem ungar att stoppa mat i, fem ungar att hålla med skodon och kläder. Hyran kunde inte få sluka de magra inkomsterna. Om herr Scott haft tur med sig — sade hans snälla fru — kunde han mycket väl blivit en stor författare, som erhållit Nobelpriset och allt möjligt. Det praktiska livet hade han svårt att förstå sig på. Han hade sina böcker och sina skriverier. En

gång hade han byggt luftslott. Nu gick han mest på Suckarnas bro. Att han var litet retlig och missbelåten ibland var inte underligt, om man betänker, att den där turen han borde ha haft, aldrig kommit.

Fru Scott var en liten flitig myra, vilken inte drog sig för att knoga på de tyngsta strån, om hon orkade dra dem till stacken: hemmet. Hennes hår hade redan mist glansen, kinderna var insjunkna och ögonen blekta, men humör hade hon som en muntert visslande stare. Opraktisk var hon allt, hon också. Hennes släkt hade det stundom hinderliga konstnärsblodet i ådrorna. Som flicka hade hon varit en sjungande och danslysten yrhätta. Än i dag njöt hon barnsligt av blotta ordet Fest och tänkte det alltid som ett skimmer.

Det var hennes förtjänst, att det aldrig blev riktigt grå vardag hos Scotts. Möjligen till en del hennes fel, att där var si och så med ordningen och att morgondagen fick taga åtskilligt i sitt sköte av sådant, som inte precis behövt uppskjutas.

Barn lär av sina föräldrar på olika sätt. De fem Scottarna hade klara ögon och gott förstånd. Okritiska var de inte heller. Det är pigga ungar aldrig. Och nog kunde de anmärka både på ett och annat, men pappan och mamman blev tidigt för dem raringar de ville hjälpa, glädja och slösa sina trubbiga eller — alltefter sin natur — varmt smeksamma ömhetsbevis på.

Varken föräldrar eller barn tänkte på att det var fattigdomen, som gjort dem till en liten människobunt för sig, omslingrad med den fantasiens röda tråd, vilken för långliga tider sedan dragits ur någon släkternas konstnärliga vävnad. Det var ett faktum, att de

inte var som andra. Kaj, pojken, märkte det först. Skolkamraterna skrattade ut honom för att han var så fjompigt artig mot lärarna och för att han "sjöng rent", när de prövades för sångläraren. Var han så urfånig, att han ville vara med om sång? — Ja, sa Kaj, det är just vad jag vill. Han hade stått och känt hjärtat fyllas av värme, då han hörde sin klara röst. Mamma blir stormförtjust om magistern tycker, att jag sjunger styvt, hade han tänkt. Och medan flertalet av de andra pojkarna grötade till stämman, lät Kaj tonerna stiga i ohämmad fröjd.

— Han ställer sig in. Han slickar "Gapis" om käften, mumlade kamraterna, och på rasten kastade de sig över Kaj, vilken till råga på alltihop fått beröm. Han skulle hyvlas ordentligt, det var man ense om. Kaj hade helt naturligt en annan mening. Fastän han varken fick choklad med grädde om mornarna, biff till frukost eller läckra mellanmål, var han en riktig tjockis, grov och björnstark därtill. Hans knubbiga nävar sade nu ifrån, att de gav svar på tal, till dess motparten slutade. Denna kalabalik glömdes inte snart. Kaj hade vävdat sig. Han fick flera anledningar att göra det. Alltid berodde de på hans obekantskap med fusk och lögn och bakslughet. Bussiga, hederliga pojkar tyckte bra om honom, så han behövde inte känna sig utanför annat än genom sin fattigdom och sin — bildning. Herr Scott hade lärt sonen mytologi till exempel. Och kamraterna: Vad är det för goja du babb-lar? — — — Kaj kunde långa poem utantill, och visste, vem som författat dem. Kamraterna: Att du gitter slå i dig all den där smörjan! — — — Natur-

ligtvis berättade aldrig Kaj detta om lördagskvällarna hemma, då mamma skaffat något mums, då pappa läste något han skrivit, och då det sjöngs och deklamerades. Ja, dansades med. Susanne eller Sprattlan, som hon minst lika ofta kallades, kunde aldrig hålla sig stilla.

Fru Scott var av den outrotliga uppfattningen, att hennes barn var ovanligt begåvade. Och hon hade nog rätt. Det vill säga, de hade var sitt område, som de under lämpliga förhållanden kunde utvecklas på. Gert-rud — Totte kallad — var fjorton år, lång, gänglig och tusen gånger livligare invärtes än utvärtes. Kaj var bara ett år äldre än hon. En sparrisstjälk och en rova, kunde man tänka, när man såg dem bredvid varandra. Så var det den tolvåriga Arla, den elvaåriga Meta och sexåringen Susanne, uppsnapperskan av de större syskonens uttryck och maner, deras idéer och odyg.

Släkt och vänner hade Scotts ont om. Dök några sådana upp, skedde det lika oförberett och en smula underligt som det mesta, vilket hände familjen. Att de tre äldre flickorna kommit att gå i högre läroverk berodde på plötsligt framträdande gamla vänner. Gert-rud gick i Franska skolan. Hon hade en lång väg, men tro inte, att den räckte till för hennes drömmar och funderingar. Arla och Meta hade genom en annan vänskapsförbindelse blivit frielever i Normalskolan. De hade också halva Stockholm att traska igenom i alla väder, men det var ändå som den sorlande stadens röster och dess skiftande ansikte förblev dem främmande. Hemmet behöll dem i sitt trådslitna fång.

Susanne var ännu en fri fågelunge, och ingen be-

kymrade sig för den dag hon skulle sättas i lärdomens bur. Däremot plågade det fru Scott, om hon var tvungen att lämna Sprattlan ensam hemma. Den inkomstkälla, vars sparsamma flöde fru Scott bidrog med, var dels pianolektioner, dels gardinuppsättning och bordsdekorering, men folk lät inte sina små flickor tröska piano lika flitigt som förr, och de kunde duka sina middagsbord utan hjälp.

Scotts var vana vid att ödet gungade bock med dem, och hade det dumpat ner med fröjden, när mamma varken fick musikelever eller bord att duka fint, steg jublet så mycket högre, när pappa talade om att han blivit fast biografrecensent för en tidning. Det var förstås bara ett vikariat på tre månader, men utom lönen skulle det medföra, att han finge en fribiljett till varje kväll. Barnen skulle i tur och ordning få gå. Mamma och Susanne kunde följas åt. Mamma satte Sprattlan i knäet. Denna lycka hade inträffat i november, och barnen hade frossat på bio mer än det var nyttigt för deras fantasi men pappa var så hjärtinnerligt glad över att ha något så rart att bjuda på, och mamma hyste inga bekymmer för att ungarna skulle ta skada av vad de såg. Det var så tryggt och skönt med bion. Där syntes varken stoppar, lappar, revor eller urblekthet. Där satt alla i mörkret. Musiken var bra. Bilderna fängslande. Världen blev vacker och rolig, just som hon önskade den skulle te sig för hennes kära.

Man talade redan om hur tomt det bleve, när vikariatet tog slut. Mamma log sitt blida leende, vilket föll som solsken över hennes ansikte och tröstade: Alltid

blir det väl någon råd. Hoppet har man till skänks. Det är inte dåligt, det.

Till jul skulle det nog också vankas litet extra förtjänst. Rena gardiner skulle upp — ja, inte hos dem själva. Deras gardiner tålde inte tvättas mer än en gång om året och då syntes det mest mot våren — och hon trodde säkert, att hennes kunder skulle komma ihåg henne. Det gjorde ett par, men pengarna smalt bort mellan hennes händer, fast hon köpte det billigaste i matväg. Herr Scott var för sent färdig med sina julberättelser. Han skrev också vers, men det fanns många om det. Och så var det den där turen, vilken gått vilse.

Gertrud mindes en jul, när hon hittat på, att de alla fem skulle vara en tomtefamilj, som sysslade och pysslade så flinkt i alla vinklar och vrår. Hon hade känt sig som stora syster — det gjorde hon ofta — och leken var inte bara skoj. Mamma hade haft väldigt många dekoreringar av julbord och massor av gardinuppsättningar då. Hon hann inte göra fint hemma. Gertrud fick inte syskonen att feja och damma, om hon inte förvandlade allvaret till lek, och så trollade hon fram sagan. Det hade hon gjort också den gången de suttit och huttrat och frusit i vinterskymning, och Totte plötsligt föreslagit, att de skulle låtsas vara blommor som kom upp ur snön. Hon var hästhovsört och tittade först fram ur diket — mellan två stolar, överhöljda av en sliten, brun filt — Arla var en söt vitsippa, som stod helt oförhappandes invid den vita björken: kakelugnen, Meta var pulsatilla och spände ut sig och frodades otroligt i solen: lyktskenet från

gatan. Susanne var den näpnaste ljusröda kattfot. Det var en mycket lyckad lek. Gertrud hade namn om sig bland syskonen att kunna " hitta på kuliga lekar".

Men den här julen funderade hon fåfängt. Nog var hon från sin kära skola van vid allehanda utklädningar och små fiffiga festligheter, men de snälla nunnorna hade i alla fall något att komma med. Hon var riktigt en Fröken kyrkråtta. Inte ett dyft hade hon i den blå plyschportmonnän och till jul kan inte ens en saga vara utan gotter.

Redan fjorton dagar före jul hade barnen Scott börjat kika i den vanligen magra brevlådan efter avin från moster Hulda. Moster var mycket äldre än mamma och halt och värkbruten. Hon reste aldrig ifrån sin västgötastad, där hon ägde ett envånings trähus, en fet katt och en knarrig trotjänarinna. Moster Hulda lät aldrig höra av sig annat än till jul, då skickade hon en låda med små, hårda, röda äpplen, fem chokladgrodor och näsdukar eller något annat nyttigt till sin syster. Själv var moster ogift och levde på ett litet kapital, som hon själv sparat ihop under "sin krafts dagar". Ännu en grågul avi borde lysa vänligt genom brevlådans galler, den från farfar och farmor. De bodde i Sollefteå. Farfar hade majors avsked och skulle nog bli minst hundra år, en sådan kärnkarl var han. Farmor såg ut som en ung flicka, så fräsch och röd-kindad, sa pappa, som varit och hälsat på föräldrarna en gång för länge sedan. Det var en så vådligt dyr resa, så den kunde inte göras ofta. Farfar och farmor skickade inte heller riktiga, lackade julklappar utan cigarrer och två par hemstickade strumpor till pappa,

handdukar eller husgeråd till mamma och fem kronor att fördela till barnen. Ibland hade farmor kokat knäck och bakat pepparkakor, som hon lät dem smaka.

Ack, om hon velat göra det i år, då de annars måste sukta! Inga julklappar skulle det vankas. I och för sig var detta bedrövligt och ännu ledsammare blev det, när man mindes de skojiga verser pappa kunde skriva på paketen och hur lustigt och mystiskt mamma brukade lägga in sakerna.

De yngre flickorna hängde med huvudet och såg ibland gråtfärdiga ut, Kaj var manlig med hopbitna tänder, men Gertrud ville inte finna sig till rätta med en mörk och tom jul utan gran och glitter.

Aviernä kom några dagar före julafton. Moster Hulda skickade en liten påse randiga karameller utom grodorna, annars var hennes sändning den vanliga. Farmor hade haft snuva och hosta. Hon hade inte kunnat gå ut och köpa något åt mamma. Det finge väl komma sedan. Pappas strumpor var där dock och femkronan.

Mamma sade strax: — I år får vi äta upp hela femman. Den ska bli risgryn och socker och en bit kött till juldagarna. Ni får smaka på den, barn. Det duger det också.

Invändningar kunde man visst göra, men de tjänade inte mycket till. Mamma lättade upp stämningen med att säga:

— Få se, vem som rimmar roligast på gröten den här julen. Vi ska vara väldigt kvicka, så att inte pappa skäms för oss.

— Mamma, sade Gertrud, när hon hjälpte till med stöket — hon hade fått lov tidigare än syskonen och Susanne var ute med sin kälke — mamma, kan jag inte få femtio öre? Och kan jag inte få lov att ta hand om moster Huldass äpplen och karameller? Jag har hittat på något riktigt bra. Just nu flög idén på mig.

— Jo, femtio öre kan jag väl bestå, log fru Scott glatt. Hon hyste tillit till Tottes uppfinningsrikedom som till en sällan sinande källa.

— Och så får jag ta det där gröna kräppapperet, som ligger längst inne i garderoben? De där buntarna, som blev över, när mamma gjorde julbordet i fjol hos konsulinna Carling. Mamma tog dem för att de skulle kastas annars.

— Ja, dem skulle hon få. Fru Scott sken mot dottern. De ordnade tillsammans festprogrammet med undantag av Gertruds hemlighet. Ett par julsånger skulle inövas. Susanne skulle lära sig Rydbergs Tomten och Gertrud skulle deklamera ett franskt poem.

Redan följande dag satte Gertrud sitt stora företag i verket. Skolan hade haft avslutning och på hemvägen gjorde Gertrud omsorgsfullt sina inköp. Femtioöringen måste räcka. Hon hade ingenting att dryga ut den med, men det var väl flax, att hon utom det gröna kräppapperet hittat en ställning till en mastig lampskärm. Också den hade fru Scott fått med sig hem från någon förmögen kund, vilken inte brydde sig om att ta vara på gammalt. Fru Scott däremot tänkte sig alltid, att hon skulle åstadkomma underverk med vad hon drog till hemmet, men oftast blev

det liggande i den mörka garderobens djup, ty bara avlagt skräp kunde inte ens hennes händiga fingrar förvandla till prydnadsföremål och det nya, som skulle skaffas till, fick hon aldrig råd att köpa.

Gertrud gick först in i en järnhandel. Hon begärde blygt att få för tio öre ganska grov ståltråd.

Expediten tyckte tydligen, att det var en futtig affär. Han frågade snäsigt:

— Vad ska den vara till? Det är inte lätt att veta vad som menas med ganska grov.

Gertrud kände, att hon rodnade, som om hon hörde sin egen dumhet upprepad, för det var väl dumt att inte uttrycka sig exaktare. Hon ångrade, att hon inte bett Kaj köpa ståltråden. Han begrep sig på sådant.

Det kom folk in, som skulle se på pennknivar, rostfria väffeljärn och elektriska dammsugare. Alla försäljarna blevo upptagna, och Gertrud funderade på att smita. Det skulle nog inte märkas. Men så ångrade hon sig. Feg ville hon inte vara. Tåligt stod hon och väntade. Hon såg ståltråd hänga som virade kransar på krokar innanför disken. Nu hade hon kläm på rätta grovleken och kunde peka.

— Vad får det lov att vara? Det var en yngre expedit som bockade sig, vändande ett rödblommigt, runt ansikte mot henne. Gertrud fick en blixtnabb förnimmelse av att han liknade moster Huldass äpplen. Hon log omedvetet, när hon svarade:

— Jag ska be att få för tio öre av den där ståltråden längst till höger.

— Det går bra det, sade ynglingen föga storstadsmässigt. Han mätte rundhänt upp av ståltråden, skrev

en kvittolapp till kassan, bockade och undrade vänligt, om det inte fick lov att vara ett primuskök eller en visselkittel. Det är verkligen vådligt praktiskt med en visselkittel, må fröken tro.

”Ja, det vore smaskens, lille gossen”, tänkte Gertrud, stockholmskt överlägsen mot landsorten, ”om jag hade råd att köpa en sådan dyrgrip, men vårt gamla skrälle med pannsten i, får allt duga, tills det går håll i botten på stackarn.”

Hon var ånyo ute i vimlet. Mycket folk och massor av paket. Grann eklärering i fönstren och i festonger över gatorna. Höga, tända granar på öppna platser. Totte kunde inte låta bli att skratta, när hon såg upp mot de strålande jätteträden. De skulle bara veta, vad hon hittat på! Då skulle de kanhända tycka, att hon vore bra förmäten. Det vore också möjligt, att de farfaderligt gillade hennes idé. Julgranar måtte väl ha sinne för sådant, som hörde ihop med sagor. Hon gick och drömde, törnade samman med brådskanie fotgängare, vilka blev förargade eller tog det godmodigt. En tjock farbror sade gemytligt:

— Se opp, flicka lilla, annars mosar jag sönder henne mot väggen. Hundra kilo i trafik kan man inte bromsa utan vidare.

Den väldige bjässen i päls och flickungen i den slitna, urvuxna kappan hade trängts mot husmuren av en grupp, vilken skockats framför ett fönster, där mekaniska leksaker var i full gång. Apor klättrade. Tåg kilade genom tunnlar. Svanor summo i en damm och ett dockpar dansade.

— Ursäkta, sade Gertrud brådskanie. Hon föresatte

sig att inte gå och "sova". Det var försmädligt att bli tilltalad så där av främlingar. I hörnet mittemot fanns en pappershandel. Hon skyndade dit. Där inne var varmt, ljust, trångt och väldigt jullikt. Gertrud önskade, att de inte alltför fort skulle fråga, vad hon ville ha, så skulle hon låtsas, att hon köpte massor av julkort — de frestade henne oerhört, där de låg i brokig mångfald utbredda — och fina kartonger med lyxbrevpapper. Pappa skulle få den glänsande svarta portföljen, vilken en dam i bisamelegans just granskande vände på. Mamma skulle ha en stilig bordlöpare, där hela den glada julen framträdde som en bilderbok. Kaj måste ha det där härliga cirkelbest...

— Var det något?

— Ja tack, ett ark guld- och ett ark silverpapper och en liten ask julgransglitter.

— En tjugufemöres?

— Finns det inte tjuguöres?

— Nej, dem för vi inte.

Gertrud hade räknat på tio öre till ett tomtebloss. Nu beslöt hon i stället, att femöringen skulle gömmas för att muta Arla att stoppa ett par strumpor, ett arbete, som Gertrud avskydde.

Vad hon önskade, att butiksfröken skulle göra paketet riktigt stort och bestå julklappspapper till omslag. Det vore så festligt. Det var som om den bleka flickan innanför disken gissat sig till Gertruds tankar. Hon tog frikostigt ett helt ark med tomtar och röda krumelurer på och överräckte sedan vänligt det prydliga paketet åt den strålande Totte.

Nu bar det fort av hem genom de snötäckta gatorna, vilka blev allt folktommare, ju längre upp på Söder Gertrud kom. Det blev stjärnklart och vitt och stilla, som om bullret jagat sig trött och inte orkade sig upp för de branta backarna. Hela eftermiddagen arbetade Gertrud. Hon hölls ute i det kalla köket och hade sagt till, att den som vågade sticka sin näsa dit, bleve olycklig. Hon njöt av att prassla hemlighetsfullt med papper och gottade sig över att syskonen var sprickfärdiga av nyfikenhet, som man skall vara strax före jul. Det gick inte så pass lätt som hon inbillat sig, att få fason på ståltråden. Slutligen måste hon anlita Kajs hjälp. Han var så hemskt bussig. Teg som muren och visste precis, hur man skulle klara skivan. — — —

Så kom omsider julafton. Scottska hemmet såg riktigt helg fint ut. I synnerhet det så kallade "stora rummet", vilket användes till sällskapsbruk. De två andra upptogos av sängplatser. Flickorna delade det ena, och där fanns endast en smal gång att röra sig på, när där bäddats. Herr och fru Scott låg i det andra. Kaj hade också en vrå där med en skärm omkring. I stora rummet stod pianinot, vilket hela familjen höll av som ett levande väsen. Och i kväll var den trearmade ljusstaken av lackerat rött trä placerad på det runda bordet framför soffan. De spjutraka lågorna skyldrade för julen.

Arla, Meta och Susanne tittade litet snopna efter äpplena och karamellerna, som inte syntes till. Men så anade de, att gotternas frånvaro hade något med Tottes hemlighet att skaffa och sa ingenting. Sången

och deklamationen inledde kvällens högtidlighet. Pappa satt i gungstolen, han lutade huvudet mot den åldriga konsolatören, som farmor virkat i sin ungdom. Hans leende var melankoliskt, och han betraktade sin stora familj lika bekymrat som en trädgårdsmästare sina blomsterrabatter, när det är stark torka och brunnen sinat.

Gertrud försvann, medan Susanne läspade fram de sista raderna av Tomten:

”Snön lyser vit på fur och gran.
Snön lyser vit på taken.
Endast tomten är vaken.”

Det föll förväntan över föräldrar och barn. Överraskningar i form av utklädningar motsågs alltid med intresse. Det lilla hemmet, som med magra men trofasta armar famnade Scotts, hade alla resurser till glädje inom sig.

Där satt nu fru Scott, barnsligt spänd på vad hennes stora flicka tänkt ut för lustighet. Samtidigt gruvade hon sig för svårigheten att få en ny kostym åt Kaj, till skolan började, och gladdes ögonblicket därefter åt en beställning tredjedagen att dekorera ett middagsbord för femtio personer. Hon såg för sig en hel armé av vita ljus, som hon skulle få kommendera. Och julrosor och bjärtröda band, som slingrade sig mellan små glitterströdda grankvistar...

Susanne och Meta malde salt för att få tiden att gå. Arla klinkade litet på pianot. Hon frös av spänning. Hennes svarta, lockiga hår föll ner över panna och

ögon. Med en knyck på huvudet kastade hon de tunga länkarna tillbaka. Hon var den vackraste av barnen och tyckte om att se sig i speglar. En djupröd sam-metsklänning eller en gul voileklänning skulle gjort henne förtjusande. Otåligt vände hon sig mot dörren. De glänsande svartbruna ögonen stirrade på Kaj, vil-ken fattat posto där. Han räckte pojkaktigt ut tungan åt henne. Så skrattade han och lade retsamt sin bastanta näve på låset. Det var uppgjort att Gertrud skulle ge honom signal, när hon var färdig, så att han kunde slå upp dörren effektivt.

Äntligen ljud tre knackningar. Kaj var genast redo. Dörren flög med en duns mot väggen. Flickorna brast ut i ett trestämmigt, vinande jubelskri. De hade gissat på allt möjligt skoj men absolut inte på detta. Hur hade Totte burit sig åt? Det var ju en riktigt levande julgran, som trissade sig över tröskeln. Var man myc-cket kinkig, såg man förstås, att det var Tottes fötter under granen, men det behövde man inte låtsas ett dugg om.

Pappa stirrade förundrad och fick tårar i ögonen. Mamma slog förtjust ihop händerna och ropade:

— Nej, nu har jag då aldrig sett maken...

Långsamt skred en klädd julgran in och rotades mittpå golvet. Barren var nätt och behändigt klippta av kräppapper, som i remsor lindats om utspänd stål-tråd, föreställande grenar. Stommen utgjordes av lampställningen och Gertrud. Röda äpplen glödde, små guld- och silverstrutar hängde tungt ner, ett par flag-gor och en spindelväv av glitter fullbordade effekten. I toppen hade granen en stjärna, som alla kände igen

från tidigare jular. Den vippade osäkert och åkte på sned, men det låtsades inte ens Kaj om. Susanne sade livligt med sin gälla lilla röst:

— Vi måste dansa omkring granen! Hör ni, kom allihopa, ska vi dansa runt julgranen.

Det var kanske den största triumfen för Gertrud, att till och med pappa ville vara med i ringen. Hon stod så rak och var gran av hela sin själ, fastän det var svårt att inte sjunga med i "Nu är det jul igen".

Det muntra upptåget gav kvällen en god start. När granen plundrades, kivades och skrattade man mer än någonsin, glömde att sakna ljusen, som skulle suttit i den och tiggde Totte att vara gran hela tiden, det gjorde väl ingenting, att äpplena och karamellerna haschats. Strutarna hade de inte knyckt.

Ja då, Gertrud kunde gärna vara gran. Det blev allvar och lek omväxlande. Sagor, dans och levande charader. Barnen Scott visste, att det var gammalmodigt med levande charader, men det roade dem att hitta på kvistiga ord och ställningar. Klubb lektes också, och Susanne blev till slut ensam kvar av sitt parti. Sprattlan var emellertid ingen gråtmild tös. Hon sade mörskt:

— Tror ni inte jag reder mig, va? Pappa hjälper mig så...

Ett härskri ljud från det nyss segrande partiet. Det var väldigt listigt av Sprattlan, men hon skulle inte ha gjort det för inte. Fienden försäkrade sig om mamma som bundsförvant, och nu blev det en tävlan, som satte röda rosor på fru Scotts kinder och gjorde herr Scott så upprymd, att han glömde, att han vandrade på Suckarnas bro.

ANDRA KAPITLET.

Filmstjärnan.

Än en gång och med beslutsammare min än någonsin tog Gertrud fram ett så gott som sönderläst nummer av Husmodern. Hon sänkte huvudet mot en bestämd sida. Det smala pekfingret, vilket ej fått göra bekantskap med manicure, hittade genast det, som givit näring åt Tottes framtidsdrömmar. Egentligen var det fullkomligt onödigt att läsa orden i tidningen, de fanns inristade i hennes fantasi, önskningar och energiska vilja. Men det smakade ljuvligare än den saftigaste apelsin att läska sig med vad här stod.

Arla, Meta och Susanne hängde intresserade på Totte. Det var en mycket viktig överläggning, som förlagts till denna februarimorgon. Som det var fetisdag hade flickorna skollov, något som ej förunnats Kaj. Han sade fränt i känslan av skoltvånget, att flickor alltid hade lov.

Flickorna var ensamma hemma. Herr Scott satt på biblioteket och snokade i dammiga böcker efter något att skriva om. Fru Scott var hos sin konsulinna, som skulle ha damlunch och ville överglänsa sina väninnor i snobbiga anordningar. Det skulle bli små brokiga

fastlagsris som en fantasiskog mellan silverfat och skålar.

Under den korta, paradisiska tid, då man kunnat få gå på biografen hur mycket som helst, hade de unga Scottarna lärt sig känna till alla filmstjärnor och de hade sett hundratals filmer. Och skuggspelet på den vita duken följde dem sedan som en spännande, rikt illustrerad berättelse. Inte ens när de sov, blev de kvitt den. Vad Gertrud beträffar, ville hon hålla kvar hågkomsten i det allra längsta. Arla och Meta, "lilla bondpraktikan", trivdes bättre i verkligheten än Totte, men också de svärmade för bion och det pratades ivrigt om Greta Garbo, Anita Paige och andra storheter.

— Kila på nu, Totte, utbrast Sprattlan, som lyckats klänga sig upp på bordet bredvid tidningen. Läs, vet jag!

— Ja, Totte, raska dig, annars hinner vi inte, inföll Arla. Vi har ju kommit överens om, att i dag ska vi smälla till.

— Ja, sade Gertrud och hon hörde själv, att hennes röst lät konstig, som om hon talat med bindel för munnen. Hjärtat bultade hårt. Det är för resten onödigt att jag läser, för ni vet precis, vad det står.

— Läs i alla fall, avgjorde Meta. Vi ska morska upp oss med det.

— Ja, usch, jag är riktigt skraj, bekände Arla.

— Du, fnös Totte föraktligt. Du ska ju bara göra dig, vet jag. Ingenting säga. Det blir allt jag, som får det kymigast. Men... tänk, om det lyckas! Hör på nu då, men knyst inte!

Gertruds spröda röst hade ett allvarligt och inpräntande tonfall, när hon läste:

”Kan ni föreställa er ett nyfött barn, som förtjänar trehundra kronor om dagen, inte bara i räntor utan i verklig arbetsförtjänst? Det låter otroligt och det händer dagligen i — Hollywood. Hollywood, filmens huvudstad, dess Mecka och Medina, som drager till sig tusende och åter tusende av hoppfulla lycksökare, detta nyckfulla, obegripliga Hollywood...”

— Jag tycker i alla fall, att det är dumt att slösa tid på läsningen av det där som vi dragit jämt, avbröt Gertrud sig. Vi har ju tummat på att vi ska gå i dag. Det blev plötsligt moltyst, ty alla flickorna greps av detta besluts oöverskådliga betydelse. Slutligen sa Meta och hamrade med blåfrusna knogar in varje stavelse i Tottes smala rygg:

— Det — är — pin — säkert — att du — talar — om — för människan — vad — vi — vill? — Du smiter — inte. — Lova!

— Det måtte väl vara min plan, skulle jag tro. Var det inte jag, som talte om att den världsberömda film-skådespelerskan, madame Androbach, varit i vår skola för att se efter, om där fanns några lämpliga filmbarn? När hon var väldigt liten, hade hon gått i Franska skolan, och hon sa, att hon mindes sina skolkamrater som... som... most charming girls. Hon hade visst glömt sin franska. Notre mère pratade engelska och svenska med henne. Hon hade fått komma till filmen för att hon var så vig i ansiktet och kunde ändra min som ett nafs, berättade hon i min klass. Det tycker jag, att vi också kan hela bunten. Hör ni, om vi

för säkerhetens skull skulle öva oss ett tag, innan vi går, men ingen får skratta. Det här är allvar.

Som på givet kommando sprang flickorna fram till den nedsuttna soffan, över vilken en oval, dimmig och fläckig spegel ståtade. Utan försyn för de knakande resårerna ställde de sig alla fyra i soffan, Totte och Arla på knä, då de nådde att se i spegelglaset så. Meta och Susanne sparkade av sig skorna. Gertrud instruerade:

— Rörda och tacksamma över den gamle farbrorns vänliga gåva. — — — Du ser bara arg ut, Sprattlan!

— Jaha, för jag minns, hur det var, när den där pojken, som satt bredvid dig på bion, ville bjuda både dig och mig på kondis. Han var vällan vänlig, men du sa nej.

— Vi kände honom inte, och han var ingen farbror.

Arla nöp Meta i benet och blev i utbyte luggad. Totte trädde bevekande emellan.

— Ni kan väl vara ordentliga nu. Låt bli att bråka! Vi ska vara noviser vid klosterporten.

Gertrud slog ned ögonen, så att de långa, mörka ögonhåren skuggade hennes upphettade kinder. Arla och Meta försökte också se menlösa och fromma ut, men Susanne hade fått något nytt att fundera på och ropade, under det att hon gungade upp och ner med små ostyriga fötter i illa stoppade strumpor:

— Hör nu ni, säg! Fast vispgräddes det som finns, är det väl ändå grisigt att smeta in sig i synen med den som den där Mary Pickford? Ni vet, när hon låtsas tvätta en barnunge med såpa.

Gertruds inte alltför stora tålamod tröt.

— Om du inte håller dig i skinnet, Susanne, får du stanna hemma.

— Nej, pep Susanne ynkligt och kunde gott föreställa flickan som råkat vilse i skogen. Låt mig följa med, Totte. Du vet, att jag har ett... ett... glansnummer. Du har själv sagt, att ingen kan se så gotte-hungrig ut som jag.

— Ja, vi får hoppas, att du inte fördärvar alltihop, sade Gertrud mulet. Hon uppgav med en suck att exercera systrarna, klev ned ur soffan och fäste hårspänet stadigare. Hon hade inte alls så vackert hår som Arla. Det var brunt av en ganska vanlig färg, mjukt och vågigt men med en virvel vid ena sidan och tjafsar, som hängde ner på halsen. Alla flickorna skulle vara kortklippta, men då fru Scott var deras hårfrisör-ska, hände det, att shingeln blev rätt misslyckad ibland.

— Ska vi inte åbäka oss längre? frågade Meta lättad. Hon hade otroligt dåliga anlag för dramatik, skämdes alltid litet smått över Tottes "fasoner".

— Nej, ni tar det inte ett dugg riktigt. Gertrud nickade och som om detta betytt: "var lediga", lämnades den missnöjda, klagande soffan i fred.

Gertrud:

— Det känns så... så underbart att vara bekant med en filmstjärna.

Arla:

— Bekant? Nej, hör du, skryt lagom! Sa hon ett ord åt dig, va?

— Nej, men jag har träffat henne — stått henne så här nära, och jag har hört henne säga, att hon ska

ta filmbarn med sig till Hollywood. Och när vi nu talar om för henne, att vi gräsligt gärna vill. Det är klart, att vi kan. *Vouloir c'est pouvoir*.

— Det där begrep jag inte. Susanne härmade: vlar så på var.

— Vilja är kunna, heter det på svenska också. Det låter väldigt stiligt, tycker ni inte? Gertruds blå ögon flammade.

— Jag vill, för att vi skulle bli rika, sade "bondpraktikan" bestämt. Annars är det inget livat att fara så långt bort.

Gertrud:

— Ja, men vi skulle förstås följas åt hela bunten. Och jag försäkrar er, att ni blir alldeles tokiga i henne. Hon är bedårande.

— Tänk, om hon inte släpper in oss. Arla strök över lockarna med en liten nervös hand.

— Hon sa, att Franska skolans elever kunde få komma och titta på fotografier av henne, lugnade Totte. Hon älskar sin gamla skola, sa hon.

— Vi är kanske för många. Meta rynkade sina täta ögonbryn. Hon var mest lik den vackra Arla, men grövre och klumpigare och hennes svarta hår var spikrakt.

— Nu får det verkligen vara slut med om och men, utbrast Totte med en myndighet, vilken när som helst kunde brista sönder till förtvivlad gråt. Hon måste låta modig och tillade: För min del litar jag på att det ska gå bra. Å, jag är färdig att hoppa över hus-tak, när jag tänker på, hur förtjusta mamma och pappa ska bli. Och får folk reda på att vi är filmbarn,

blir dom inte så arga, varken i mjölkaffären eller hos skomakarn, när vi ber att få dröja litet med betalningen.

— Du gör det nog i alla fall mest för att du är så galen i bio. Det var den kritiska Meta igen.

Gertrud svarade ingenting. Hon var upprört lycklig över det ovanliga, som skulle hända. Och hon ville tro, att de allesamman skulle få det sagolikt ljuvligt, så där som man läste om det i böcker och tidningar. Innerst gömde hon också på en häftig längtan efter att uppleva något stort. Men systrarna skulle bara gjort sig kvicka över henne, om hon sagt dem, att hon ofta kände det, som om det okända lockade och drog henne. Det var kanske inte direkt filmen, det var något soligt och rikblommande, som hennes drömmar visade henne. Men filmprimadonnans besök i klassen hade givit Gertruds fantasi en bestämd riktning. Bion hade ju dessutom de senaste månaderna eggat den med sina bilder och vidunderliga händelser.

Arla fnissade till och sade:

— Det var väl dumt, att vi inte invigt Kaj i det här, om vi fått honom att gå med förstås. Han är lika fyrkantig som den där filmjycken Joe Gobb, som bara för han är tjock, förtjänar 100,000 dollars om året. Det vore något för Kaj. Han som sliter kläder som en varg.

— En varg sliter vällan inga kläder, sade Susanne vist.

— Nu sätter vi på oss, uppmanade Totte. Jag tar min skolklänning, så att hon kan känna igen mig.

— Vi har ingenting snyggt att välja på, inföll Arla

och rynkade sin fina, korta näsa. Om jag tordes, skulle jag klä mig efter någon film. Det ni!

— Jag ska lukta gott, skrek Sprattlan och hällde ut fyra, fem droppar parfym ur en flaska, vilken utgjorde flickornas stolthet. Fru Scott hade fått den i present för flera jular sedan. Det var botten-satsen Susanne fuktade sin rutiga klänning med.

— Ditt odjur, ropade Arla, det där skulle jag ha haft. Jag hade paxat på det, minns du inte det?

— Neej. Det märktes mycket väl, att Susanne både mindes och kände sig skyldig.

Meta borstade igenom sin buskiga, strida hårman och gnolade:

”Fyra fina flickor, de gick sig ut på vift.
och alla var de rädda, och ingen var gift,
och ingen hade knorr uppå svansen.”

Arla inföll plötsligt:

— Det vore väl flott, ni, om vi skulle ha bröllop på en gång! Gertrud ska ha vit brudklänning, jag vill ha gul med gull på. Meta kan ha skär och Sprattlan... ja, det vet jag inte.

— Om vi blir filmstjärnor får vi stå brud hundra gånger kanske — på bio, menar jag, utbrast Gertrud med strålände ögon. Och pappa och mamma behöver inte vara ledsna över att vi kostar. Hon var så besjälad av föreställningen att bereda de sinas lycka, att det smala, tunna ansiktet förklarades.

— Har du hennes adress? frågade Meta, när flickorna redan var på väg.

— Madame Androbach, Karlavägen 42, sade Gertrud, som läste hon upp från bladet. Jag har en klasskamrat, som bor i samma hus. Hon talade om att den där våningen som filmstjärnan har, annars bebos av en diplomat. Han är utrikes och ville gärna hyra ut, men han har så vådligt fina och dyra saker, att han begärde en massa pengar i hyra. Bara en som förtjänar pengar som gräs, kunde betala så hög hyra. Madame Androbach kan det naturligtvis. Hon är visst stormrik, sa Ulla.

— Finns det hiss, undrade Susanne.

— Ja, men tycker ni inte vi ska gå uppför trapporna. Gertrud visste inte, varför hon fann detta mera förenligt med ärendet. Hon såg för sig de bländande vita, kanske med röda mattor belagda trapporna. Vart steg var ett närmande till det stora äventyret.

Men Susanne röstade ivrigt kältande för hissen. Den skulle bli det skojigaste av alltihop. Att åka i den, visste man, var roligt. Det där andra...

— Ja, det kan gå åt pipan, sade Meta, stolt över det uttryck hon nyss lärt av Kaj. Hon var rätt lillgammal, och hennes djupa alt förstärkte ordens innebörd, så att de lät mycket vederhäftiga.

Just då de skulle stiga in i hissen, kom en pojke i gymnasistmössa och högg tag i hissgrinden.

— Vi kan vara fem, sade han och såg road ut. Alla fyra flickorna rodnade generat. Han lyfte på mössan och Gertrud nickade. Det var Ulla Frölands bror. En gång hade de haft sällskap en bit, när han hämtat Ulla vid skolan.

Susanne neg och tittade nyfiket på den länge, fin-

klädde gossen. Han hade ljusa handskar. Hon skulle gräsligt gärna velat känna på dem. Men annars var det förargligt, att han åkte med upp. Hon hade bespetsat sig på att övertala de andra att åka upp och ner ett par gånger.

— Hur högt ska ni?

— Tredje våningen, svarade Gertrud och blev blodröd igen. Den förra rodnaden hade knappt hunnit blekna.

Gymnasisten log gäckande. Inte för att han anade flickornas ärende, men han trodde, att de skulle be om filmdivans namnteckning. "Idiotiska töser", tänkte han, manligt ringaktande. "Biobitna skolråttor!" Han var försmäddligt artig, öppnade hissdörren, lyfte på mössan igen och sade:

— Här bor madamen. Lycka till!

Så smällde hissdörren till, och flickorna stod i farstun, förlägna och förvirrade. Det hade gått så rysligt fort att komma upp.

Gertrud hörde ekot av Bo Frölunds: "Lycka till!" Han hade tydligen gjort narr av dem. Ack, om hon finge visa honom... en ny äregirighet sköt upp inom Gertrud. Hon ville se ett helt annat uttryck på Bo Frölunds bruna, litet knotiga ansikte, där näsan satt så bred och kraftig mellan två långt skilda, kloka ögon. Hennes hjärta hamrade som ett litet dödsskrämt, instängt djur, medan hon flämtande stirrade på den blankpolerade namnplåten. För att lugna både sig själv och de andra, sade hon:

— Jag ska säga er, att hon ser ut som ett museum-porträtt, och hon har ögon, som man kan drunkna i,

om man kunde drunkna i sammet, förstås. De äro smockfulla av filmning, såna där sagodrottningsögon, som rullar så hemskt stiligt.

— Törs du ringa? viskade Arla. Hon vände sitt ljuva, blossande ansikte mot Totte.

En beslutsam nick svarade henne.

— Vet du, hur du ska börja, hörde bondpraktikan sig för. Säg inte bums, att vi är fattiga. Det låter så tiggigt.

Susanne:

— Tror ni inte hon bjuder oss på någe? Choklad har hon väl i massor.

— Vi har inte kommit för att snugga, tillrättavisade Gertrud. Hon kände sig orolig. Det hade bara behövts ett par kloka, retsamt överlägsna pojkögon för att rubba hennes tillförsikt. Det trånga hemmet hade med sina brister och vanskligheter lärt henne vara rädd på ett mycket djupare sätt än flickor vid hennes ålder bruka. Det var inte långtifrån, att hon sagt: "Vi vänder om!" Men det vore ändå för nesligt. Man var väl ingen riktig kruka heller. Som om hennes mod varit en kappa, nära att halka av henne, drog hon det till sig med en hastig knyck på axlarna och sade knappt hörbart:

— Nu ringer jag.

Flickorna stod som på gymnastikuppvisning. Huvudet upp. Armarna ned. Hälarna ihop. Raka som ljus.

En betjänt — en tvättäktat neger — i lingonfärgad jacka och svarta knäbyxor grinade välvilligt emot dem. Söta ungar!

— De små dam vilja, eh?

Gertrud försökte på franska, engelska, tyska göra sig förstådd. Negern skakade på huvudet. Hans mörka ansikte blev en nedgången sol. Efter ett ögonblicks funderande arrangerade Gertrud en pantomim, ställde Arla ett stycke bort, pekade och sade:

— Madame, voila madame Androbach. Vi söka henne. Hon neg och Meta och Susanne följde exempel. Den vackra Arla gjorde en nådig gest, vilken tydligt uttryckte: kom in.

Negern sken upp, grinade belåtet och sade:

— Mig ferschtå. Missus att träffa... icke veta, hon vill.

Han försvann och en kammarjungfru i korrekt svart och vitt visade sig.

— Får jag be om namnet och ärendet, sade hon snävt.

— Vi heter Scott, mumlade Gertrud. Jag går i Franska skolan och madame Androbach har lovat...

— Jag ska anmäla. Är det fråga om filmning?

— Ja, utbrast Gertrud lättad. Och de ord, vilka ringt dagar och veckor inom henne med lockande klang, ljud förtröstansfullt: "Hollywood drager till sig tusende och åter tusende av hoppfulla lycksökare."

Den svartvita log inte. Hon sade högdraget:

— Vänta! Så förvann hon.

Meta:

— Du ska få se, Totte, att hon struntar blankt i oss.

Susanne:

— Vad var det för en, som opptäcktes, när hon låg

i vaggan och som fick femtien dockor att leka med för att hon skulle filma bra?

— Carmensita Johnsson, upplyste Gertrud kort. Hon suckade: Ack, om vi kunde bli en sådan där filmfamilj som de där Johnssons!

Nu kom negern igen. Han lät sina vita, granna tänder blixtra fram mellan de tjocka läpparna och med en lustig bugning drog han ett mossgrönt sammetsdraperi åt sidan:

— Missus vilja sche er. Please, schtiga på!

Den firade filmstjärnan, som titt och tätt intervjuades, och som gärna ville bli omtalad för sitt "enkla, hjärtevinlande väsen", tyckte, att här gavs ett tillfälle. Ingen av Franska skolans elever hade förut sökt henne. Detta måtte vara en företagsam ungdom. Madame Androbach var just i lynne att berätta för häpet beundrande flickungar om hur hon utmärkt sig från tidiga år. Hon tröttnade aldrig på att berätta om sig själv, eftersom hon inte visste någon intressantare person.

De fyra flickorna trippade på tå in i den magnifika salongen. Stora speglar och levande blommor i vaser, korgar, skålar. Sidenklädda möbler. En matta så mjuk och tjock, att fötterna sjönk djupt ner i den. Och mitt i all denna prakt filmdrottningen, sådan de sett henne i de tidningar och tidskrifter, vilka deras ögon slukat genom cigarraffärernas fönster.

Hon log sitt förtrollande leende, lade huvudet snett mot den ena skuldran och kisade på de heta, upprörda ansikten, vilka vändes emot henne. Så skrattade hon

till — det lät inte som när vanligt folk skrattar, kritiserade Meta, utan ruskigt tillgjort — och sade:

— Nej, ser man på tripp, trapp, trull och lilla trullerull! Är ni systrar?

— Ja. Det var Gertrud, som svarade. Hon neg och kände pinsamt, att det här skulle hon aldrig i världen gå i land med.

Madame satte sig i en bekväm fåtölj. Det var så vackert, så man kunde bli tokig, ansåg Arla, människan, den blommiga klänningen och den sidenskimrande stolen. Och så en skär azalea, hög som ett träd och smockfull med blommor som bakgrund.

Flickorna stod alltjämt i en lång rad. Susanne gned det ena benet mot det andra. Meta såg trumpen ut.

Madames mjuka, sonora stämma ljöd ånyo:

— Vad heter ni? Vem av er är det, som går i Franska skolan? Hur gamla är ni? Vem hittade på att ni skulle komma hit? Tänk, att ni tordes!

Hon lämnade dem ingen tid att besvara frågorna, bytte endast ställning, satte sig ännu "otvungnare", log ljust och tillade:

— När jag var som den minsta av er filmade jag Rödhättan för en stormförtjust publik. Och när jag var vid din ålder — hon nickade och kysste på fingret åt Meta — var jag den allra näpnaste Cendrillon. Å, om ni anade, hur många prinsessor och sagodrottningar jag varit, medan jag växte upp! Jag kan riktigt gå igenom mina första stora roller, när jag ser er. Du, hon pekade på Arla, påminner mig om, när jag spelade Titania.

"Jag undrar, vad hon ska likna mig vid", tänkte

Gertrud. Hon kände sig på något sätt flat. Skulle inte madame fråga, vad de ville? Hade inte jungfrun framfört det? Det här babblet vann de inte ett dyft med.

I detsamma vände madame Androbach sig till Totte och sade litet vemodigt:

— Ni är ju stora damen snart. Fjorton, femton år... Jag hade haft min första, stora kärlek — hon rullade vilt med de uppspärrade ögonen — då. Inte på filmen, förstår ni, utan i livet. Och vet ni vem jag älskat gränslöst? Jo, en härlig angorakatt. Å, jag kan gråta än, när jag tänker på att Corinna är död. Men ändå... Vad man är lycklig i den åldern! Hela världen ligger öppen och ser ut som en grön äng i solsken. Ni kan tro, att jag upplevat mycket. Jag har varit i Amerika de sista åren, men jag dyrkar gamla Sverige. Å, mitt fosterland! Folk är så snälla här. Ser ni sådana massor av blommor jag har? Hyllningar från morgon till kväll, jag är verkligen rörd. — Plötsligt tyckte hon, att de små flickorna såg så tafatta och bortkomna ut. Och så tomhänta... Hon frågade: Vem har skickat er? Är det en liten deputation jag har framför mig kanske?

Gertrud kände sinnesrörelsen stiga som en kväljning ända upp i halsen. Hon måste skynda sig så att hon hann sticka in ett förnuftigt ord. Det här var för ömkligt, och med rösten grötig av blyghet och iver sade hon snubblande fort:

— Madame sa i skolan häromdan, att det skulle tas ut filmbarn, att madame skulle ta dom med till Hollywood. Vi ville be, att vi fick pröva... jag tror nog, vi duger och vi har en bror, som...

— Nej, nej, nej, madame slog avvärjande ifrån sig med långa, vita händer, blixtrande av ett mångtal ringar, sådant där ska ni inte inbilla er. Jag har antalet fullt för länge sen. Det skall lysande begåvning till för att bli en god filmskådespelerska. Söta barn, vad kan ni? Tattale små kråkor! Hoppa ni hage på mammas gård! Filmen kräver gudagnistan. Drömmer hon om att bli filmstjärna, mamsell, vände hon sig direkt till Gertrud.

— Ja, kom det lågt, jag ville i alla fall försöka... det vill vi alla fyra.

— Såna små högfärdsblåsor! Madame Androbach log sötsurt, men hon var godmodig och hennes harm försvann snart. Hon reste sig och tillade: Nå, gärna för mig får ni gå i mina spår, om någon upptäcker er. Jag ser ingenting ovanligt hos er. Men för all del, välkomna efter en dag! Då ska ni komma ihåg, att jag en gång tog emot mina små landsmaninnor och språkade förtroligt med dem. Ni ska också få ett minne av den här stunden. Jag tror nog inte ni glömmer den. Det är en heder, ska jag säga pullorna att ha fått tala vid en ryktbar artist som mig. Ett ögonblick!

På höga, strassprydda klackar gick hon fram till ett bord och drog ut en låda. En ljuvlig parfymdoft strömmade ut. Susanne tyckte, att det var som om lådan andats. Alla fyra systrarna följde med spänning divans rörelser. Gertrud var dock den minst intresserade. Hon hade en obehaglig känsla av att ha svikit både sig själv och systrarna. Här hade hon stått och tegat outhärdligt länge, och när hon äntligen kunde få tala, hade hon stammat några dumheter,

som låtit högfärdiga. Det var inte alls så det skulle ha sagts.

Arla fantiserade om något skimrande — en nål, en halskedja, ett spänne — som i nästa ögonblick skulle ligga i hennes nariga, röda hand och vara hennes eget. Meta hoppades, att de skulle få var sin slant. Det var förstås inget minne, men tänk, att komma hem till mamma med... fyra kronor! Maffigt.

Susanne trodde för sin del, att det skulle vankas choklad eller marsipan, och hon lovade inom sig att gömma en liten, liten bit, om hon bara kunde glömma, att hon hade den.

Madame svävade fram till dem igen och räckte dem med moderligt behag var sitt vykort, föreställande henne i fyra roller. Arla kysste hon flyktigt på pannan.

— Det här blir ett minne för livet, inte sant? Stora syster — hon vände sig till Gertrud — får kanske ta hand om dyrgriparna!... Är ni inte glada? Är ni inte tacksamma?

Flickorna neg och mumlade något, men Totte var vit i ansiktet och Susanne tänkte inte ens på att dölja sin missräkning. Hon gapade och stirrade på kortet som om hon inte begrep, vad hon skulle göra med det. Skälvande i alla lemmar men tapper i det sista, frågade Gertrud sakta:

— Duger vi inte alls då... inte ens att pröva?

— Jag har ju sagt, att det finns fler utsökta film-barn än jag kan placera. Charmanta barn, plastiskt skolade. Ni har verkligen pretentioner! Och att stå här och falka på att jag ska göra er en tjänst. Och att inte vara tacksamma! Jag är inte van vid såna

oförskämtheter, ska jag ha äran att säga. *Inte en på tusen har någon framtid vid filmen*, har ni hört det nu? Adjö med er.

Modstulna och skamsna traskade flickorna ut. Gertrud sist. Ingen av dem tänkte nu på att använda hissen. De sprang under tung tystnad nedför trapporna. De hörde, att någon kom efter dem, och... sannerligen var det inte Bo Fröland. Han tog ett skutt förbi dem, men såg sig om och gjorde en grimas.

"Blev ni avsnoppade", sade den tydligt.

Gertrud greps av en ny fruktan, vilken för ett ögonblick utplånade, vad hon nyss gått igenom. Ullas bror skulle naturligtvis skvallra och förlöjliga dem. Genom Ulla skulle det sedan komma ut i klassen, att Gertrud varit hos madame Androbach, och hon skulle bli utfrågad och utskrattad. Kamraterna skulle säkert också tycka, att hon varit inbilsk.

— Det här var det fjantigaste, jag varit med om, ljud Arlas vredgade röst. Hör ni ni! Vi knyster inte om det för en katt. Kan du hålla mun, Sprattlan?

De hade kommit ut på gatan och vek åt sidan för alla pälstanter, som seglade fram, soligt leende i solskenet. De fyra ruggiga sparvungarna hörde inte alls till detta förnäma storstadsstråk. De skyndade sig också därifrån och in i Humlegården. Men Susanne hade svarat Arla:

— Om mamma frågar, var vi varit, ska jag välan inte narras.

Och Gertrud:

— Kära ni, det här får vi nog sota för — hon tänkte alltså på Bo Frölands min — och det är

bara idiotiskt med hemlighetsmakeri. Jag menade ingenting illa, men om jag talat om min plan för pappa och mamma, hade de...

Meta tryggt:

— Hur länge ska ni tjata om den där smörjan? Jag tyckte det var skoj att få se en riktig neger. Hon härmade honom: Sche schå, flickor icke hänga huvud. Missus en apa.

Skrattet frustade befriande fram. De allvarliga, bleka ansiktena livades, och Sprattlan hittade förtjust en kana, som hon måste åka på.

TREDJE KAPITLET.

Otroligt men sant.

Varken herr eller fru Scott var hemkommen, när de fyra modstulna systrarna anlände, men Susannes ekorrögon hade upptäckt en orangefärgad blankett i brevlådan, och denna upphämtades med spänd nyfikenhet.

— Från telegrafverket, sade Totte nästan högtidligt. Hon kunde inte minnas, att huset någonsin fått ett telegram. Varifrån var det? Vad betydde det lilla, hårda, färgstarka kortet? Hon blev inte glad, bara förfärligt rädd.

Meta tog det som vanligt lugnt.

— En sådan där lapp kan väl inte vara något farligt med. Hon skrattade sorglöst. Och det kan vara något väldigt kul. Vet ni, vad jag gissar på? Det är från en vådligt stilig tidning, som vill, att pappa skall skriva i den bums....

— Ja, inföll Arla, det var inte så dumt uträknat.
• En blind höna hittar också ett korn.

— Jag ska ge dig för blind höna, skrek Meta, färdig att flyga på belackerskan, men Gertrud ställde sig emellan, alltjämt med avin i ena handen.

— Bråka inte! Vi har ju inte telefon, så det är inte omöjligt, att Meta har rätt. Det vore... himmelskt!

— Så du drar till! Arla tyckte ofta, att Tottes uttryck var genanta. Så där sa man inte.

Nu sattes en nyckel i låset. Fru Scott möttes strax av ett fyrstämmigt:

— Vi har ett telegram att hämta. Titta, det låg i brevlådan!

— Vad säger ni? Ett telegram! Det måste väl inte hänt farfar och farmor något!

— Nej då, försäkrade Meta övertygande, det är från en tidning förstås.

— Får jag se! Var är det?

Fru Scott hade skyndsamt hängt upp kapp och hatt. Flämtande stod hon mitt i barnskaran och räckte ut handen mot det ovissa ödet. Metas trygga tillförsikt överensstämde likväl bättre med hennes kynne än Gertruds tydliga ängslan, och hon hämtade sig fort.

— Det är till mig, sade hon. Jag springer och hämtar det. Du kan sätta på potatisen, Gertrud lilla, och Arla dukar snällt. Pappa och Kaj är här snart. Tänk, om vi har något riktigt roligt att tala om för dem. Jag har kanske fått en brådiskande beställning. Det är fasligt besvärligt, att vi inte har telefon. Men mina gamla kunder vet, att de kan ringa till mjölkkaffären. Konsulinnan Carling talade om att hon skulle rekommendera mig hos en fru Fröland. Ni ska få se, att telegrammet är från henne.

— Fröland! Det är nog Ullas mamma. De är hemskt rika, sade Totte med en suck. Den gällde inte

rikedomen utan minnet av Bo Frölunds förargliga min och besöket hos filmdrottningen.

Susanne och Meta bad ivrigt att få följa med mamma till telegrafan, vilket beviljades. Och ett par minuter senare stod Totte i det kalla köket, lutad över en korg med skrovlig, i hennes tycke högst otrevlig potatis. Kniven slant och skalen blev mycket tjockare än mamma skulle gillat, men hon rådde inte för, att hennes hand darrade och gjorde henne ännu fumligare än hon i förväg var, när det gällde husliga sysslor. Så liten Meta var, bar hon sig mycket behändigare åt. Men gick man i Franska skolan och hade man huvudet fullt av högtflygande drömmar, var verkligen kökssysslor ett otyg.

En halvtimme senare hade hela familjen samlats och telegrammet bröts. Det var från Skara och lydde lakoniskt:

"Fröken Hulda Morin dog i natt.

Agusta Jansson."

Den stackars potatisen hade sugit i sig allt vatten den fått och tillkännagav med frän lukt, att nu svedes den, men ingen förbarmade sig. Fru Scott, vilken ju bort ömma för dess förstöring, satt på yttersta kanten av en stol och stirrade på telegrammet. Hon och systemen hade inte träffats på många år och aldrig haft något gemensamt, då Hulda lämnat föräldrahemmet, medan Signe — fru Scott — var en liten flicka. Hulda hade inte heller som äldre närmat sig systemen. I julbreven brukade hon bara utbreda sig över sina

otaliga krämpor och över Vår Herres godhet att låta henne leva. Hon predikade också om sparsamhet och antog, att i Stockholm slösade alla människor. Själv hade hon aldrig satt sin fot i detta Sodom och Gomorra.

Fru Scott sade långsamt:

— Så besynnerligt, att Hulda gått bort. Jag trodde hon skulle leva i många, många år...

— Nu är det täft med chokladgrodorna då, inföll Susanne jämmerligt. Dom var härskena sist, men det gjorde inte ett dugg, för då fick jag Tottes med. Hon är så petig.

— Är mamma... ledsen? Gertrud greps alltid av ångest inför begreppet sorg. Hon strök sakta moderns arm och såg oavvänt på det blåa papperet, vilket på något mystiskt sätt förändrade mamma och pappa med. Han satt i gungstolen, väldigt allvarlig. Inte brydde väl han sig om moster Hulda? Han tyckte kanske det var synd om henne, som inte levde längre. Hu, att vara död! Totte ryste till. Hon blev dock strax därpå ryckt ur sin otrygga stämning av mammas vardagliga svar:

— Jag tror inte precis, att jag är ledsen, barn. Jag har bara funderat på ett och annat... Men — det var förskräckligt, vad här luktar vidbränt, avbröt hon sig. Å, det är potatisen!

Hon for ut i köket och glömde för ögonblickets materiella krav telegrammet. Här gällde det att rädda middagens huvudbeståndsdel. Kaj och småflickorna började knota över, att de var så hemskt hungriga.

Herr Scott klagade på den infama odören och öppnade fönstret på vid gavel. Den råkalla luften svepte långt in i rummet. Draget skulle sopat ner telegrammet på golvet, om inte Gertrud fattat tag i det. Hon lade det varsamt under den tomma parfymflaskan på mammas byrå. Vemodigt tänkte hon, att det inte alls spritt den glädje Meta förespått. Det var riktigt synd om de stackars orden.

Medan man åt, upptogs likväl ämnet moster Hulda igen. Mamma letade fram hågkomster från sin tidigaste barndom och då hittade hon verkligen moster, men det var inte lätt att göra henne söt och rar. Eljest var fru Scott på grund av sitt hjärtelag mest benägen att se det bästa hos folk. Hon höll på att det var bjälken i det egna ögat, som skymde värst.

— Hulda var så ordentlig. Jag tror hon kunde hitta den minsta småsak i sina lådor, om det också var beckmörkt... och så väl hon tog vara på allting...

— Vem skall ärva henne? Det var bondpraktikan, som till allas — utom den oförstående Susannes — häpnad kom med denna lillgamla fråga. Hennes födgeni räknade nog släkt med moster Huldass. Inte ens de vuxna hade kastat en tanke på denna praktiska sida av saken. Elvaåringen spärrade upp sina svarta, kloka korppluggar och tittade avvaktande på mamma. Meta hade slagit sig i backen på att det skulle vara något extra kul med det här telegrammet, och därför nöjde hon sig inte med att bara höra om moster Huldass ordentlighet.

Pappa såg road ut, men mamma blev riktigt generad på Metas vägnar. Inte brukade barn tänka på sådant!

— Inte blir det vi, sade hon avvärijande alla vidare spörsmål. Moster donerar nog till staden, tänker jag, och Agusta får förstås...

— Är vi inte tjocka slakten?

Herr Scott kunde inte låta bli att skratta åt Metas buskiga, rynkade ögonbryn och den energiska minen i det kattrunda ansiktet, men fru Scott sade förebrående:

— Fy Meta, var får du sådana dumheter ifrån? Visst är vi moster Huldas närmaste släktingar — hon har inga andra — men... men... det kan jag då aldrig tro.

På fru Scotts plötsligt förändrade tonfall hördes det, att Metas inpass inte gått spårlöst förbi. Hon, som alltid hade förhoppningarna som ett knippe gasfyllda, färgglada ballonger inom sig, undrade med ens, om de inte kanske skulle bli ihågomna. — — — Herr Scott fick ensam vandra på Suckarnas bro, han, tvivlaren och grubblaren. Alla barnen sällade sig till Metas uppfattning: det var klart, att tjocka slakten — Susanne frustade åt det skojiga ordet — skulle få något.

— Hon har kanske testamenterat hundra lock till mamma, menade Kaj, utan aning om hur naivt yttrandet lät.

— O, sade Arla, pax för en röd klänning och en halskedja!

— Alltid ska du paxa! Susannes tonfall var harmset. Jag vill också ha en klänning, en blå, och gröna plums.

Susanne blev obarmhärtigt utskrattad för sina "plums".

Arla ägde ett par pumps, som utgjorde hennes stolthet och glädje, och hon visste, att de hädanefter skulle komma att kallas "plums", det retade henne.

Middagen var snart aväten, sedan tog familjesammanhållningen slut. Herr Scott återvände till freden på biblioteket, fru Scott hölls ute i köket med de sysslor inte ens hennes goda, glada humör kunde förgylla. Barnen läste läxor. Det vill säga inte Susanne. Hon sprang som en skottspole mellan rummen och köket, fick skrupens av Kaj och Arla, för att hon "rände så okristligt", och Totte uppmanade henne att ta sig något för, men Susanne bara fladdrade.

— — —

Under de närmaste dagarna var flickorna Scott mycket spända på om deras besök hos filmdrottningen genom den där pojken Fröland skulle bli omskvallrat i Franska skolan, men då ingenting sådant avhördes, glömde de yngre bort madame Androbach. Pappa och mamma hade fått reda på tilltaget. De föreföll på något alldeles särskilt sätt rörda. Bannor fick inte ens Totte, fast hon hittat på planen. Pappa hade tankfullt sagt: "Man skulle möjligen kunna göra något av det där." Gertrud undrade först, vad han menade, men förstod snart, att pappa tänkte skriva en skizz om dem. Också det var på en gång tjusande, spännande och... genant. Ulla läste alla möjliga tidskrifter, och

det vore otäckt, om hon kände igen Totte. Idén måtte emellertid blivit skrinlagd. Kanhända den varit i var-dande, då den stora omvälvningen inträffade.

Det var söndag. Mars' våta, klubbiga snö dråsade ner från en himmel, som såg ut som om den varit ombyttad för tandvärk. Molnen låg i lager, grå och ulliga. Månaden var strax slut, men vintern tänkte visst inte ge sig av på länge. Totte, som var frusen av sig, längtade gränslöst efter riktigt varm sol, som gnistrade i fönstren och gav de dunklaste rutor färgspeglingar. Hon ville känna den stryka sig mot hennes rygg och randa pulpetlocket i skolan. Allra helst skulle hon velat vakna denna söndagsmorgon till solstrålelek på den smala golvremsan mellan sängarna. Hon låg länge modstulen vaken, gäspade vidlyftigt och stirrade framåt en dag, vilken tycktes henne tom som en starholk, innan stararna hittar den. Så här långt uppe på Söder fanns det ännu trädgårdar; barnen hade genom pappa lärt sig rätt mycket om fåglar och blommor. Totte njöt mest av den kunskapen. Hon hörde, att både Arla och Meta sov. Och någon frestelse att väcka dem, kände hon inte. Ibland tyckte hon, att de var så små och fjantiga. Deras söndagsmorgonsnöje bestod i att slänga kuddar på varandra, skrika och väsnas, framför allt väsnas.

Var det då inte ett enda dugg roligt med den här dagen? Gertrud tänkte skarpt. Hon ville inte tillåta den att gå sin väg utan innehåll. Och plötsligt satte hon sig häftigt upp. Något särskilt skulle i alla fall hända, fast hon inte kommit ihåg det nyss. Det var inget vidare roligt, men ändå... korn åt små fåglar.

— — — Den där herrn, som sökt pappa i går skulle komma på förmiddagen. Han hade lämnat sitt visitkort. Där stod:

Jonatan Norner.

Rådman.

Skara.

Upp flög Gertrud. Tänk, om pappa och mamma glömt hela herrn med portfölj och guldbågade glasögon och en liten lustig grå skinnkrage på rocken. Det hade inte varit någon mer än hon hemma i går, när han ringde på, och hon tordes inte be honom stiga in, då hon inte kände honom. Han läspade väldeliga och vart ord han sade, hoppade först till och släpade sig sedan bort till nästa. Totte hade aldrig hört någon tala så. Pappa hade sagt, att det väl vore några papper, som släkten skulle skriva under. Det var moster Hulda, som spökade, fast hon begravts för en månad sedan. De hade skickat krans, det var Gertrud mycket stolt över. Det lät så riktigt.

Hon ruskade liv i systrarna. Och snart var kalabaliken i full gång. De hade verkligen på Gertruds ivriga uppmaningar och hennes upprepade: "Ni minns väl farbrorn från Skara, som skall komma", kravlat sig ur sängarna, men de kunde inte neka sig att slå varandra på benen med drypande våta handdukar och att upphäva illtjut.

Fru Scott kom in och sade med sitt vackra leende:

— Jaså, ni är uppe, mina små töser. Och pigga,

det hör jag. Skynda er litet, är ni rara! Vi ska väl ha det litet fint till rådman Norner kommer.

Efter frukosten försvann Kaj och Susanne åt olika håll. De skulle till var sin kamrat. Susanne hade en speciell förmåga att snoka upp jämnårigt sällskap. Hon hade otroligt lätt att bli bekant med flickor, men urskillning beträffande sitt umgänge saknade hon totalt. Arla och Meta beslöt sig efter en lång och hetlevrad överläggning för ett besök på Nationalmuseum. Arla hoppades, att några av klasskamraterna kommit på samma "fåniga idé", och Meta ämnade inhämta stoff till en svensk skrivning. Deras lärarinna var så bussig. Hon lät dem skriva fria ämnen. Det var förstås litet knepigt att få fason på sånt, som man sett själv, för det blev visst aldrig likadant som när stort folk koxade på det, men fröken hörde inte till den äckliga sorten, som var överlägsen och gjorde narr av en. "Hon kan väl ingenting själv", brukade Kaj retas, men då blixtrade den annars lugna Meta och förklarade, att fröken var urstyv, jaha, just urstyv!

Det blev mycket tyst och fredligt, när flickorna gått. Hemmet tog på sig sitt helgdagsansikte och slätade ut alla vardagsrynorna. Det fick då en min av snäll, en smula trött, gammal trotjänarinna, som gjort sig fin i nött söndagsstass. Totte hade dammat överallt och bytt vatten på furet, som stod i den bukiga, blå stenkrukan på bordet framför soffan i bästa rummet. Pianinot stod uppslaget, som om det hade lust att låta höra sig, tangenterna blänkte svagt i grådiset, men fick plötsligt ett levande skimmer, när brasan flammade upp i kakelugnen och med lågande blickar

betygade sin vördnad. Söndagsförmiddagsbrasan var herr Scotts stora svaghet, i synnerhet under kulna, sollösa förvårsdagar. Han satt så belåten i gungstolen och bredde lojt ut tidningen. "Lilla fattiga, hoplappade hem", tänkte han, "trevligt är du i alla fall, och mina ungar växer som blommor upp i dig."

Mamma Scott, som inte alls led av mycket upptagna husmödrars vanliga rastlöshet utan gärna vilade sig, om tillfälle någon enstaka gång gavs, hade krupit upp i ena soffhörnet, grå i sin grå klänning, ej olik en spinnande katt med vänligt blinkande ögon.

Endast Totte kunde ej falla in i detta goda lugn. Hon stod smågnolande framme vid ett av fönstren. Där var kallt, ty vinden låg på, och med hennes frodiga fantasi var det inte svårt att inbilla sig, att hon befann sig ute på en öde slätt i vild snöyra. Blåsten slängde då och då en handfull drivande våt snö mot rutorna. Det pep och drog genom de otäta fogarna och människorna där nere på gatan förvandlades till brådslande, skygga lämlar, vilka rusade till sina trygga hål någonstans i den skrovliga, höga klippan, som reste sig mittför Totte. Hon frös duktigt, men ville inte lämna sin utkik. Det var omöjligt att fatta, att inte också pappa och mamma höll på att förgås av spänning. Han kunde ju komma när som helst den där främmande herrn, rådman Norner, och *något* extra måtte han väl ha att meddela. Hon tittade förstulet bort på föräldrarna. Nej, de var faktiskt kolugna!... Där! Där... en bil! Den stannade vid deras port... Gertrud ropade till:

— Nu kommer han!

"Jag spricker", tänkte hon. Detta var precis lika hemskt skakande som förberedelserna till det misslyckade besöket hos filmstjärnan. Tottes knän slog emot varandra, när hon sprang ut i tamburen, färdig att öppna, så fort farbrorn rörde vid klockan. Det okända, händelsen, stabbade pustande uppför den krokiga trappan. Gertrud hörde en gammalmansharkling... nu snöt han sig. Hon såg, hur han torkade sig under den väldiga näsan, vilken hon mindes från i går... hur han vek ihop en bastant näsduk och stoppade ner den i fickan. Innanför dörren med sin skyddande mattslipning kunde hon se alltihop, hon skulle inte varit Totte Scott annars.

Äntligen! Han torkade fötterna på den slitna mattan, vilken brukade trissa runt under ens stampningar. Han synade dörrplåten, fast han naturligtvis gjort det i går med. Usch, så han sölade... fast... plötsligt greps Gertrud av ett värmande välbehag, detta ögonblick var kanske det bästa av hela gubben. Han kunde bli en väldig missräkning sedan — hon var inte ovan vid, att hennes förhoppningar damp ner som pannkakor — och hon gottade sig så mycket hon hann, medan hon väntade på ringningen. Pling! Klockan hade varit hygglig. Det hände den eljest inte så sällan att strejka och stumt lämna signalen obeaktad.

— Var så god och stig in!

— Har vi pappa hemma nu då?

— Ja, både pappa och mamma.

— Så, så. Då plockar vi åt oss yttergrejerna då. En fasligt stor stad, det häringa Stockholm. En hinner

inte med nått annat än ta sig från det ena stället till det andra. Lilla fröken har inte sitt Skara, inte? Det är en stad hele dan, det. Nätt och behändig. Ja, hon får la si'n nu i rappet, tänker jag.

Det lät så hemlighetsfullt, att Gertrud ryste av undran. Glad och vänlig såg lantisen ut. Han hade visst inte hunnit raka sig på flera dagar i "det fasliga Stockholm". Den borstiga skäggstubben stod ut som små vassa piggar från hans frodiga haka. Nu kom mamma i dörren och välkomnade.

— Jaha, frua lilla, vi har allt setts förr, då hon var en tösunge, med respekt till säjandes. Det var inte i går det. Lilla Signe minns väl inte farbror Jonatan?

— Jo, jag tror...

— He, he, he, nejnej men... Hon var baraste en tre, fyra års tulta, när jag oppvaktade henne. Sen fick hon la andra kurtisörer, var det inte så?

— Å, jag vet inte det. Stig in! Det var bra snällt att söka upp oss!

— Hm, hade liksom ett litet ärende, må veta. Jag är Huldass ombud, så till säjandes. Skall sköta om hennes testamentoriska förordningar, och vad man annars kan lasta den döa för — ett rivjärn, det var hon! — men en farligt rejäl och ordentlig affärsmänniska det var salig Hulda...

Mera hörde inte Gertrud. Mamma tyckte nog, att hon borde stänga dörren, när hon och den främmande kommit in till pappa. Det lät mycket livligt, artigt och trevligt därinifrån. Inte skulle det varit någon konst att lyssna, men sådant hade Scottarna lärt att förakta.

Tålomod kunde det inte bli tal om. Gertrud travade som en osalig ande fram och tillbaka i köket. Om hon motionerat sitt dunkande hjärta och sina styrsellösa ben inne i rummen, skulle det hörts. Ett par minuter offrade hon på att blanka kaffepannan, för den händelse farbrorn skulle bjudas på kaffe. Några ögonblick ägnade hon åt ett överslag av vad de hade i brödväg: en pinfärsk saffransbulle, tre wienerbröd och hamburgerskorpor, det var inte så galet. — Vad hade han menat med att hon, Gertrud, snart skulle få se Skara? Hade han i hast efter så många år erinrat sig, att mamma var rysligt söt, när hon var liten — för det var hon alldeles säkert — och ville bjuda dem, hela surven till sig? Kanske i sommar. Hiskligt roligt! Men respengar? Å, det måste bli någon råd. Nej, vänta, han hade sagt något konstifikt om att han var ombud... för moster Hulda... Hur kunde man vara ombud för en, som var död?... Vad betydde det? Gertrud visste knappt av att hon tog fram en bricka och synade den på alla håll. Den var svart, och hon hade sett den så långt hon kunde minnas tillbaka. De plaffiga, påmålade blommorna tycktes övermåttan behaga en gyllene fjäril, vilken kletat sig fast vid en bjärtblå ros. Det var ingen vacker bricka, men den hängde samman med hennes egen och syskonens födelsedagar, då den i mammas händer vandrade till föremålets säng med kaffekopp, saffransbröd och små presenter. Det var ju inte alls så, men Totte tyckte plötsligt, att det måste vara en firningsdag, en sådan där högtidligt rolig dag, som gamla brickan borde vara med om. Glädjen yrde upp i hennes skiftande,

oroliga sinne. Det var en vårvind, som tvang fram sol och blått mellan tankeskyarna. Och det gjorde henne så lätt, att hon inte kunde låta bli att stämma upp:

"Vintern rasat ut bland våra fjällar..."

Hon sjöng klart och högt. Hela sången. Sedan tog hon strax itu med:

"Mandom, mod och morske män..."

Men den hann hon aldrig sluta, ty mamma kom ut. Det *var* väl mamma? Det är klart, att Totte inte tvivlade på det, men underbart förändrad var verkligen fru Scott. Hennes ögon strålade. Kinderna hade röda, heta flammor. Hon trippade fort som i dansrytm, och när hon sade: "Vi ska bjuda farbror Jonatan på kaffe", drillade orden fröjdefullt. Men hennes knotiga, oförtrutna arbetshänder darrade och när hon skulle stryka eld på en tändsticka, fumlade hon bredvid plånet.

— Vad är det? frågade Gertrud viskande, rädd för sin egen röst vid detta märkliga tillfälle, då mamma tagit svanehamnen på. Gertrud rörde sig gärna med sagoliknelser. Hon ville för resten se den, som inte bums upptäckte svanehamnen på mamma just nu.

— Du får höra det sedan! Det är alldeles otroligt. Vi ska tala om det alltihop, när Kaj och flickorna kommer hem.

— Ska jag långpinas till dess?

— Kära lilla barn, jag *kan* inte berätta det strax. Jag är tvungen att hämta mig först. Å, det är alldeles obegripligt!

— Men roligt ändå?

— Roligt? Ja, det är visst roligt, om det är sant. Det dröjer, innan jag kan tro det, fast... varför ska man inte bara vara glad? Det är den största gåvan man fått att tacka för varenda solglimt. — Har du blankat kaffepannan, Totte, det var omtänksamt, min lilla unge!

Totte kände sig obeskrivligt hedrad av berömmet, inte för att erkännande var sällsynt, men hon förstod, att mamma egentligen inte kunde slita tankarna från det där märkvärdiga de skulle få veta sedan. Fanns det något avskryvare ord än sedan?

Just som kaffet skulle serveras, kom Kaj och flickorna hem. De sistnämnda trumpna och frusna. Museet hade av någon anledning varit stängt. Och inte hade de fått se vaktparaden, fastän de med flit gått tidigt för att hinna det först. De hade blivit uppehållna vid slussen, fått stå i evighet och vänta på bilar, bussar och spårvagnar, vilka fyllde körbanan.

Endast Susanne felades, men Gertrud hoppades, att hon i förevarande fall skulle räknas som ingen. Det vore nästan allra högtidligast, om de finge veta den stora hemligheten, medan den fryntlige farbrorn hörde på. Han talade så lustigt grötigt och rart. Orden kurrade innanför länge, innan de gav sig ut över hans tjocka läppar. Totte tyckte riktigt bra om gubben. Tänk, om... han vore Hobergsgubben? Det rika trollet, som hade skäppor av guld att ösa upp...

I tur och ordning fördes Scottarna inför rådman Norners ögon till noggrant beskådande, och han tog dem i hand grundligt och kraftigt, medan han talade:

— Jaha, det här är alltså Gertrud, stora syster, kan en veta. Henne ska vi gifta bort. Hon blir snäller mot sin gubbe, det såg jag på na i första ögnablicket, då hon så förståndigt och vänligt hängde opp mina ytterplagg.

Så kom ordningen till Kaj, och nu sken gubben:

— Sir man på den då! Kors, vad morfar skulle vatt stor på över en tocken pöjk — minns Signe, att han alltid sa pöjkar om sina skolgossar? — Vad heter min unge gynnare?

— Kaj.

— Det var lika så som det minsta det. Men det kortaste namn kan la gå de ryktbareste och fineste vägar...

Han vinkade åt Arla, vilken han redan sett förtjust på. Och när hon närmade sig, tog han henne upp i knäet, något som gjorde Arla förfärligt generad, men som fru Scott måste le sitt vackra leende åt.

— Vad hon är lik mor sin, lilla pullan. Jag kommer ihåg Signe vid de åren också, fast vi just inte träfftes. Det var en grann tös och en rar tös.

Arla skruvade på sig och lyckades göra sig fri. Hon sköt fram Meta, vilken frimodigt neg och med klara ögon tittade på Skarafarbrorn. Och nu öppnade han sitt gamla barnahjärta på vid gavel för henne:

— Vi ska bli goa vänner, det sir jag på fläcken. När hon kommer till Skara, ska hon hälsa på hos gumman min och mig och prata med oss, så vi glömmert bort att vi inga småttingar har eller har haft. Signe kan vara glad, hon, som är så väl försedd.

— Det är jag, farbror Jonatan, försäkrade fru Scott ljust.

Äntligen kom det ögonblick Gertrud motsett i över en timme. Hon hade redan hunnit viskande berätta för Kaj, att det hänt något underbart. Mamma hade använt det ordet. Och det hade syntts på henne, att det verkligen var som en saga.

Vad de häpet och andlöst lyssnande barnen fick höra — det var herr Scott, sekunderad av rådmannen, som talade — kunde de till börja med inte fatta. De skulle varit dråpliga att fotografera där de stod i en samlad klunga, Totte stirrande som såge hon in i en förtrollad värld, vilken hon inte kunde finna sig till rätta i, Kaj, rak och allvarlig, mycket fundersam, men fullt på det klara med vad han hörde, Arla, färdig att förvandlas till en snurrande, ropande, skratande liten lycksalighet och Meta slutligen, gapande, med ansträngt rynkad panna, händerna kramande klänningens läderbälte och tårna riktade inåt i skarp vinkel.

— Saken är den, barn, att moster Hulda testamenterat sitt hus, som det står, till mamma. Dessutom får mamma räntan av tiotusen kronor och femhundra kontant.

— Resten, och det var mycket pengar det, har hon skänkt stan, inföll rådmannen. Men huset har vinds-kamrar, som det plär bo skolpojkar i. Och det är både förtjänst och välsignelse med att ta sej av barna. Inte för Hulda gjorde't, men jag tänker, det ligger för Signe. Jaha, ursäktade mej, som avbröt.

— Ni förstår, återtog pappa, att det är en ofattligt stor gåva, och vi kan inte vara nog tacksamma; som kronan på verket kommer det, att vår hederlige vän,

farbror Jonatan, nästan lovat mig plats i en av Skaratidningarna till hösten. Det är förstås bara ett vikariat, men i alla fall... Vad säger ni om ett sådant lyckans stjärnskott, ungar?

Ett fyrstämmigt, oartikulerat mummel svarade honom, men fyra ansikten strålade solvargsleenden mot föräldrarna, mot det kuliga öde, som så oförmodat knackat på och mot sagogubben, för en alldeles vanlig gubbe kunde han omöjligt vara. Det kände Totte sig i alla händelser fullt och fast övertygad om.

Arla gav först luft åt sina känslor. Hon kunde helt enkelt inte hålla dem i styr längre.

Med utbredda armar ilade hon ur rummet och in i flickornas rum, där hon vigt och smidigt lät den ena kullerbyttan avlösa den andra, till dess hon blev så andfådd och huvudyr, att hon måste sluta.

Flåsande satte hon sig på den ena knakande turistängens kant och tyckte det var ganska naturligt, att den och allt annat dansade runt. Det fattades bara, att inte möblerna skulle ta sig en sväng, när de upplevde en så hejans glad dag. De hade förstås inte drömt om annat än att murkna här i skymundan och nu skulle de snart ut och resa, få ett eget ägandes hus att stå i och inte behöva knuffas om utrymmet.

— Arla, Arla, var är du? Det var Tottes upprörda röst, och som ett eko av den Metas djupare och tyngre: — Arla, Arla, var finns du? Och så Gertrud jublande: — Det är inte slut med det härliga, himlastormande ljuvliga än, du! Sätt dig — jäså, du sitter. — Nå, hör och trilla inte av pinn! *Vi är bjudna på teatern allihop i kväll.* Farbror Jonatan bjuder oss på

Fregattkaptenen. Han har sett den pjäsen i sin ungdom och vill uppliva gamla minnen. Är det inte en hejdlös flax, att den spelas på Dramaten just nu? Och att vi får se den!

Denna strålande lyckosöndag skulle Scotts aldrig glömma. Den omtalades sedermera, när barnen blivit vuxna och fått egna hem för nya generationer, och den miste inte sin glans, intet annat livets äventyr kunde fördunkla den.

FJÄRDE KAPITLET.

Familjen Scott bryter upp.

Herr och fru Scott tog lilla Susanne med sig och reste ner till Skara i knoppande maj. De återvände hänryckta, men utan Susanne, som stannat hos Norners, där hon strax blivit högsta hönset i korgen. — Den kärva, knarriga Agusta och den feta katten skulle bo kvar i huset. Det var ett aber, sade herr Scott, med fru Signe menade förhoppningsfullt, att man säkert blev goda vänner både med den tvåbenta och den fyrbenta inhysingen. Man fick jämka litet, det var inte värre. Något gott hittade man förr eller senare hos alla människor, om man tog dem på det rätta viset.

Gertrud kände det alltid, som om hon måste flyga mamma om halsen och krama henne vid dylika ytt-randen. Hon måste också tänka på doft av viol i vårsol. Den doften hade hon sällan haft tillfälle att njuta, men hon visste ingenting mera rörande innerligt och smeksamt än den. Som tusen brokiga fjärilar kunde tankar och föreställningar flyga genom Tottes huvud. Ibland undrade hon, om hon någonsin skulle få mod — lust hade hon ofta — att tala om dem med någon.

Det var stopp, att hon kunde anförtro sig åt syskonen. Inte åt pappa och mamma heller.

Det finns både stora och små, som aldrig känner sig riktigt trygga och lugna, hur bra de än har det, och Gertrud förebrådde sig, att hon mitt i sin blommande fröjd ändå gnagdes av något. Medan de ivriga tillrustningarna för den långa flyttningen pågick och våren blev allt soligare, gnagdes Totte av ett obestämt obehag. Det fick form och blev en skugga på hennes väg den dag den franska lärarinnan, madame Hortense, på sitt uttrycksfulla modersmål sade:

— Chère petite, vad det skall bli tomt efter dig. Klassen har haft så gott av dig, si fidèle et diligente. Måste du verkligen lämna oss?

Det klack till i Gertrud nästan som om madame satt sitt smala, fina pekfinger på något ont och ömt ini henne, hon ej själv kunnat lokalisera. Det var det, som plågat henne, när de andra gladdes över moster Huldas gula hus och småstadens trevnad, över att de skulle få det skönt på alla sätt. Pappa hade alla utsikter att erhålla den fasta platsen vid tidningen, mamma funderade på att utom de skolpojkar hon skulle ha i inackordering ta ytterligare några som betalande frukostgäster. Kaj hade redan fått sin förflyttning till Skaras gymnasium klar, flickorna var gräsligt spända på sin nya skola. Det måtte väl ändå märkas, att de kom från huvudstan, kråmade Arla sig, de skulle imponera. Smaskens! Hennes svarta lockar yrde av tillfredsställelse. Men Totte tänkte plötsligt: "det finns säkert ingen skola i hela världen, som man växer så oslitligt fast vid som min. Hur ska

jag stå ut med att lämna den, innan jag gått ut klasserna? Och sjunde och åttonde är de allra roligaste." Hon skulle komma upp i sjuan. Madame Hortense hade berättat om alla de franska författare de där skulle gå igenom, de självständiga uppsatser de skulle skriva... så var det den bedårande miss Gwendolen, som gjorde de engelska lektionerna till nektar och ambrosia. Och Fräulein Barbara. Hon faktiskt levde Grimm, för resten hade hon så många lustiga infall under konversationstimborna, att hela klassen kikkade av skratt. Gertrud visste, att lärarinnorna ansåg henne vara klassens bästa elev. Det hade alltid gjort hennes steg till skolan dansande lätta, också när hon annars kände sig tung och modstulen av föräldrarnas bekymmer. Hennes skola var inte som många andra, där det gällde att vara rik och fint klädd och sådant, den var en öppen famn för varenda flicka, som ville låta de snälla nunnorna visa sin moderliga ömhet och sin varmhjärtade klokhet.

— Vad är det med Totte, undrade pappa, vad hänger du huvudet för? Ryck upp dig, tös! Du har väl ingenting att vara ledsen över, vad jag vet.

— Är min lilla flicka dålig? ängslade mamma sig. Du är så glåmig och mörk under ögonen.

Då bröt både de strömmande tårarna och Gertruds tillbakaträngda sorg ut. Det var så förfärligt, att hon måste sluta i sin älskade skola. Mamma anade inte, hur det kändes, när madame Hortense sett på henne med bedrövade sammetsögon och sagt, att det skulle bli tomt efter henne. Hon var som en vådligt rar äldre syster, madame Hortense. Allting förstod

hon och hon var så vacker, så stilig, tyckte inte mamma det? För resten var det själva... själva luften i skolan, som var så underbar att andas. Man kom in genom porten och kunde inbilla sig, att nu var man i ett helt annat land, hur smutsigt, dimmigt och rått det varit ute, sveptes man strax in i värme och något... något... mystiskt. Det sista ordet sade Gertrud mycket sakta, hon trodde nästan, att madame Hortense skulle sett milt förebrående på henne, om hon hört det.

Fru Scott tröstade efter bästa förmåga sin flicka. Hennes glada tröst uteblev aldrig. Den satt som ett påpassligt fågelkvitter inom henne. Och den födde förunderligt många snabba och lyckade idéer. Mitt i flyttningsbrådskan gick hon och funderade på, hur det skulle kunna ställas så att Gertrud finge gå igenom den skola, vilken tydligen gav hennes själ den lämpliga jordmånen för växtkraft. Att inackordera henne på ett bra ställe, bleve för dyrt. Släktingar eller närmare vänner hade de inga. Medan fru Signe klädde om den gamla soffan och som en förfaren tapetserare rätade ut resårerna, nickade hon tillitsfullt mot den vänliga slump, vilken gärna satte sig i hennes närhet och räckte henne en hjälpsam hand.

Det var inte alls med någon beräkning hon en av de närmaste dagarna gick till konsulinnan Carling, fastän denna trofasta kund alltid visade rätt mycket intresse för den "lilla arbetsmyran". Hennes ärende var att sätta upp gardiner och sängomhängen i Ingegerd Carlings — enda barnet — nya, luftiga flickrum. Den carlingska villan på Djurgården hade undergått

modernisering och tillbyggnad. Den såg ut som ett vitt miniatyrslott, där den skymtade fram i den ljusa, fräscha grönskan.

— Det blir verkligen riktigt svårt att reda sig utan fru Scotts händiga fingrar, sade konsulinnan, då hon kom in och granskade det lyckade resultatet.

Fru Scott kom plötsligt att tänka på Totte. Så där vänligt hade nog den franska lärarinnan sett på henne, som konsulinnan nu såg på sin trogna hjälp. Det gjorde verkligen gott. Och samtidigt kändes det litet ont i hjärtat.

— Jag kommer också att sakna konsulinnan mycket, sade hon aktningsfullt. Hennes tonfall var alltid hjärtligt och mjukt. Signe Scott var en självlysande människa, hennes tilltro till livet och nästan svek aldrig.

Konsulinnan hade tid och lust att prata bort en stund. Hon bjöd på te och pumpade Signe på detaljer angående hennes nya förhållanden. Så kom det också rent tillfälligt och därför att fru Scotts mun gärna talade om det hennes hjärta var fullt av fram, att Gertrud tyckte det var så förfärligt tråkigt att nödgas byta skola. Konsulinnan hade ett svagt minne av Gertrud. Som mindre hade flickan ett par gånger lekt med Ingegerd och denna lilla bortskämda dam trivdes med den uppfinningsrika kamraten. Men konsulinnan hörde ej till dem, som yttrade sig förhastat. Hon sade just ingenting, frågade i stället, om Gertrud var frisk, och om hon hade ett jämnt lynne.

Det var något fru Scott aldrig sport sig själv. Barren fick hennes aldrig tröttnande kärlek som ett skydd

mot allt ont och farligt. Bannades gjorde hon sällan, och gnat var uteslutet.

En vecka senare skickade konsulinnan bud efter fru Scott.

— Jag har tänkt, sade hon, att Gertrud skulle kunna få bo här. Vi har ett rum, som vi inte behöver. Det är mycket litet och ligger högst uppe i tornet. Det kunde flickan få. Jag vill inte förbinda mig att behålla henne, om jag inte blir nöjd med henne, eller om Ingegerd inte trivs med henne. Men det kunde passa rätt bra att hon komme i höst. När vi kommer hem från västkusten i augusti, ska konsuln och jag resa till Egypten, och då inte Ingegerd vill vara hos släktingar, blir hon kanske litet ensam. Min kusin, fröken Hising, skall visserligen vara här hela tiden, men en jämnårig behövs också. Jag har talat med Ingegerd. Hon tror, att det kan bli trevligt. Flickorna går ju inte i samma skola, men Gertrud skall ha gott huvud, ovanligt lätt för sig, säger hennes lärarinnor. Hon har för övrigt fått de allra bästa vitsord från Franska skolan och från min väninna, fru Fröland, vilkens dotter är klasskamrat med henne. Visar det sig, att hon motsvarar åtminstone hälften av detta beröm, kan jag lugnt låta henne försöka sällskapa med Ingegerd. Fru Scott kan fråga flickan, om hon vill begagna sig av mitt anbud. Det är onekligen ganska generöst, då jag naturligtvis ämnar behandla henne som medlem av familjen, medan hon vistas i mitt hus.

Fråga Gertrud, om hon ville! Den formen föreföll fru Scott bra besynnerlig. Hennes rara ungar tillfrå-

gades ju inte, om hur de ville ha det. Man kunde närmast säga, att det ordnade sig av sig självt. Det fanns aldrig många utvägar att välja på. Säkert blev Totte utom sig av förtjusning, hon, som hade äventyret i sinnet som vingar hon aldrig fått lyfta. Att det skulle bli nästan outhärdligt att veta henne så långt borta, finge mamma Signe inte låtsas om. Fort, fort ilade hon genom gatorna med nyheten och stretade ärligt att få det dunkande hjärtat att gilla den brådskande takten. Hon försökte till och med inbilla det, att det hoppade av glädje. Fy, skulle hon tänka på sin saknad, om Totte fick sin högsta önskan uppfylld. Och att bo i ett torn! Det var som enkom beställt för hennes sagotös. Fru Scott konstaterade som hundra gånger förr, att ödet i alla fall ville hennes kära väl. Motigheterna glömde hon, aldrig medgångarna.

Gertrud blev först överlycklig. Sedan kände hon, att det inte skulle bli bara roligt att komma så gott som på egen hand. Jo, för resten, *det* var roligt, men hon skulle ha velat kunna flyga till de sina emellanåt och se, hur de hade det. Så viktigt var det inte nu, då hon kände sig säker på att de skulle få det trevligt och slippa den otäcka fattigdomen, men ingenstans var det som hemma en lördagskväll, då de samlades och hade det festligt. Ingen av hennes kamrater tycktes ha en aning om detta hänförande sätt att ta adjö av en utsliten vecka. Aldrig bara slänga bort den utan hedra den med en liten lustig hippa. En gång hade hon dumt nog försökt förklara för Ulla Fröland, hur de firade lördagskvällen.

— Så fnoskigt, skrattade Ulla, sitter ni och gör er

till för varandra? Spelar och deklamerar och sjunger? Att ni ids! Jag skulle smita. Kunde jag inte hitta på något annat, skulle jag bli sjuk, få ont i magen eller något sådant där, som de stora tror på. Du menar inte, att ni tycker det är kul?

Gertrud skämdes som en hund över att hon förrätt deras underbara lördagskvällar. Hon föresatte sig, att hon skulle bli mycket försiktig med att tala om den klenod hemmet var henne. Att hon nu på en tid skulle skiljas från alla de kära vanorna, vållade henne ett underligt tankebryderi. Det var spännande, och man kände sig vuxen vid föreställningen om det där "på egen hand". Det var alldeles ofattligt hänförande att få ett rum, som man kunde kalla sitt. Det skulle bli vådligt intressant att riktigt i vardagslag se ett så där flott hem som Ulla Frölands. Gertrud hade den minsta möjliga vetskap om rikedom, men ordet lät som en fanfar, när folk uttalade det. Nu skulle hon bo hos rika människor. Gräsligt spännande!

Men vad hon skulle längta efter mamma, pappa och alltihop. Av syskonen skulle hon mest sakna Kaj och Susanne. Hon föresatte sig att riktigt suga musten ur varenda minut, medan hon var hemma. Och hon behövdes mer än väl som mammas hjälpreda. I Skara skulle de ha jungfru. Också detta stod som ett högt skinande ljus på ett väldukat bord för Scottarnas ögon.

Arla var fumlig vid inpackningen. Hon dugde inte alls att lägga ner porslinet. Nej, andra tag hade Meta. Hon var så praktisk, att hon överraskade alla utom sig själv.

— Det är klart, att det ska göras så här, sade hon och ställde tallrikar av samma storlek hårt pressade emot varandra på kant och med lagom papper emellan i den djupa låren. Jag har sett i porslinsaffären, hur dom gör.

— Vad skulle du göra i en porslinsaffär? frågades.

— Lära mig packa åt oss, förstås.

Meta talade aldrig på förhand om sina avsikter. Hon följde sin egen taktik. Den var av det slag, som kan hänföras till att i det tystaste vattnet gå de största fiskarna. Alltid var hon den, som klarade praktiska svårigheter bäst.

Kaj skötte sig också utmärkt. Han spikade igen den ena lådan efter den andra, lagade stolsben, målade och grejade.

— Du, sade Gertrud en gång mycket försiktigt, ty Kaj tyckte inte om att bli störd, när han knogade, ska vi inte skriva till varandra i vinter?

Kaj hade småspik mellan tänderna. Han svarade:

— Vet inte. Orden västes otydligt fram. Så befriade han sig från spiken, som han bultade in i ett skrangligt bord.

Gertrud stod tyst och lyssnade till de korta, kraftiga slagen med hammaren. Hon såg beundrande på Kaj. Han var styv, det var han. Och så bredaxlad! Han orkade lyfta henne och bära henne ett långt stycke. Det hade han gjort i våras, då de varit ute och gått, och kommit till en sankmark. Hon hade trasiga skor, skulle blivit genomvåt, om inte han lyft henne över.

— Vi... kunde... väl ha... mycket att skriva om.

Hon talade ofrivilligt i tempo med hammarslagen. Fort, avbrutet, litet långsammare och lugnare, när spiken inte hade stort mer än huvudet uppe ur trät.

Kaj rätade på sig och synade sitt verk. Nu skulle bordet hålla. Och stadigt hade det blivit.

— Kaj, kan du inte svara ordentligt!

— Äsch, skriva brev, det är så jobbigt. Skriv du, om du gitter.

Gertrud kämpade med en svårövertvinnlig lust att fråga honom, ifall han skulle bry sig om att få brev, men hon vågade faktiskt inte. Pojkar knäppte till om sig och ville vara i fred, hade hon märkt. Så gjorde Kaj, och så gjorde Bo Fröland, när Ulla frågade och frågade. Han blev arg, det trodde hon nu inte att Kaj skulle bli... på henne.

Arla däremot var synnerligen entusiastisk för korrespondens. Hon hade kommit överens med ett halvt dussin av klasskamraterna om brevskrivning, vilket inte hindrade, att hon gärna skulle "krafsa ner" meddelanden till Totte också.

— Men Gud nåde dig, om du inte svarar bums.

Äntligen — i slutet av augusti — var Scotts färdiga att bryta upp. Sängkläderna var det sista, som stoppades ner i stora säckar. Det skedde en tidig morgonstund. Utanför andades dagen in den rena, svala luften och genom de öppna, gardinlösa fönstren flödade solskenet, som om det ville ta ett varmt farväl av de människor, vilka aldrig glömt tacka för den minsta glimt och som alltid sett, hur vackert det förgyllde rummen. Att det också framhöll skröpligheterna, de

gropiga, kvistiga golven, de blekta tapeterna och de mörka taken hade visst gått dem förbi. Åtminstone hade solen inte att beklaga sig över några jeremiader. Och nu tyckte hela familjen, att det var riktigt vemodigt att lämna bostaden så tom och övergiven. Den rostiga, utbrända kaminen, som det inte varit någon mening att ta med, såg nog kanske nu först, hur ful och avsigkommen den var. Så länge fru Scott fyllt den med kol och herr Scott belåtet gnuggat sina kalla händer framför den, hade den haft ett rött skimmer av livsglädje i sina tittgluggar, och på sommaren, då den pryddes av grönt löv, ja, till och med fick en girland av blommor omkring livet på namns- och födelsedagar, hade den liksom deltagit i Scottarnas intima fröjder.

Gertrud kunde inte låta bli att stryka över den med en smekande hand. "Lille gubben", viskade det inom henne, "jag ska nog komma ihåg dig." Detsamma lovade hon den mörka, djupa garderoben, fantasins skattkammare, varur hon ofta hämtat stoff till någon utklädnings eller tablå, till dekorering av ett festbord, där sannerligen maten inte varit mer än halva födan.

Hon hade bett att få röja ur garderoben, och för att den inte skulle känna sig totalt utplundrad, hade hon låtit den behålla strutarna och glittret från "julgranen". Hon skulle knappt komma att föreställa en sådan mera.

Meta vandrade runt och snokade efter, att de ingenting lämnat av smått bohag. Hon hittade slutligen en träpall, vilken tjänat olika ändamål under deras lekar.

— Den här, sade hon, den ska vi väl ta med.

— Kan inte jag få ha den! Totte frågade detta så sakta, att det inte skulle uppfattats, om inte mamma råkat se på hennes tårblanka ögon. Där stod hennes begäran som ett uttryck för den hemlöshet Totte trots all äventyrlust fruktade.

— Visst får du det, hjärtebarn!

— Att du törs, utbrast Arla, att du inte är skraj för att de ska skratta ut både dig och pallen! Var ska du ställa den i... ett slott?

— I tornrummet. Gertrud tyckte, att det ordet var som klockklang. Det ringde länge efter det hennes mun uttalat det, ringde av sig självt med ett förnämligt och mäktigt ljud.

Gatan, vilken legat tyst och mornat sig, fylldes nu av ett bilhorns vrål. Det var den enorma lastbilen, som bullrande anlände. Och alla stämningar flög som skrämda möss in i vrårna för de klampande stegen av flyttkarlarna.

Gertrud skulle redan denna dag börja sitt "nya liv". När hon följt de sina till tåget, skulle hon bege sig till Carlinghill. Herrskapet hade kommit hem kvällen förut. Men Ingegerd, vilkens skola började senare än Franska skolan, stannade på landet ännu en vecka. Det var skönt, tyckte Gertrud. Hon visste med sig, att hon var rädd för denna femtonåriga prinsessa. I tankarna kallade hon alltid Ingegerd prinsessan. Och såg henne för sig med en glimmande guldkröna på det linvita håret. Hon var käck och stilig, hade massor av dyrbara kläder och tycktes inte bry sig om dem. Hon red sin egen häst, körde sin ponny, hade — enligt vad Ulla påstod — de flottaste dansbjud-

ningarna i hela Stockholm och ett slags kammarjungfru hade hon också, hennes dadda var kvar för att Ingegerd önskat det. Ulla — Tottes orakel — ansåg, att Gertrud var en lyckans gräddfeta ost, som skulle få vara på Carlinghill. Där fanns allt. Trädgård och park, tennisbana, krocketplan, härliga drivhus och två bilar.

— Böcker då? hade Gertrud frågat.

Ja, det trodde Ulla, men det hade hon verkligen inte sett efter. Däremot kunde hon tala om, att tornet hade den lustigaste spiraltrappa med avsatser. Vid var och en sådan avsats fanns en dörr, som ledde till ett rum. Allra högst upp var en altan med en utsikt, som man kunde baxna åt, så vidsträckt var den. Att Ulla bredde på och gjorde Carlinghill ännu ståtligare än det i själva verket var, föll inte Gertrud in. Men en viss blyghet avhöll henne ifrån att hemma upprepa, vad Ulla berättat. Det lät på något sätt för präktigt, tyckte hon, men så mindes hon plötsligt, att mamma brukade vara hos konsulinnan. Aldrig hade hon ugjutit sig i några översvallande beskrivningar.

— Mamma, frågade hon en gång, när de hjälptes åt med middagsdisken, det är väl hemskt fint och elegant på Carlinghill?

— Ja, det är det nog. Jag har haft så bråttom, när jag varit där. De är rika och kan skaffa sig, vad de vill.

Fru Scott blev inte det minsta imponerad av lyx och överflöd. Hon gick genom världen utan avund och utan längtan efter storhet i något avseende. I många utsökta hem hade hon kommit in under årens lopp

och med sin konstnärliga smak, sina flitiga händer skapat en festlig prägel, men aldrig hade hon känt någon dragningskraft till ett sådant flärdfullt liv utan så snart hon blivit färdig ivrigt skyndat hem till de sina, förtjust om hon fått med sig ett eller annat, som kunde glädja dem.

Gertrud skulle nog ha haft lust att fortsätta sitt frågande. Hon skulle velat höra mammas klara, milda röst svara på, om inte hon, Totte, skulle komma att se bra pjaskig ut bredvid Ingegerd, men så skämdes hon. Det vore ju som att säga, att pappa och mamma rådde för hennes tarvliga kläder, det gjorde de visst inte. Hon hade tvärt talat om något annat.

De flesta av Arlas och Metas skolkamrater hade inte kommit tillbaka till staden från sommarlovet och landet, men några hade i alla fall infunnit sig vid stationen. Och när tåget ångade ut, hurrade de käckt. Gertrud skildes strax ifrån dem. Hon tog spårvagnen till Djurgården. Ett stadsbud hade redan varit i hennes nya hem med den lilla spånkofferten och ett jättestort paket: pallen, vilken Gertrud omsorgsfullt lagt in i gamla tidningar och ytterst ett brunt papper. Just nu längtade hon efter att få sätta den längst in i någon vrå, där både hon och den syntes så litet som möjligt. Första kvällen på det vilt främmande stället skulle hon nog inte kunna låta bli att gråta, fast det var idiotiskt, för hon var ju glad också och... nyfiken.

Hon tordes i alla fall inte gå in i vagnen och utsätta sig för medpassagerarnas blickar utan ställde sig på bakre plattformen med ryggen åt vagnen. Tårarna satt

som en klump och tryckte mot strupen. Måtte de hålla sig där, hur ont det än gjorde!

Hon vred nervöst på en knapp i kappan. Knappen borde varit isydd, den hängde på en tråd. Så, nu brast den usla tråden. Nedrigt! Att komma till ett slott, halvtjutande och med en urväxt kappa, i vilken en mycket synlig knapp fattades var sannerligen inte avundsvärt.

Solen sken muntert ner på den myllrande förmiddagstrafiken, vari en ensam flickunge brottades med sitt eget jag. Du är så dum och lipig, att du borde ha stryk, läxade hon upp sig. Upp med huvut och rak rygg! I detsamma fick hon en knuff. Värre åverkan krävs det inte ibland för att ett fullt hjärta skall svämma över. Tårarna rann i två rännilar nedför Gertruds kinder. Hon stod då inte i vägen, varför skulle de knuffa henne.

Hon fick en ny knuff, en riktigt morsk och pojkaktig. Och nu rodnade hon av förargelse. Men hon vände sig inte om.

— Hej, sade Bo Frölands röst, den där litet försmädliga men ändå så välljudande, jag ville att ni skulle märka mig begriper ni.

Han hade nog inte sett tårarna, då skulle han inte låtsat om henne, tänkte hon. Med aviga handen sudade hon över ansiktet och en bit av hennes ena kind fick han se. Hon mumlade "hej!". Så mindes hon hans retsamma "lycka till" den där gången i hissen och undrade, varför han skulle komma i hennes väg just när hon önskade honom dit pepparn växer.

— Vad gör ni i stan så här mitt i svettiga som-

marn? frågade han. Ulla ligger i havsbandet och mår, men jag är en ful fisk, som blivit uppdragen i sumpen, därför att jag sprattlade litet för mycket i våras. Fick villkor i ett par ämnen. Ska tentera för kirrarna nu. Men flickor blir aldrig kvarsittare.

— Nej, inte har det förekommit i min klass. Jag har följt de mina till tåget.

— Ja, det syns. Reste de obarmhärtigt ifrån lillan?

— Vi har flyttat ifrån Stockholm, sade Gertrud och försökte om värdighet kunde användas som självförsvar. Det är bara jag, som ska stanna. Jag tyckte det var så hemskt tråkigt att sluta Franska skolan.

— Var ska ni bo då? Och för resten kunde ni väl smitit första veckan, det tänker Ulla göra.

— Det vill jag inte... Jag ska bo hos konsul Carlings. Jag får ett tornrum.

— Då törs ni väl inte sova av rädsla för att vita frun ska komma och nypa er i näsan.

— Finns där... en... vit... fru?

— Det gör det väl, annars är det ingen heder med ett torn, eller hur? Men ni ser ut som ett spöke själv, så ni kanske skrämmer henne. Hej! Han svängde gäckande den lätta sidenmössan och när han redan stod färdig till språng, ropade han: Lycka till!

Om han åtminstone inte sagt det. Att hennes ansikte var grådaskigt, när hon inte rodnade, visste hon, så han kunde gärna få kalla henne spöke, om det roade honom, men det där "lycka till"! Det lät ännu kitsligare nu än sist. Usch, vad alla andra pojkar än Kaj var otäcka! Hon måste plötsligt skratta åt sig

själv. Hon kände ju inga grabbar. Kaj hade aldrig tagit hem kamrater, och hon hade inte varit på en enda dansbjudning. Hur skulle det bli, när Ingegerd hade dansbjudning i vinter och hon, Gertrud, kom med? Skulle en katt fråga efter henne? Inte Bo Fröland, det var då ett, som var säkert. Han dansade våldsamt flott, det hade Ulla sagt. Men han var kymig, det var han, och Gertrud sköt bort honom ur tankarna. Hon hade så otroligt mycket viktigare saker att fundera på.

FEMTE KAPITLET.

Tornrummet.

Ursprungligen hade inte Carlinghill varit en villa utan en av de herrgårdsliknande byggnader sjuttonhundratalets Djurgården ägde. Den gången var det rena rama landet och en idyll, som tjsade utländska diplomater. Då hade stället inte heller hetat Carlinghill. Många förändringar hade det genomgått och bytt ägare, råkat i förfall men ånyo rest sig. Så ståtligt som nu hade det kanske aldrig tett sig. Det enda, som fått stå kvar av den första arkitektens skapelse var tornet, ett tämligen högt, jämntjockt torn med lustiga skrymslen och rum. Det kallades "jungfrutornet", därför att tjänstepersonalen alltid bott i det. Nu var det bara husjungfrun, som logerade där, sedan köksdepartementet fullständigt restaurerats och betydligt utvidgats. Av tornets fyra rum hade tre inretts till enklare gästrum. Bottenrundeln hade gjorts till en hall med öppen spis. Om vintrarna ställdes skidor, hängdes skridskor och placerades hockeyklubbor där. En stor antik järnlykta — vari elektriskt ljus letts in — hängde ner från det välvda taket. Man hade inte ansett det lämpligt att förse tornet med centralvärme, och den för äldre stenhus typiska, litet klamma luften

slog emot den inträdande redan i hallen. Spiraltrappan lindade sig smal och kokett genombruten, som om den varit en veckad spets av järn, kring en smal pelare. Den hade fyra avsatser med en djup, mörk nisch åt ena hållet och åt det andra en dörr med sirligt låsvrede i form av ett blankt mässingsägg. Uppe under den med flaggstång försedda altanen låg Gertruds blivande rum.

När hon nu gått det korta stycket från spårvagnen till parkgrinden, stannade hon tveksamt. Hon hittade, hade ju varit här förr, inte inne visserligen — när hon lekt med Ingegerd, hade de varit i en lekstuga — men både mamma och Ulla, i synnerhet Ulla, hade beskrivit huset. Mamma hade velat, att Gertrud skulle följa med henne och tacka konsulinnan, när saken gjordes upp på försommaren, men konsulinnan hade inte tid.

— Det blir nog bra, ska vi hoppas, hade hon sagt. Att fru Scott brett sin egen mjuka, varma hjärtlighet över det likgiltiga yttrandet, anade inte Totte. Gertrud skulle bara telefonera några dagar före sin ankomst, hade konsulinnan brådskande tillagt. Och med en öm smekning över Gertruds huvud hade mamma viskat:

— Det är ju inte alls som hemma hos oss, förstår du, hjärtebarn. Jag tror, att Ingegerd sköter sig mycket själv, och att konsulinnan inte riktigt tänker på, hur unga ni ännu är, men jag vet, att jag i allt kan lita på min Totte, också i det, att du uppriktigt skriver och talar om, ifall du känner dig... känner det... för främmande och... kanske kyligt. Du är så välkommen hem!

Obeslutsamt tog Gertrud ett par steg framåt den nykrattade grusgången, så stannade hon igen och såg upp mot tornet. Var fanns hennes fönster? Var det det högst uppe, som stod på vid gavel och samlade hela fång av sol och blomdoft? De vita gardinerna fläktade och böljade, som vinkade de välkommen åt henne. Hon måste nicka ett litet vänligt tack. Ingen människa syntes till, men observerad hade hon i alla fall blivit. Där kom en kraftig, mörkbrun setter i fyr-språng och högt skällande rakt emot henne. Genom mamma hade Gertrud reda på, att detta måste vara Garm, "den raraste hund i världen". Just nu såg Garm dock inte vidare rar ut med sitt vitt uppspärade gap och sin synbara avsikt att hålla obehöriga på avstånd från villan. Gertrud hajade till, men ropade ändå så modigt hon kunde:

— Garm, gossen! Jag är bara Totte. Garm! Lugna sig! Skäll inte ut mig, då blir jag så ledsen. Hon sträckte ut en skälvande hand för att klappa hunden, vilken ursinnigt skällande ställt sig i hennes väg. Och det föreföll som om den ludna bjässen ämnade låta blidka sig. Skallet övergick till morrande under det att han kritiskt nosade på det lilla skrangliga människokräket han nyss tycktes ha lust att sätta sina skarpa tänder i.

Gertrud fick med ens för sig, att kunde hon vinna Garm, betydde det, att hon inte skulle känna sig så "utvandrad". Då hon aldrig gjort bekantskap med någon hund, bar hon sig tafatt åt, men Garm måtte i alla fall fattat ett visst förtroende för hennes person. Han viftade värdigt på den elegant yviga svansen och

morrandet upphörde. Men han lufsade tätt i hälarna på henne, när hon äntligen fortsatte fram till trappan. Uppför den tillät Garm henne inte att komma. Med ett språng ställde han sig på översta steget och började ett gläfsande förmaningstal mot oförsyntheten att tränga sig in till folk.

— Men Garm då, försökte Gertrud. Hon hörde sin röst som ett försagt och ömkligt pip. Detta var en ruskig början!

Nu öppnades den gedigna ekdörren inifrån, och Julia, husan, visade sitt mössprydda huvud. Hon hade uniformen i svart och vitt på sig, tog sig väldigt riktig ut.

— Tyst med sig, Garm! — Är det... fröken Scott kanske?

— Jaa. Mamma ringde visst i tisdags och talade om, att jag skulle kom... bad, att jag skulle få lov att komma i dag.

— Ja, konsulinnan har underrättat, och frökens bagage är här redan. Herrskapet har just bilat ut, men lunchen står framsatt i matsalen, om fröken vill ha.

— Nej tack, jag är inte hungrig... Jag är så nyfiken på mitt rum. Gertrud log blygt.

— Jaha, det är uppe i Jungfrutornet det.

— Jungfrutornet?

— Tornet kallas så, jag vet inte varför.

Hembiträdet Julia knyckte avfärdande på nacken, så att den lilla stärkta serveringsmössan kråmade sig.

— Undan med sig, Garm! Stanna han här ute! Var så god, det är särskild ingång till tornet, men vi kan gå igenom den här vägen också.

Där Gertrud vandrade efter den höftslanka, rakryggade och så utomordentligt välvårdade tjänstenden, undrade hon road, hur pappas och mammas jungfru skulle komma att se ut. Uniform finge hon då inte se röken av.

Gertrud tyckte, att spiraltrappan vred sig i det oändliga. Till sist kom dock en avsats, där Julia stannade och öppnade dörren till det rum, varifrån gardinerna inbjudande vinkat. Kofferten och pallpaketet hälsade Gertrud tyst men strålande på. Det var hyvens, att ni kom före, sade hennes tankar. Nu Bucephalos — det var pallen — ska du strax få krypa fram.

— Ja, är det något fröken önskar, går det an att ringa. Konsulinnan sa, att fröken vill städa och passa upp på sig själv sedan, men är det något nu så...

— Nej tack. När kommer konsulinnan hem?

— Vid fyra- femtiden. Middagen serveras klockan sex.

Julia gick. Hennes steg hördes i trappan som om småsten fort rasat nerför en brant sluttning. Små lätta, krasande ljud. Så blev det alldeles tyst.

Gertrud kunde ostörd titta sig omkring i det lustiga rummet, vars väggytor bildade en stor åttkant. Varken byrå eller skåp fanns men det som var ännu mycket intressantare. I väggarna kunde man öppna dörrar till en lilleputtsgarderob, till ett skåp med hyllor och dessutom kunde rymliga lådor dragas ut. Där denna fasta byrå var, såg väggen ut som en blåblommig klänning med en rad av blanka knappar. Den smala sängen, bordet, de fyra stolarna och lavoaren blänkte vitlackerade. Ingenting var särskilt inbjudande men allt-

sammans strikt och praktiskt. Golvets gulrutade korkmatta blänkte nytvättad och Gertrud hörde den säga:

— Akta dig för att repa mig eller fläcka mig.

— Visst ska jag vara rädd om dig. Jag ska vara väldigt rädd om allting här inne, men rummet tycker väl inte det är tråkigt, att jag fått det till låns? Ingen-ting här inne var vant vid en sådan där ivrigt spör-jande, het flickröst. Det tog kyligt avstånd från Totte och då hon märkte, hur dövstumma möblerna var, tog hon förtröstansfullt sin tillflykt till Bucephalos, vilken fått sitt kråmande namn, när den tjänstgjort som riddaren Kajs livhäst och burit honom under djärva fejder mot troll och drakar. Pallen hade sedan fått tjänstgöra både som disk i en handelsbod, som festligt dukat bord vid dockkalas och som talarstol, men namnet behöll den. Det var för resten en riktig klump. Köpt i någon träslöjdskällare, när Kaj och Gertrud var små. Ommålad hade den blivit flera gånger. Nu skulle den vara grön men det mesta av färgen var avskrapat. Till denna oklanderliga omgiv-ning passade Pucephalos lika illa som den tarvliga spånkofferten med repstumpen om. Gångjärnen hade rostat, så bondpraktikan hade förutspått, att "locket skulle dansa sin väg" under transporten, om det inte surrades fast.

Villrådig stod Gertrud med Bucephalos i famnen.

— Var vill du stå? frågade hon beskyddande. Du behöver inte skämmas för att du ser litet medtagen ut. Det är bara ett bevis på att du varit outhärdlig, och nu kan du tro, du är det mer än någonsin. Du är det enda här inne, som bryr sig om mig. Hur skall jag

kunna... blåsa en levande anda i det andra? Om det inte vill se på mig, prata med mig, *förstå* mig litet grand, blir det alldeles rysligt att bo här. Hon klap-pade pallen och ställde den vid sängen.

Uppackningen gick fort och det var bra roligt att så pass hennes tillhörigheter räckte till, fylla lådor och skåp, sätta upp böcker på hyllorna och placera mammas fotografi samt skrivsaker på bordet, där ett läskapper förkunnade: Mig får du i nödfall sätta några plumpar på, men Gud nåde dig, om du inte aktar bordskivan!

— Lugn, viktigpetter, sade Totte. Jag ska hålla mig på mattan.

Från det låga men breda fönstret, vilket upptill var bågformigt, var utsikten vid och fri. Långt bortom trädtoppar och gräsbevuxna marker glimmade det stålblått av sommarklara böljor. Valdemarsön, som Djurgården en gång hetat, famnades nu som för sek-ler sedan av Ägirs tärnor.

Fru Scott hade låtit Gertrud övertaga den väckar-klocka, vilken trofast väckt varje morgon till skol-gång och dagens arbete i övrigt. Totte kunde fått en ny, men bad om "klossan" — innan Susanne kunde tala rent, hade hon uttalat klocka så — och med en suck över att den inte kunde trollas till ett nätt arm-bandsur, hade mamma sagt:

— En sådan heder hade väl klossan aldrig drömt om som att få bli tornur.

Det hade förflutit många timmar nu sedan Scotts för sista gången i det gamla hemmet väcktes av den

högröstade och uthålligt kältande klossan. Och det föreföll Gertrud som om det var veckor emellan det ögonblick, då hennes kära försvunnit i röken från locket. Hon kunde inte minnas att hon någonsin känt sig så borttappad ut- och invändigt som i denna stund, då hon just inte hade annat att företa sig än vänta på att bli framförd för konsulinnan som det lilla underliga djur hon var eller rättare försökande att te sig som en nigande flicka helt igenom. Mamma tyckte nog inte, att konsulinnan var "hög". Mamma märkte inte sådant. Hon solade upp människorna med sitt eget välsignade solsken och tacka för det, att de då blev både vackra och snälla! Ulla hade haft mycket litet beröring med tant och farbror Carling. Gertrud hade verkligen frågat, om hon höll av dem. Och Ulla:

— Håller av! Så skojigt du pratar. De är väl som andra tanter och farbröder. De hör till, när man hälsar och tar adjö, annars vill man helst vara av med dem. De stör i landskapet, klart.

Klossan stod på pallen och frustade fram minuter. Hon hade aktning för dem, ty hon visste, hur dyrbara de ansågs av en sömnig skolrätta eller en grabb, ja, för stort folk också, när de om mornarna kilade undan och lekte kurra gömma med visaren.

— Usch, vad du går långsamt! Gertrud blängde rätt ovänligt på klossan men ångrade sig och tillade, det rår du då rakt inte för.

Det värsta var, att hon började bli så hungrig, att det skrek i henne och först om två timmar serverades middagen. När hon kom, hade hon känt sig så mätt som skulle hon aldrig bli hungrig mer men det var

båg. Och nu stod säkert inte lunchen framdukad längre. Om hon skulle gå och snoka upp någon affär, där hon kunde köpa choklad! — Nej, då förr en brödbutik. Ett par femöres bullar skulle smaka härligt. Hon ville i alla fall lova sig det... Gertrud hade en tiokrona i portmonnän. Stinas få lösslantar hade hon offrat på "reskåk" åt syskonen. Hon hade föresatt sig att vara riktigt gnidig mot gottegrisen Totte, och det gällde att inte låta överrumpla sig.

— Totte, Totte, lägg band på dina lustar, förmanade hon flickan i spegelglaset, som visade henne ett glupskt bedjande ansikte med ett par vattnigt trötta ögon.

"Vinn på dig själv", lärde fader Topelius lille Zachris, mindes Gertrud. Hon beslöt allt emellanåt att de visa orden skulle vara ett av hennes motto. Hon var tvungen att ha flera. Var gång hon läste i någon "gylene bok" — den benämningen var totteisk — förälskade hon sig i minst ett halvt dussin aforismer.

För att få tiden att gå, undersökte Gertrud, om kofferten kunde stå upprest i garderoben. Hon hade trott, att det var alldeles ogörligt att få in den på någon led, men nu företog hon ett nytt energiskt försök och blev ytterst häpen, då garderobens innervägg plötsligt med ett knarrande, motsträvt ljud gav vika. Den visade sig vara en tapetdörr, innanför vilken fanns en större skrub, kolmörk och mystisk.

Gertrud kom med en frysning längs ryggraden ihåg, vad Bo Fröland sagt om vita frun. Det var kanske här hon brukade hålla till. Då var det åtminstone tur, att hon inte kunde synas, om hon inte hade ett sånt där

fosforsken omkring sig, som de hade i följetonger. Denna blanka och molnfria augustidag kunde Gertrud tillåta sig att skämta litet med spöket, men hur det skulle bli, när hösten kom med svarta kvällar och nätter, vindtjut och prasslande regn, vore rådligast att inte fundera över. Hon ställde in kofferten. Till sällskap fick den tapetrullar, gardinstänger, en zittra, som vemodigt klagade över brustna strängar och en stor, skalperad docka med tomma ögonhålör. För övrigt balfin. Det dröjde, innan Gertrud tordes företaga denna grundliga visitation. Hon höll tapetdörren öppen genom att ställa Bucephalos emot den. På det sättet strömmade dagern rakt in från det mittemot belägna fönstret och det blev tryggt och riktigt hemtrevligt i "lönrummet". Dockans trista belägenhet rörde Gertrud. Hon hade lekt med dockor ovanligt länge och intensivt. De hade illustrerat hennes sagovärld och fastän hennes dockor inte kunde skryta med vare sig utseende eller toalett, spelade de rollen både av älvadrottningar, sjöjungfrur, kejsarinnor och fagra tärnor i kungens gård. Den här stackarn var en grymt behandlad Törnrosa eller snarare en av riddar Blåskäggs olyckliga hustrur, som måste försmäktas i tornet, sedan hon förlorat sin makes fladdriga kärlek. Bianca skulle Gertrud kalla henne.

Bianca bars ut i rummet, och Gertrud undersökte noga hennes kroppsliga skavanker. Ögonen hade hon i förvar. De rullade hörbart inne i hennes huvud, men det gyllenblonda håret hade den omänskliga Blåskäggs slitit av henne. Huvudsvålens levrade blod såg ut som knottrigt brunt lim. Gertrud beslöt att skänka Bianca

en pärlsömmad hätta men då detta tills vidare måste förbli ett löfte gömde hon dockans flintskalle i en turban av ljusrött silkespapper. Det låg om hennes enda par vita handskar, men de fick reda sig utan. Innan Bianca sattes tillbaka in i lönnrummet, hade hennes välgörarinna av en hög gulnade tidningar berett ett viloläger åt den ödesmärkta. Och när garderobsdörren slutligen stängdes, hade Totte spelat in en ny melodi i sin fantasi: den övergivna Bianca, som skulle beskyddas.

En klangfull gonggong ringde och klossan pekade plikttroget på en kvart före sex. Gertrud borstade håret, tvättade händerna och betraktade så mycket av sin person i spegeln som det ovala glaslet tillät. Hon var snygg. Punkt. Ansiktet ägnade hon ingen uppmärksamhet. Om hon såg skaplig ut eller var ful som stryk, betydde naturligtvis mindre än om hårtjafsar hängde fram vid öronen och om klänningen var fläckig. Då hon stängde dörren till det hon skulle kalla sitt rum, kände hon ingenting av den svindlande glädje hon trott måste gömmas i begreppet " eget rum".

Men så mindes hon Bianca och blev varm om hjärtat. I hennes drömvärld var dockan levande och allt det verkliga hon fått till låns döda ting.

— Goddag och välkommen, sade konsuln. Han var lång, mager och skallig. Hade ett stort, kraftigt ansikte, glasögon, vilka kom ögonen att se ut som blåbär på botten av en vattenfylld skål; stora, släta, vita händer hade han och de spetsigaste naglar Gertrud sett. Han skrockade fram orden långsamt och stötvis. Kon-

sulinnan kallade Gertrud "lilla vän" skämtade en smula skarpt med att Gertrud låtit Julia säka "fröken". Fröken blev man först när man konfirmerats, åtminstone här i huset och det vore nog bäst att ta seden, dit man kom.

Blossande röd åhörde Gertrud denna moralpredikan. Strax därpå fick hon veta, att Ingegerd gått och läst denna sommar. Hur gammal var Gertrud? — Jaså, fjorton! Ingegerd hade fyllt femton i februari.

Att Gertrud snart skulle bli femton år, var ju ingenting att tala om för konsulinnan. Det skulle väl verkat som om Gertrud ville snugga sig till en present. Konsulinnan kunde säkert inte fatta, att flickan Scott trots sin fattigdom och obetydlighet inte brydde sig om andra gåvor än de "levande med stora famnen". Människan, som gav, fanns alltid med i Gertruds glädje eller besvikelse.

Konsulinnan var kort och fylig. Hon såg nästan för ung ut. Ingen kunde gissa henne till mera än trettio, och ändå hade mamma talat om, att hon haft två barn, innan hon fick Ingegerd. De hade dött späda, men någon tid tog det väl alltid med dem, så hon måste vara omkring de fyrtio.

Fröken Hising var också med vid middagsbordet, hon doftade svagt av någon väldigt god parfym, talade fort och lågt och... mycket. Skrattade alltid, när hon sagt något och kände visst hela Stockholm och halva landsorten. Gertrud hade inte i hela sitt liv hört så många personnamn som denna middag. Frölands nämndes också. Och då erinrade konsulinnan sig, att Ulla och Gertrud var skolkamrater.

— Ulla är väl för behändig, sade hon, men hur går det i skolan för henne? Hon vill helst roa sig, skulle jag tro. Lilla yrhättan!

Sekunden därefter talade konsulinnan om något annat, så Gertrud förstod, att hon inte behövde svara.

Kaffet dracks på terrassen. Och här blev Gertrud ännu överflödigare än hon varit under middagen. Ingen tog notis om henne. Först när konsuln föreslog en biltur i den vackra kvällen, man kunde fara till Saltsjöbaden, vände konsulinnan sin uppmärksamhet på det flickebarn hon tagit i sitt hus.

— Gertrud kan få följa med, sade hon med sin alltid vänliga och alltid likgiltiga röst. Eller vill Verner kanske sitta hos chauffören? vände hon sig till mannen.

Verner hade tänkt köra själv, men det kunde nog vara, att Frideborg hade rätt i att det bleve väl ansträngande, då han gjort det en gång i dag.

Han funderade ett par minuter på var han ville placera sina långa ben i bilen men nickade sedan åt Gertrud och sade, att hon skulle få lufta på sig. Han ämnade hålla damerna sällskap.

Gertrud stormade uppför sin torntrappa, tackande sig själv för att hon sytt i kappknappen och nappade till sig de vita handskarna.

Hennes uttrycksfulla ansikte sken mot den präktiga lyxbilen, och fröken Hising strök henne med en samhetslen hand över kinden:

— Nu ska vi ha det riktigt njutningsrikt, det syns.

Gertrud tänkte plötsligt, att fröken Hising bestämt vore bussig, fast hon skrattade så fult, gnäggande och

torrt. Den här början var inte tokig alls. Hennes sinne skiftade hastigt kulör. Vad nyss varit grått, kunde i en handvändning bli bjärt rött, och medan bilen mjukt gungade fram på de ypperligaste fjädrar, satt Totte på helspänn för att inte gå miste om vare sig själva färdens tjusning eller den ljuvliga kvällens lätta skymningsdager, vilken svepte den skiraste slöja över solnedgångsbranden.

SJÄTTE KAPITLET.

Prinsessan.

Konsulns reste en vecka senare. Då hade Ingegerd kommit hem. När Gertrud en middag återvände från skolan, såg hon prinsessan och Garm i lek och ras med varandra på gårdsplanen. Garm och Gertrud hade redan hunnit bli goda vänner, och när hunden fick syn på Totte, lämnade han för ett ögonblick matte. Det vill säga, han sprang med viftande svans och tungan ett bra stycke utom munnen fram till Gertrud och sedan genast tillbaka till Ingegerd, fortsatte på det sättet, smågnyende av den renaste hundlycka att som en skottspole fara emellan de bägge flickorna, omtalande för dem, att nu kunde det inte bli bättre. Matte var hemma, och Gertrud var han villig att skänka litet av sin tillgivenhet, därför berättade han för henne, hur förtjust han var över att matte kommit.

— God dag, sade Ingegerd, det här förefaller kanske som ett väl stormigt mottagande. Men Garms kärlek är obehärskad. Hon räckte fram sin hand till hälsning.

Det var en ganska ovanlig flickhand, smal men muskulös, inte alls mjuk, så att den kunde knycklas ihop och bli så gott som ingenting utan fast och

talande. Man måste kunna förstå, vad den ville genom att se den röra sig. Och när den låg stilla, vad den måtte ta sig stark och välbyggd ut då.

Ingegerd var nog inte så vacker, som Gertrud tyckt sig minnas henne. Hon passade inte riktigt till gullkronan och den snövita prinsesskruden. Hennes ansikte hade ingenting ljuvt eller fromt. Det var ett klokt, en smula humoristiskt ansikte med klara drag. Hyn var brunsvart av solbränna och både ögonen och håret var mycket för ljusa till denna tattarfärg. Lång och slank var hon men kraftigt växt. Det märktes, att hon sportade energiskt. Garm stod nu med framtassarna på mattes bröst och flickornas handslag utbyttes vid hans ena öra. Han vände på huvudet och slickade Gertruds fingrar.

— Är ni så goda vänner, det var roligt! Ingegerd skorrade litet. Hon hade en vuxet vårdad röst, och Gertrud, som iakttog allting blixtnabbt, märkte, att hon inte sade "skojigt" utan som de äldre "roligt".

— Ja, svarade hon och rådde inte för, att hon också ordnade litet extra med rösten, så att den inte lät så tösig, Garm är väldigt rar. Jag tycker hem... så rysligt mycket om hundar, men jag har aldrig känt någon riktigt förr.

— Jag har fyra. En rasren collie och hennes två valpar på landet och här min gamle vän Garm. Nå, hur går det att trivas i Jungfrutornet?

— Jo tack... utmärkt. Inom sig harmades Gertrud över det lögnens leda troll *utmärkt* hon absolut inte ville kännas vid utan helst genast skulle huggit

både huvud och svans av, men det var Ingegerds behagliga stämklång, som förlett henne. Man var pin tvungen att säga något stortfolksartigt åt den där vuxna, älskvärda rösten.

Ingegerd log litet. Klokt och godmodigt. Hennes mungipor hade ett språk för sig, och hennes jämnåriga begrep det vanligen inte.

— Om jag får, kommer jag upp om en stund, hade hon sagt.

Gertrud hade då erinrat sig, att hon inte hunnit städa, innan hon gick till skolan, och skyndat att göra fint. Dammat och ställt till rätta. Bucephalos hade fått trava in till Bianca, inte för att Gertrud skämdes för honom, men hon hade varit rädd, att pallen skulle framkalla de där fina ryckningarna kring Ingegerds mun.

Med en stor bukett brokiga astrar i ena handen hade prinsessan infunnit sig. Under den kvart hon satt där uppe, ordnades både duskap och sällskap in till staden om mornarna. Ingegerd hade två cyklar. Gertrud finge gärna ta den ena. Kunde hon inte cykla? — Det var fort lärt. Hon behövde bara öva sig ett par dagar. Att någon kunde vara rädd för att cykla genom Stockholms starkt trafikerade gator föll tydligen inte Ingegerd in. Hon erbjöd sig att övervaka starten. Till Gertruds glada häpnad hade "vågstycket" lyckats över förväntan. Hon föll inte av mer än fem gånger och hon höll förvånande bra — tyckte hon själv — balansen på den farliga stålhästen. Men aldrig hade hon varit så verkligt lycksalig över att stå på egna fötter igen som när hon helskinnad — nej, det var för myc-

ket sagt, diverse skrapor och skrubbsår hade hon — steg av cykeln. På natten hade hon drömt, att hon i svindlande fart på cykel åkte nerför den smala spiraltrappan och att hon måste åka och åka, in i den fina salongen. Där for hon runt, slog ned statyer och blomstervaser, knuffade till konsuln och var alldeles förtvivlad, men cykeln bara rullade, och det var henne inte möjligt att hoppa av.

Sedan hade det regnat ihållande. I strömmande regn avreste konsulns. Ingegerd och fröken Hising följde dem till stationen. Och när det öste ner nästa morgon, sade Ingegerd:

— Vi bilar till skolan. Det är ingen mening att stå och vänta på spårvagnen i det här vädret. För resten är spårvagn ett föga tilltalande fortskaffningsmedel, inte sant?

— Joo... kanske...

Så, nu sträckte lögntrölet hals igen. Gertrud blev ond på sin feghet. Nästa gång skulle hon säga precis som hon tyckte. Men hon kunde inte slå om tvärt och erkänna att det *tjusade* henne att sitta i en spårvagn och fantisera ihop allt möjligt om medpassagerarna. Hon ville det säkert inte, Ingegerd, men faktum var, att hon plattade till en så man blev till ingenting. Hon var inte ett dugg dryg eller högfärdig eller stursk. Hon *var* prinsessan på ett helt annat sätt än Gertrud tänkt. Det kunde inte beskrivas. Det kom fram, när hon talade, alltid lågmält och så, att det blev svalt runtomkring henne. Och tänk, hon använde aldrig slang! Hon behövde den inte, obegripligt nog. Hemma, där de pratat omkull varandra, hade det haglat av ut-

tryck och glosor, uppsnappade, var och hur det fallit sig. Och Ulla, som ju annars var så noga med allt, som var fint och hade reda på fixa fasoner, nekade sig inte varken "smaskens", "asflott" eller "sabligt". När Gertrud tänkte efter, tyckte hon det skulle låtit tillgjort, om Ulla renodlat sig. Och... konstigt nog, tvärtom med Ingegerd. Hon var inte lik någon annan flicka Gertrud träffat. Nu hade de varit tillsammans dagligen i tre veckor. Men förtroliga? — Ingalunda! Cyklingen hade lyckligtvis torkat in. Det vore förstås riktigare att säga, att den dränkts. Vägen till Djurgårdsbron var en lervälling och inne i staden kunde man inte köra nerstänkt och sjaskig.

Hösten hade bråttom att utplåna sommaren i år. En vinande blåst schasade visserligen till sist undan regnet, men då var luften rå och fuktig. Solen höll sig tjurigt bakom molnen och ängsliga gula löv, vilka gjorde sitt bästa att ersätta solskimret, smutsades fort och miste sin gyllene glans, då de dalat till marken.

— Usch, vad det är ruskigt, sade Lydia Hising var middag. Hon hörde till dem, som i oändlighet kan säga samma sak utan att märka det. Och det här ska vara september! Då brukar det vara så skönt, så skönt.

— Lydia ska få se, att det blir indiansommar i oktober, hade Ingegerd svarat de första gångerna. Sedan log hon bara, och munvinklarna vibrerade.

Flickorna skulle kalla fröken Hising vid förnamn. "Vi blir förtroligare och kommer på kamratligare fot med varandra då", var fröken Hisings uppfattning. Gertrud tyckte tvärtom: hade hon fått säga tant eller

fröken, skulle hon inte känt sig så generad under det obligatoriska samspråket efter middagen.

Ulla skojade om "lydiga trissan" och frågade om de inte drev med henne.

— Drev? Är du vrickad? Inte driver Ingegerd med någon!

— Du har allt en hejans respekt för Ingegerd, du, skrattade Ulla. Jag medger, att hon är pampig, men inte krusar jag henne.

— Det är något helt annat, sade Gertrud uppriktigt. Jag är gäst, och det är vådligt hyggligt av konsulns att ha mig.

— Ja, det är det väl, men jag skulle sannerligen betacka mig för att bo uppe i det där tornet. Är du inte skraj? Bo frågade mig häromdan, ifall du inte sett vita frun än. Spökar det verkligen? Jag tror inte på spöken, gör du?

Ingegerd skulle nog sagt, att det var "inkonsekvent", att först förutsätta, att det kunde spöka, och sedan säga, att man inte trodde på det, tänkte Gertrud. Hon svarade, att hon gudskelov varken hört eller sett någon vit fru. Och att det var bra på alla vis på Carlinghill. — Du anar inte, hur stilig och vänlig Ingegerd är.

— Och lydiga trissan gnisslar inte heller? Det törs hon inte för Ingegerd, sade Ulla och knäppte med fingrarna, hennes vanerörelse. Det lät som om hon knäckte hasselnötter.

En dag var Garm bortsprungen. Ingegerd red ut för att försöka spana upp honom, men återvände utan att det lyckats. Hon sade nästan ingenting om sin oro.

När Lydia beskärmade sig över vad allt han kunde råkat ut för, svarade Ingegerd kort, att han redde sig nog. Men hon drog knappt på munnen under de tre dygn Garm förblev borta. Hon sov säkert inte heller gott om nätterna. Var morgon såg hon blek och trött ut. Gertrud hade så gränslöst gärna velat dela hennes oro. För Totte stod det alltid som en tröst, om man kunde anförtro sig åt någon. Själv hade hon alltid haft föräldrarna och syskonen, visserligen inte för sina ängsliga inbillningar, sitt obestämda vemod, men för allt synligt, allt, som kunde förstås utvändigt. Hon tordes dock inte börja tala om Garm. När de bilade in till skolan — det gjorde de nu regelbundet — satt de tysta, om inte Ingegerd yttrade något så likgiltigt, att det var synd om det. Gertrud kunde se orden krypa ihop och bli ledsen över att bara ha slängts fram utan mening.

En middag, då Gertrud kom hem, hörde hon från garaget det ömkligaste tjut. Så ljudligt och ynkligt som en hund klagar sin nöd, kan inte ens ett miss-handlat barn gråta. När Gertrud sprang dit utom sig både av glädje över att Garm måtte kommit till rätta och av fruktan över den rysliga belägenhet, vari han säkert befann sig, hörde hon kraftiga, vinande rapp. Vem slog Garm? Var fanns Ingegerd? Vad hon skulle bli ursinnig, om hon finge veta, att någon piskade hennes älskade Garm, vilken hon naturligtvis skulle vilja bära på händerna, salig över att ha fått igen honom.

”Jag går in och gör slut på gräsligheten”, tänkte Gertrud, medan hjärtat satt uppe i halsgropen. Det

genomträngande tjtet skar som vassa knivar i henne. Darrande som ett asplöv, öppnade hon dörren till den redskapsbod, vilken var sammanbyggd med garaget. Där inne ägde tydligen det ohyggliga rum. Just som hon steg in, upphörde ylandet. Hon stannade som förstenad och stirrade på — Ingegerd och Garm. Hundens låg utmattad vid sin mattes fötter, viftade med svansen och räckte slickande fram sin långa, röda tunga, men öronen hängde bedrövade.

Ingegerd höll ännu ridpiskan i sin vackra, kraftiga hand. Hon såg ner på Garm och hennes ansikte lyste vitt, allvarligt och strängt.

— Du gör inte om det, förstår du, sade hon lugnt.

Gertrud *ville* inte tro, att Ingegerd slagit Garm. Det var så ofattligt för henne, att hon ovillkorligen tittade sig om efter missdådaren. Ingegerd kunde ju tagit piskan ifrån honom, inbillade hon sig och styrkt av denna hypotes, frågade hon:

— Hörde du, hur Garm tjöt? Det var väl du kom, annars hade de bestämt slagit ihjäl honom. Stackars Garm, att de tordes... Så väl, att du nu har honom i behåll. Jag vet, att du inte haft någon ro. Jag har bara inte velat säga något.

— Tack för det. Ingegerd hängde upp piskan. Jag hör inte till de meddelsamma. Sedan böjde hon sig ner och klappade Garm. Så, gamle gosse, nu är vi vänner igen. Välkommen hem! Du, vände hon sig till Gertrud, det var jag, som gav Garm ett kok stryk. Ingen annan skulle jag tillåta att röra honom, men han måste ha sitt straff, för att han sprang bort. Han skulle inte kunnat förstå, att det var galet att göra det, om jag

bara kelat med honom, när han behagade komma tillbaka. Garm, tycker du inte, att du är för gammal och klok för sådana där pojkestreck?

Garm visade med hela sin varelse, att han inte hyste det minsta groll till matte. Han reste sig styvbent och linkade tätt efter henne, när hon lämnade redskapsboden.

Gertrud var minst lika slokörad som Garm. Men hon var också ond. Vreden sjöd inom henne, och hon svarade inte ett ord på vad Ingegerd sagt.

När hon kommit upp i tornet, satte hon sig på Bucephalos och stormgrät. Först utan tårar, bara med hickande ljud av våldsamt förbittring mot den nedriga, avskyvärda Ingegerd, men så småningom rullade tårarna brännande heta ned på klänningen, och hon *var* den arma, pryglade Garm. Hon led hans missräkning när han intet ont anande och säkert muntert skällande redan utanför grinden berättat, att nu längtade han efter matte och allt annat gott och rart han hade på Carlinghill. Och så... ta in honom... *dra* in honom... och låta piskan vina... Det var så grymt, att Gertrud fick frosskakningar av sinnesrörelse. Det var solklart, att den, som kunde bära sig så åt mot en hund, skulle ha rivit ut ögonen och dragit håret av stackars Bianca. Gertrud måste ta fram dockan ur garderoben och krama henne i sin famn.

Gertrud var flera dagar lömsk på Ingegerd. Hon undvek henne så mycket som möjligt, sade att det var så skönt att röra på sig om mornarna, innan man skulle sitta stilla i skolan, att hon föredrog att gå in

till stan. Ingegerd övertalade henne inte att bila. Det var bara de där odrägliga mungiporna, som skvallrade om att hennes promenadlust genomskådats.

Garm glömde tydligen genast mattes hårdhänta behandling. Det var bara, när han tog sig en tur ut på vägen och skulle rusa rätt på en bil, han plötsligt hejdade sig, stack svansen mellan benen och lomade in igen. Ingegerd lekte och rasade med honom alldeles som vanligt. Hon hade fullständigt insatt honom i hans favoritprivilegium. Garm och ridhästen Toy fick rättvist dela hennes omsorger. Ingen bästa vän hade hon. Flickor kom ibland och hälsade på, hon tog kamrater med sig hem från skolan, och då lektes det lekar eller dansades, pratades och berättades skolhistorier precis som på andra håll. Skillnaden var bara den, att gästerna på något osynligt vis skildes från den artiga värdinnan, vilken föreföll så mycket mognare.

Gertrud hade ämnat skriva till Arla och tala om Ingegerds "skamlighet" mot Garm, men så tyckte hon, att det var skvallrigt. Måste hon stanna på Carlinghill, och det skulle bli ett stort bekymmer för pappa och mamma, om hon bad att få flytta, skulle det vara lafsigt att skriva nedsättande om Ingegerd. Att Gert-rud oavbrutet grämde sig över prinsessans lumpna beteende, var en annan sak.

Språngmarscherna till skolan i slasket, bristen på aptit och det upprivna tillstånd Gertrud iråkat, samverkade till ett häftigt illamående. En morgon vaknade Totte, hes som en korp, med hög feber och svår huvudvärk. Det var söndag och Ingegerd kom upp, så snart hon av Julia fått höra, att Gertrud var dålig.

Hon lade ett ättiksomslag om Gertruds panna, gav henne aspirin och pysslade om henne med en liten god sjuksysters omtanke.

— Vi ska kanske skicka efter doktorn, sade hon, men det jag gjort, kan inte skada. Jag brukar gå i stugorna på landet och stoppa pulver i sjuka gummor och gnida gubbarnas giktömma armar, så jag har litet vana.

Doktorn behövdes inte, men Gertrud måste hålla sig i sängen ett par dagar. Hon var så besynnerligt matt.

När hon inte kunde sova, blev hon mörkrädd och tyckte, att dörren in till lönnrummet knarrade som om någon öppnat den. Hon satte sig upp i sängen och stirrade förfärad mot den mystiska dörren. Nattpan sken blankt på allt det vita i rummet, och vita frun spökade högst otrevligt i hennes uppjagade fantasi. Då hon emellertid höll sig borta, lade Gertrud sig och drog täcket över huvudet.

Om hon varit frisk, skulle hon aldrig vågat framställa den fråga hon nu en dag kom med till Ingegerd:

— Finns det en vit fru uppe i tornet?

— Vad menar du?

— Spökar det i tornet?

— Nej, det gör det verkligen inte. Ingegerd skratade friskt och hjärtligt, men när hon märkte, att Gertrud inte ändå var fri från inbillningsgriller, sade hon:

— Garm har ju varit här uppe med mig ett par gånger. Vill du, att han ligger här om nätterna? Eller ... du kunde kanske få ett annat rum.

— Nej tack, jag vill helst stanna här. Gertrud hade trots skrämelsen för spöken fäst sig vid tornrummet, och hon tyckte också, att hon skulle svika sin beskyddande vänskap till Bianca, om hon övergav den stackarn. Men det vore överjordiskt att få ha Garm. Han skulle skälla ut vita frun, det var hon fullt och fast övertygad om.

— Tror du Garm vill vara här på natten? frågade hon.

— Jag vet inte. Vi kan försöka. Tvinga honom går inte.

— Brukar han inte ligga i hallen utanför din dörr?

— Jo, men det vore väl inte värre än att jag kunde avstå honom. Det besvärligaste är, att han vill upp i ottan, och då är han så leklysten, att det är nästan omöjligt att hålla honom i styr. Han är för resten oemotståndlig då, tycker jag.

— Ingegerd, får jag fråga dig om något?

— Så gärna.

— Var du arg... *ond* på Garm, så ond, att du var tvungen att slå honom den där gången?

— Det var bra, att du frågar mig om det, Gertrud. Jag har begripit, att det legat och jäst surt i dig. Men jag är inte riktigt säker på att du tror mig, när jag säger, att jag inte var ond alls. Garm skulle lära sig, att han fick obehag av att rymma, det kunde jag inte inpränta i honom på annat sätt. Skall jag vara fullt uppriktig, har jag tyckt, att du var... barnslig, som kunde tro, att jag *ville* göra Garm illa.

— Jag har läst, att man aldrig behöver slå hundar

för att få dem att lyda, inföll Gertrud, och jag vet, att jag skulle anse det nedrigt att piska en . . . god vän.

— Jag har aldrig gett Garm stryk förr. Nu måste det ske.

— Att du nändes . . .

— Jag var så ängslig, att han skulle springa bort på nytt. Jag hade saknat honom mer än du anar, fast du visst är mycket blödig. Det är inte jag. Men min vovve älskar jag, och — sved det i hans päls, sved det minst lika mycket i mig, när jag agade.

Gertrud såg något i Ingegerds blå, ganska kalla ögon, som gjorde henne så gott, att hon med en djup suck av tillfredsställelse lade sig till rätta och somnade strax. Hon sov sig frisk, och med de återvunna krafterna försvann rädslan för vita frun. Hon bad, att Garm skulle få stanna på sin vanliga sovplats. Hade inte vita frun uppenbarat sig än, tyckte hon förmodligen, att Gertrud var ovärdig ett så förnämt besök.

Första morgonen hon åter skulle till skolan efter en veckas frånvaro, frågade hon vid frukosten Ingegerd:

— Får jag bila med i dag?

— Visst får du det, svarade Ingegerd vänligt, och hon log det där kloka leendet, som var äldre än hennes år.

SJUNDE KAPITLET.

Födelsedagen.

Fröken Hising var så moderligt omtänksam, att det blev nästan besvärande. Ingegerd visste ju, hur hon skulle freda sig för den påträngande ömheten liksom för det förtroligt flickviskande sättet, Lydia hade, då hon berättade om en middag med dans. Hon var rätt mycket bortbjuden och "upplevde" alltid något på dessa tillställningar.

— Ni kan inte tro, började vanligen historien, hur förtjusande allting var arrangerat, och sådana charmanta människor där var. Världen är bra rolig, vet ni, sötungar. Jag satt och tänkte på er. Snart är det er tur att stråla under kristallkronornas glans och att bli firade som nyutsprungna rosor.

Det lät oerhört poetiskt, och Gertrud kunde känna en het längtan efter att vara "en nyutsprungna ros under kristallkronornas glans". Fröken Hising märkte, att den lilla bleknosen som en mjuk svamp sög i sig hennes referat. Och om eftermiddagarna, då Ingegerd red, fäktade eller idkade annan sport, hände det, att hon inbjöd Gertrud till en pratstund på tu man hand.

I det stora, vackra hörnrummet med sin mångfald

av stoppade möbler, sin doft av svag parfym och sin välfyllda bonbonjär med läcker choklad gavs då intima förtroenden om uppvaktande kavaljerer, artigheter, som sagts, ridderliga handkyssar och flatterande blickar. Lydias själ hade aldrig hunnit över backfischåren. Hennes inställning till livet hade förblivit jollrig och plastiskt mottaglig för ögonblickets fröjder. Hon var ingen gammaljungfru, som plockade upp triumfer och nöjen ur det förflutna. Hennes hjärta kvittrade i en grön sommarskog. Det gjorde henne så tillgänglig för Gertruds fantasi, Scotts livshungriga tös kunde både lyssna och inflicka frågor fröken Hising till behag. Ett namn och till det en titel förekom jämt i den bukett av hågkomster Lydia skickligt ordnade och figurligt talat bytte vatten på. Har man en stor smetig choklad i munnen och ett oeftergivligt behov att ändå säga något, förvandlas lätt s till f, därför hände det, att Lydia sade: "kanflifekreterare Rofenadler" — det var nämligen denne herre, som prunkade mitt i buketten — och det generade Totte. Hon kunde inte förklara varför. Själv kunde hon aldrig motstå att ta den konfekt hon frikostigt bjöds, men hon trodde, att om hon svärmat för den stilige kanslisekreteraren, skulle hon tuggat ur mun, innan hon uttalat hans förnäma namn. Lydia däremot ägnade sig både åt honom, bonbonjärens innehåll och åt det handarbete hon flitigt avverkade. Aldrig var hon sysslolös. Hennes vänner fick lysdukar, liseuser, servettväskor och många andra nätt utförda handslöjdsting. Det föll sig naturligt för Lydia att vara vänligt uppmärksam mot sitt stora umgänge.

Där satt hon i den bekväma fätöljen, hemmastadd och blid. Huvudet böjt över broderi eller virkning. Det röda, väl ondulerade håret med den mäktiga nackknuten lyste i höstdunklet. Hennes hy skimrade bländande vit. Såg hon upp, skedde det med blå, glatt nyfikna ögon, litet utstående, och hennes fnitter avslutade nästan ofelbart varje mening. Det dröjde, innan Gertrud tröttnade på att blinka mot de festljus Lydia tände. Det var ju också smickrande att bli tagen till förtrogen. Hon anade inte, att fröken Hisings meddelsamhet var agnar för vinden. Dessutom var Gertrud så ovan vid ensamhet, att tornrummets tystnad kunde plåga henne. Det var naturligtvis skönt att alltid få läsa sina läxor i fred, slippa slåss om lexika och ha tillgång till uppslagsböcker — Gertrud frosade av Nordisk Familjebok och Ingegerds förstklassiga lexikon — men det hade ändå varit bra livat hemma med syskonen. Vad hon saknade mest var lördagskvällarna. Här var lördagen såtillvida olik de andra dagarna, att Lydia och Ingegerd oftast var bortbjudna. Gertrud såg dem, vackert klädda, bila bort och tyckte, att hon var Askungen, fast några grovsyslor tvingade ingen henne till. Ingegerd hade sällan något att berätta från danserna hon varit på. Hon hade haft roligt. Det var allt. Ulla, som också jämt var i farten, beskrev pojkar i dussintal och stack aldrig under stol med, hur "arga" de blivit, som inte kommit åt att bjuda upp henne. Den här terminen höll hon ihop med Sigvard Hörgren. Gertrud fick under lektionerna små sammanrullade papperslappar, varpå det stod ett eller annat om S. H.

Ulla var absolut oemottaglig för Gertruds förtretade:

— Det där kan du väl säga lika bra efter timmen.

— Nej, du ska vara inne i situationen, förstår du.

— Ja, men det står ju bara, att han var käck, när han följde dig hem, eller att ni varit på kondis eller något sånt.

— Ja, det måtte väl räcka.

Gertrud försökte försiktigt få reda på, vad de pratat om, när de haft "hemskt kul". Inte för att hon hade några pojkbekanta, men hon började anse det småbarnsaktigt att ingenting veta om grabbars samtalsämnen. Kaj kunde hon inte räkna med. Han var inte ett dugg road av jäntor. Hon var stolt över, att han åtminstone ibland höll till godo med henne, men de pratade mest om skoljobb och för resten sjöng de — när de företog långvandringar utom tullen — eller teg, om de hade sällskap i stan. Inte en enda rad hade han skrivit, fast Totte "hugnat" honom med tre brev. De flesta flickorna i klassen hade någon att svärma för. De talade öppet och ärligt om det. Och Ullas smussel med biljetter var närmast ett utslag av hennes benägenhet att "få kål" på timmen. Hon var lat och betraktade skolan som ett syndastraff. Det var inte vidare modernt att svärma för aktörer. Men idrottare och filmhjältar kunde glädja sig åt livliga utbrott av beundran.

Gertrud kunde nog ha utvalt en filmhjärte bland det galleri hon sett, då hon odlat bio, men hon tog avstånd från allt, som hade med den vita duken att göra

efter det fatala besöket hos "stjärnan". Så måste hon finna sig i att höra på, hur kamraterna "dyrkade" den, "höll styvt på" stafettlöparen den, och om sin egen privata pojke fällde omdömet, att han var så "skojig" och att han tagit massor av pris i idrottstävlingar. Idrott begrep Gertrud sig inte på. Det fick hon lida åtskillig smälek för. Hon var dålig i gymnastik, fast hon inte alls var klumpig. Men det fanns en svår oöverbinnlig, ängslig och otidsenlig skygghet i hela hennes väsen. Kamraterna drev med henne och hon föresatte sig, att hon nog skulle visa, att hon kunde vara som de. Men det misslyckades alltid, när det gällde. Hon stannade, stel av skräck, just som hon skulle ta hoppet över hästen, hon orkade inte häva sig på raka armar och att gå balansgång gjorde henne så löjlig i hennes egna ögon, då hon trevade sig för med fötterna, att hon aldrig uppnådde något resultat. Det var egentligen underligt, ty Gertrud var inte sjäpig. Och hon ville otroligt gärna vara lik de andra, men när något tog emot för Gertrud, när hon blivit utskrattad eller då hon misstrodde sig själv, var hon förlorad. Föräldrarna hade aldrig givit akt på dessa särdrag hos barnet. Hon var snäll, hade gott huvud och gick sina egna små fundersamma vägar; det blev nog folk av henne. Det skulle de få rätt i, men många stötestenar snubblade Totte över innan dess. Lärarinnornas förklarade gunstling var hon. De, som hade den vanan, framhöll henne alltid som ett exempel. Också det kunde länt till drift bland flickorna, men där hjälpte Gertruds tjänstaktighet och anspråkslöshet henne. Hon var alltid villig att "dra" översättningar

och andra läxor, som försummats och skulle hasplas igenom på rasten. I skolan uteslöts hon aldrig av kamraterna. Däremot bjöds hon inte på deras bjudningar. Inte ens Ulla, som kallade Gertrud "bästa vän", tänkte på att bjuda henne. Några gånger hade Gertrud varit hos Frölands, suttit i Ullas rum och stoppat i henne en krånglig matematikuppgift eller vad det kunnat vara, som Ulla strandat på. Fru Fröland hade då kommit in med gotter och pratat vänligt med dem. Hon hade fått ett flyktigt men mycket gott intryck av den artiga lilla flickan. Det var detta hon meddelat konsulinnan.

Ulla berättade utan skrupler, att hon skulle ha dans, och Gertrud hade verkligen inte tänkt på, att hon borde bli tillsagd. Hemma hade de aldrig bjudningar. Både hon och systrarna hade klart för sig, att det inte kunde förekomma hos dem. Och när de någon enda gång bjöds till en kamrat — det var förstås bara flickor och ingenting stort — hade det varit en händelse, vilken det talades om i veckor efteråt... om de kunnat begagna sig av inbjudningen. Ibland fanns det inga snygga skor, ingen så hel klänning. Ja, till och med ett par strumpor kunde sätta p för glädjen.

När Gertrud skulle flytta till Carlinghill, hade fru Scott ansett, att Gertrud måste ha en finklänning, ett par lackskor och ett par strumpor, som inte skulle få användas i vardags. Gertrud hade varit ytterst spänd på, om mamma visste, att "ingen människa" begagnade annat än silkesstrumpor, när de skulle vara fina, knappt annars heller. Mamma visste inte det. Och när Gertrud såg, hur bekymrat hon undersökte sin port-

monnä efter inköpet av tyget och skorna, nändes hon inte säga något om de vita merceriserade strumpor fru Scott valde. På hemvägen hade mamma med sin alltid goda röst sagt:

— Det var tur, att strumporna inte kostade mer. Nu är det tomt i pungen, men så vet jag då, att min flicka blir fin. Den vita voileklänningen hade inte varit på ännu. När det varit flickfrämmande hos Ingegerd, hade Gertrud tagit fram den och sett på den. Det skulle vara så festligt att sätta den på sig, men hon förstod strax därpå, att det skulle hon inte. Flickorna var mörckklädda, i sammet eller crêpe de chine. Själv hade hon den marinblå söndagsklänningen med spetskragen.

Om Ingegerd varit annorlunda än hon var, skulle de kunnat haft gräsligt roligt med alla hennes flotta klänningar och skor. Gertrud hade den våldsammaste lust att prova dem. Det finge väl kallas att klä ut sig, men fanns det något skojigare än att inte känna igen sig och då riktigt kunna spela en annan, en, som tor-des säga och göra allt möjligt? Man föreslog emellertid inte prinsessan sådant. Hon skulle kanske inte sagt nej, men mungiporna... Usch, det vågade inte Totte riskera.

Ulla hade förevisat sina högtidsblåsor. Hon hade åtta moderna, stiliga toaletter med skor och allting till. Dem kunde Gertrud gärna fått ta på sig. Ulla hade till och med föreslagit: "Nu låtsas vi, att du är mannekäng", men då var det något, som gjorde Gertrud stram och rent av hög.

— Nej, jag skrynklar bara ner din stass, hade hon avvärjande sagt.

Ulla skulle bara vänt och svängt på henne och skrutit över, vad det kostat, och var det var köpt och hur bra det klädde henne — Ulla — samt, och detta var kanske det bittraste, räknat upp hur många tillställningar hon väntade sig under vinterns lopp. Lydias beskrivningar på lysande fester hade givit Gertrud nya, obestämda önskningar. De böcker hon läst om lysande baler, hade aldrig kommit hennes medvetande så nära, som den moderliga och kamratliga vännens ideliga upprepande av hur det gick till på verkliga fester. En obekant värld illuminerades för den oerfarna åhörarinnan; och som det så lätt hände Gertrud, drogs hon in i stämningen, förskönade och fördjupade den på sitt brådmoget barnsliga sätt. Fru Scotts dekorerade middagsbord, filmernas toalettprakt och den sprittande musik, vilken ackompanjerat framställningen på duken, samlades till oro och längtan hos flickan med sagosinnet.

— — —

Den sjätte november!

Gertrud satte sig upp i sängen, ty klossan skallrade tätt vid hennes huvudgärd. Hon var genast klarvaken, tände det elektriska ljuset och ställde sig i nattlinnet framför spegeln.

— Jag får den äran att gratulera, sade hon och nickade mot sin bild. Hon tänkte i detsamma på den store kungen, som med tiden blev tämligen fet. Det var hans minnesdag, och det glömde ingen bort, men

det var bara de där nere i Skara — å, vad det var rysligt långt till dem! — som erinrade sig, att i dag för femton år sedan kom en tre kilos unge till världen. Ungen döptes till Gertrud Hulda Dorothea. Och här stod hon, spinkig och huttrande. Ingen kaffebricka skulle av de raraste mammahänder i världen ställas vid hennes säng. Ävi om paket hade hon fått men inte hunnit hämta sändningen, då hon haft ovanligt svåra läxor i går. Det paketet skulle bli hennes födelsedag. Tvättning och påklädning försiggick raskt. Om morgnarna gällde det alltid att skynda sig. När hon hunnit till klänningen frestades hon att fira sig själv med den marinblå. En baktanke lurade. Kanske kamraterna skulle observera det och fråga efter anledningen. Det är min födelsedag, skulle hon säga och bli gratulerad. Det var alltid något. Nej, det var som att snugga sig till en glädje. Hon kröp i sin eviga rutiga. Mamma tyckte det var så praktiskt med rutiga vardagsklänningar. Det syntes inte, om man lappade dem nätt och passade in lappen i mönstret.

Redan under första rasten kom den stora överraskningen. Med ett belåtet: "det hade du allt inte väntat dig"-uttryck stack Ulla ett kort i handen på Gertrud.

— Du får det före någon annan i klassen, sade hon. Det hördes, att detta var en stor utmärkelse.

— Vad är det?

— Titta efter, vet jag!

— Hur kunde du... "Nej, det var dumt frågat", tänkte Gertrud strax. Der här hade säkert inte med

födelsedagen att skaffa, fast det kändes som ett sådant där miniatyrkort. Hon tog det ur kuvertet. Läste:

Ulla Fröland

har äran inbjuda

Gertrud Scott

på middag med dans den 15 nov. kl. 7 e. m.

O. s. a.

— Jag gläder mig gräsligt åt att du ska komma, började Ulla, innan Gertrud hunnit knysta. Då får du se Sigvard Hörgren. Jag ska för resten säga åt honom, att han bjuder upp dig. Vi blir femton par. Jag har aldrig haft en så stilig bal förr. Riktig bal, förstår du, med piano och fiol. När dom går, har vi grammo-fonen. Vi får hålla på till två, har mamma lovat. Är du inte tokig av spänning?

Gertrud var inte "tokig" men mycket förvirrad. Att fru Fröland inte ansett, att Ulla kunde förbigå Gertrud, då denna var familjemedlem hos konsulns och alltid var med Ingegerd på teatern — fru Fröland hade råkat se fröken Hising och flickorna på operan en gång och på dramaten två gånger — föll inte Totte in. Hennes första tanke och den steg som ett jubel inom henne, var, att Ullas vänskap växt högst betydligt. I och för sig njöt Gertruds känsliga sinne alltid av människors sympati, och vad Ulla beträffade, var hon den eftersträfvade kamraten, den, som kunde säga så lustiga saker, hade så otroligt mycket att berätta och som inte alls behövde *hålla till godo* med Gertrud.

— Tack ska du ha, sade hon upprörd, efter du vill ha mig med, håller du riktigt av mig, säg?

— Håller av? Du talar som du vore hundra år!

— Men du begriper, hur jag menar?

— Ja, det är klart... Å, du må tro, jag får en ny klänning, fast mamma tycker att jag redan har för många. Men pappa sa, att när det skall vara, så skall det. Klok man, inte sant. Jag ska ha gul tyll och ett brett guldskärp och så massor av yviga volanger. Blir det inte snobbigt?

— Jo, svarade Gertrud tankspritt. Hon frågade: Ingegerd skall väl med?

— Visst, henne skickade jag kort till i går. Har hon inte talat om det?

— Nej, Ingegerd brukar inte säga, vem hon är bjuden till.

— Hon är ganska fånig, tycker nu jag. Har du sett hennes klänningar? Vad tror du hon tar?

Det hade Gertrud ingen aning om. Men hon greps av en ny fröjdeyrrel. Hon skulle få se prinsessan dansa och vara en riktig prinsessa.

— Vad du ser skinande ut, skrattade Ulla. När jag delat ut korten, ska vi prata mera. Du är väl väldans nyfiken på, vem du ska ha till bordet?

— Neej... Vem ska Ingegerd ha?

— Bo förstås. Du, kan du egentligen begripa, varför Ingegerd överallt får den finaste platsen?

— Jag vet inte, om jag skulle kunna förklara varför, sade Gertrud tankfullt, men jag tycker, att det inte kan vara annorlunda. Hon är så... så ståtlig ända inifrån.

— Ibland är du fjompig med dina överdrivna uttryck. Vet du, vad Bo kallar henne? Paradhästen säger han. Det slår huvut på spiken. *Jag* ville inte vara en... paradhäst. Hellre då en liten fix bil.

När Gertrud efter skolan halvsprang för att fortast möjligt komma till posten och hämta det efterlängtade paketet, hörde hon Bos alltid en smula överlägset försmädliga röst bakom sig:

— Har man fått sjumilastövlarna på? Det blir många knop av den där farten. Kanske man rentav tränar för maratonlöpning?

Han hade fort kommit upp bredvid henne, och Gertrud trodde, att hon måste sakta. Så löjligt, att han alltid skulle busa på henne, när det var olämpligast! Men han var visst sådan, tyckte om att vara kitslig. Ulla hade berättat ett och annat i den vägen. Hon var så andfådd av språngmarschen, att hon svarade flämtande:

— Jag har hemskt bråttom. Jag ska hämta ett paket på posten.

— Är det dynamit?

— Dynamit? Hur kunde han fråga så idiotiskt, undrade Totte, vilken redan länge sett för sig de kärleksfullt uttänkta gåvorna från hemmet och breven, som hon skulle läsa tills hon kunde dem utantill.

— Ja, just dynamit. Bo skrattade. Han hade vackra, starka, vita tänder. Riktiga paradhästtänder för resten! Ni ser ut som om ni förbrukade kolossala massor av sprängstoff. Piff, paff, puff, ni flyger i luften inombords, det syns i ögonen på er.

— Det där begrep jag inte ett dyft av.

— Låt bli då! Jag ids inte förklara mina djupsinniga liknelser. — Hur mår hennes höghet, prinsessan, nuförtiden?

— Menar ni Ingegerd?

— Jo, ditåt lutar det, sa han, som fick planket över sig.

Tänk, att han också kallade Ingegerd prinsessan! Det stämde ögonblickligen Gertrud litet vänligare emot honom. Det där "paradhäst" hade retat henne, men hon antog, att Bo Fröland slängde omkring sig med "slagord". Ulla hade sagt, att flickor var galna i honom, och det blev han väl litet snurrig av. Hon sade:

— Jag brukar också ini mig kalla Ingegerd prinsessan. Innan jag riktigt kände henne, menade jag en sån där ljuvlig sagoprinsessa ni vet. Hon har ju hår som ... som ... månstrålar, men nu tycker jag nästan hon är historisk, om ni kan förstå, vad jag menar. Någonting högbolet och ... hon sänkte rösten till en ängslig, generad viskning: furstinnerankt.

— Ja, va det inte det jag sa, ni brassar på, så det osar om det. Men det ligger något i det, fast det är sabla uppskruvat. Inte för att jag fått svar på min enkla fråga om Ingegerd, men det begär jag inte heller — flickor ger aldrig svar på tal, om de inte vill bjäbba emot —; jag antar, att höga vederbörande har sin dyrbara hälsa i behåll. Ni kan hälsa henne, att nu har jag körkort.

— Det ska jag säga.

Gertrud stannade och nickade adjö. Hon såg den nersölade trappan till paketutlämningen och den glappande svängdörren. Paketet! Paketet!

— Hej då, sade Bo, om jag vore säker på att ni inte dröjde i evighet där inne, skulle jag kanske göra er den glädjen att vänta. Men det är ett aber till. Ni uppenbarar er troligen med ett hejsjudundrande mastigt bylte, och då kan man ju inte anständigtvis slå följe.

— Ja, jag hoppas det är väldigt stort, log Gertrud långt förbi honom, mot något den främmande ynglingen stod totalt utanför.

Det var ingen, som såg, när Gertrud bar upp sin dyrgrip till tornrummet. Fröken Hising skulle vara borta hela dagen och hjälpa en god vän att sy lampskärmar. Ingegerd rastade Toy och samtidigt Garm. Carlinghill låg tyst och njöt sin herrskapliga apparition.

I Jungfrutornet var det födelsedag. Bucephalos tro-nade mittpå golvet. Efter en viss tvekan och ett: "Jag tycker bra om dig, men du förstår nog, att du inte hör ihop med det här", hade Bianca fått sitta kvar inne i lönnrummet. För att Blåskäggs stackars miss-handlade hustru inte skulle vara för bedrövad, hade Totte dagen till ära försett henne med en virkad hätta. Lydia inspirerade till små handarbetsorgier, som stal tid från strumpstoppningen och annan lagning. Men en len, skimrande silkesdocka, som Lydia inte hade bruk för utan glatt överlät, lockade Gertrud, så att hon var alldeles tvungen att göra något fiffigt av den.

Skrivbordet röjdes av. Röda, betydligt frostbitna lönnlöv och läderbruna eklöv samt små klasar rönnbär — gömda sedan ett par veckor — lades till en färgrik bård, vilken var i mammas stil och skulle om-

nämnas i tackbrevet. Så kom turen till presenterna. Totte var mycket i valet och kvalet beträffande ordningen i festprogrammet. Skulle hon först duka bordet och sedan läsa breven eller tvärtom? Om hon valde det förra, skulle hon inte kunna låta bli att titta grundligt på var sak och samtidigt längta vilt efter innehållet i skrivelserna. Läste hon först, måste hon — det fanns ingen hjälp — rusa upp och undersöka åtminstone omslagen på paketen. Hon tyckte själv, att hon verkligen hittade den gyllene medelvägen, då hon halvblundande och bara försiktigt kramande lade fram presenterna samt sedan tog itu med de kära breven. Ett på vers från pappa. Allvarliga, litet högräande verser men ändå sådana, att Gertrud riktigt kände igen rara, rara pappa i dem.

Mamma skrev ett långt, ljust solskensbrev, fyllt av glada förhoppningar och tusen drillande önskningsar. "Hjärtebarnet mitt", stod det, "jag känner mig så stolt och lycklig över min duktiga flicka, och när jag vaknade i morse — förstås med alla mina tankar hos dig — tyckte jag precis, att jag hörde en klar fågelröst, som sjöng, att din framtid skulle ge dig både vingar och slutligen ett litet ombonat bo att vila dem i efter flykten." Där stod också: "Du har en fåfäng mammagumma, lilla Totte, har hon inte gått och köpt dig ett par silkesstrumpor, fast hon är ganska säker på att du bättre behövt några par till skolbruk. Och kom det inte oförhoppandes att följa med en... balblomma, som du möjligen inte gör med, men är den inte näpen?..."

Gertrud högg en fjäderlätt pappask, vilken hon

varit våldsamt nyfiken på. I den låg en bukett av blekskära rosenknoppar.

Det klack så underligt ljuvligt och häftigt till i Totte. Hon var överlycklig över att äga en ultramodern balblomma. Hon var — man får inte glömma, att Gertrud sett fattigdomen i vitögat! — ännu lyckligare över att mamma *kunnat* köpa en lyxartikel. Ingen hade sådan lust till dylika små glada utsvävningar som hennes bedårande mamsing.

Kaj hade skickat en gräsligt snobbig blyerts. På ett gratulationskort, föreställande en hönsgård med en flock hönor och kycklingar, hade han skrivit:

"Här får du att bita på. Du har väl inte lagt bort att tugga på pennskaft? Om du inte har någon fotografi av din skola, kan du hålla till godo med den här. Har den äran, det är fnoskigt, att du ska gå och bli ett stort fruntimmer."

Arla, Meta och Susanne hade skramlat till en påse kolakarameller, och Susanne hade för egen del bifogat en vers:

"Jag grattelerar Totte så ryslit mycke,
det vore kuligt, om de häringa karamellerna föllt i
ditt tycke."

Mamma hade också bakat en kaka, på vilken det stod i spritsat socker: *Tottes dag*.

Herr Scott hade sörjt för dotterns andliga behov och skickat henne *Myrornas liv*. Slutligen fanns det en stor överraskning. Ett korallhalsband. Också det låg i en ask, skärt i sin bädd av skär bomull. På ett visitkort läste Gertrud:

”De hjärtligaste lyckönskningar till femtonåringen från tant Selma och farbror Jonatan.”

Ingegerd och Gertrud var ensamma vid middagen. De pratade som vanligt mest om Garms påhitt och om sina skolor. Ingegerd gick på gymnasium. Hon skulle ta studenten om tre år. Sedan ville hon ägna sig åt lantbruk. Gå igenom en utländsk lantbruksskola och även praktisera i Sverige. Det betydde ingenting, om det tog lång tid. Hon visste knappt något roligare än att sysselsätta sig med jorden och med djur.

Konsulinnan brukade säga, att hon inte kunde förstå, var Ingegerd fått sin bestämda framtidsplan ifrån. Hon själv hade då vid Ingegerds ålder bara velat hoppa och dansa, men Ingegerd var fenomenal. Hon intresserade sig för saker, som konsulinnan knappt hört talas om.

Gertruds kinder glödde. Hon malde på en idé, som hon först vid desserten vågade komma fram med. Blygt och försynt frågade hon:

— Har du något särskilt för dig i kväll?

— Nej. Hur så?

— Det... det är min födelsedag. Jag har fått en födelsedagskaka hemifrån. Jag undrade bara, om du ville smaka på den.

— Ja tack! Svalt och vänligt. Hade Gertrud väntat sig annat? Det hade hon väl inte, men hennes tillförsikt och hennes glädje över att ha något att bjuda på förvandlades till en hård gråtklump i strupen. Handen, som lade ned skeden mot tallriken, darrade.

Ingegerd åt lugnt. Hon hade inte observerat flickan Scotts sinnesrörelse, skulle nog inte heller förstätt

den. Det var inte alls för att visa en vänlighet utan därför att hon tyckte det kunde vara trevligt, som hon föreslog:

— Om vi skulle låta Julia komma upp med teet i tornet. Vi kunde sitta vid brasan i ditt rum, äta kaka och prata. Det vore riktigt lustigt.

Lustigt! Gertrud flög rakt upp i sjunde himmeln. Hennes hjärta slog volt. Hon sade:

— Vill du det? Då kilar jag upp och gör i ordning.

Och medan mörkret tryckte sin fuktiga, kalla näsa platt mot tornrummets breda fönster, flammade brasan där inne, glammade två flickröster, berömde Ingegerd kakan och kom äntligen Gertrud ihåg, att hon hade en hälsning att framföra från Bo Fröland.

— Det var sant, jag skulle hälsa dig från herr Fröland, att nu har han fått körkort.

— Herr Fröland? Jaså Bosse! Det var ju bra. Då ska han få bila oss någon gång. Han är litet kaxig men i grunden hjärtans snäll. Känner du honom?

— Mycket litet. Jag tycker, att han är hemskt malig, men han är nästan vuxen förstås. Nitton år, har Ulla sagt. Och i vår blir han student.

— Antagligen. Han har gott huvud men är lat. Har varit kvarsittare bara för att han inte gitte hugga i. Det tilltalar inte mig.

— Han ... beundrar dig, Ingegerd.

— Det kan han ju hålla på med, om det roar honom. Vi var mycket tillsammans som små. Du tycker kanske det låter löjligt men faktiskt känner jag mig inte äldre än han. Det är inte vidare behagligt att vara ... lillgammal, det har mina jämnåriga alltid an-

sett mig vara. Själv har jag inte den uppfattningen. Jag är bara en annan typ.

— Ja, det är du. — Gläder du dig åt balen hos Frölands?

— Ja då, där brukar vara festligt.

— Jag är också bjuden.

— Det är klart. Ulla och du är ju klasskamrater och väl mycket förtroliga. Du tycker förstås, att det ska bli roligt?

— Jag har aldrig varit på bal förr. Jag är litet rädd.

Ingegerd teg. Det gjorde hon alltid, då hon inte hade egna tankar eller åsikter att komma med. Att någon kunde vara rädd för en bal, låg så utanför hennes sfär, att hon inte brydde sig om att avhandla frågan. Men hennes medfödda takt svek henne inte. Efter en paus sade hon vänligt:

— Då ska du väl ha den lilla nätta buketten din mamma skickat?

— Ja. Buketten fick en hastig, öm strykning. Den skulle inte tro, att Gertrud tyckte ett dugg mindre om den för att prinsessan talat om den som vore den en blomma, vilken som helst. Den var alla tiders balprydnad för Totte.

Medan födelsedagsbarnet svämmade över av känslor, funderingar och intryck, satt Ingegerd på en av de pösande braskuddar Julia tagit upp och tänkte just inte på något särskilt. Hon hade använt sin dag, som hon ville. Nu var det kväll, och hon trivdes med den också. Garm låg utsträckt framför henne, sömnigt blinkande och lojt viftande på svansen. Toy stod i det förstklassiga stallet. Allting var som det skulle.

Hon saknade ingenting och längtade inte efter något. I morgon skulle hon ha trevliga lektioner, som hon preparerat ordentligt. Sedan skulle hon spela tennis. Hon ville bli champion.

— Ingegerd, vad pratar man om med en pojke på tillställningar?

— Jag pratar mest om sport.

— Jag kan inte sporta. Vad tror du man pratar om annars?

— Pojkarna brukar berätta anekdoter och skolhistorier. Gitter man bara höra på, drar de det i det oändliga. Och för resten dansar man. Det tröttnar jag aldrig på.

— Nej, det är gräsligt livat. Men middan, brukar den räcka länge?

— Usch ja. Och jag tycker vi ser så dumma och tillgjorda ut, när vi sitter där uppspetade. Jag ska ha en bal på nyåret. Jag vill ha småbord och de ska få slå sig ner som de vill. Ingegerd krafsade lekfullt i Garms päls, så sade hon plötsligt:

— Men varför sportar du inte? Åker du inte skidor?

— Nej. Skridsko har jag åkt litet, men det är länge sedan nu.

— Du är tvungen att lära dig åka skidor. Du kan tro, att det är friskt. Jag brukar tolka och det går nära på lika fort som att cykla. Ack, om vi finge snö snart!

Gertrud drog djupt efter andan och betraktade med vidgade pupiller Ingegerd. När hon så där riktigt

gärna ville något, blev hon vådligt vacker. Nyss hade hon sett bra slö ut. Hon var aldrig slö, men hon såg så ut.

— Tycker du inte, man kan längta så det värker i bröstet?

Ingegerd log. Det var inte det där humoristiska, en smula förargliga leendet utan ett välvilligt överseende:

— Vet du, jag längtar aldrig på det viset. Om snön skulle strejka, jag menar här, far jag i jullovet upp till Åre, och där finns den. Så det är ingenting att få bröstvärk för.

Gertrud satt på Bucephalos. Nu fick den en smekning, lika öm som buketten nyss.

— Nej, det är nog sant, sade hon sakta, men hon mindes alla de gånger hon inne i den trånga stads-lägenheten gjort slädparti med Bucephalos som släde, därför att varken hon eller syskonen haft hela kängor, så att de kunnat gå ut i snön. Och när det varit musik och kulörta lyktor på skridskobanan, och de längtat sig sjuka efter en biljett, hade de oftast inte haft ett rött öre. Då kunde inte ens Bucephalos trösta dem, och Gertruds uppfinningsförmåga hade också trutit. Hon var kanske den, som ivrigast längtade till det färgrika skådespelet nere på isen, fast hon åkte dåligt.

ÅTTONDE KAPITLET.

Klubben Hobby startar.

Ullas bal hade för Gertrud varit som ett grant fyrverkeri. Hon mindes den, som om solar, raketer och bengaliska eldar flammade upp för hennes förvånat tjusta ögon, men efteråt var det ingenting mera. Ingenting att drömma om och önska tillbaka. På slutet blev hon så sömnig, när de satt och hängde och inte iddes dansa, fastän grammfonen smattrade sina eggande jazzmelodier. Flickorna, som sett så stiliga och fräscha ut i början, släpade med ögonen, blev grå i synen och skrattade utan att bry sig om, ifall det var åt dumheter eller kvickheter. Pojkarna blev vanliga grabbar, som slängde ut klyschor och visade, att de inte var sådana herrar, som man kunnat tro, när de bjöd upp till första dansen.

Ingegerd bröt upp, och Gertrud hade somnat i bilen.

— Ni hade väl gudomligt roligt, förutsatte Lydia dagen därpå.

— Det var som vanligt, svarade Ingegerd.

— Men du, lilla novis, nickade Lydia till sin speciella skyddsling, du fick väl ett minne för livet?

— Nej, mumlade Totte generad, och brann genast av begär att i stället kunna säga: O ja! Hon hade

varit så säker på, att balen skulle tillfört henne ett helt knippe av röda tanketrådar, vilka kunnat vävas in i vardagen. Och visst hade det varit något särskilt med den dans Bo dansat med henne. Han förde så bra, och fast han var en pratkvärn, hade han alltid något särskilt att berätta. Han sade: "Jag har varit med om... jag hade ett äventyr... jag skall göra det... jag brukar..." Efteråt kunde man märka, att "jag" nog var hans käraste ord, men det störde inte värst, när man hörde på honom. Gertrud skulle gärna velat veta, vad Ingegerd i själva verket tyckte om Bo. Hon hade låtit förbehållsam. Att han var förtjust i henne, skulle man vara stockblind för att inte märka, men hon var så väldigt kamratlig med alla pojkar. Du var hon med de flesta, och deras artigheter skratade hon åt.

De hade suttit några stycken, som visst kände varandra sedan de var småungar, och så Gertrud i ett bedårande kabinett med blommigt blått siden på förgyllda möbler och någon flott mystisk belysning. I munnen på varandra pratade de om hågkomster från sina första barnbaler, och så hade Bo Fröland sagt:

— Minns du den där gången, Ingegerd, då jag kysste dig mittpå mun, och tanterna höll på att få slag, men du... Ska jag tala om det?

— Gärna för mig, jag minns det inte alls, hade Ingegerd sagt och sett ut som om hon väntat sig något muntert.

— Jo, här ska ni få höra, go vänner, hur käckt Ingegerd tog den lilla pussen! Det gjorde inte ont så, sa hon.

Skrattet skulle just bryta löst, då Ingegerd med sin mest humoristiska min yttrat:

— Jaså, du läser skämttidningarnas anekdoter lika flitigt än, Bosse, du har aldrig kysst mig, det vet du mycket väl. Jag lät dig hållas och berätta för jag trivs med såna där små avslöjanden.

Gertrud hade fått hjärtklappning på Bo Frölands vägnar. Han måste naturligtvis känna sig otäckt stukad, hade hon trott, men nix. Han hade lagt armarna i kors, huvudet på sned och jollrat tillgjort:

— Fy, tygga Ingegerd, tom föjåder Bosses små svaghetej! Och så är du själv inte ett dyft bättre, du har också lapat i dig anekdoten, hade han tillagt.

Gertrud fann det underbart att kunna munhuggas så där utan att bli arga på varandra. Faktiskt hade ju Bo ljugit, och det bekom varken honom eller Ingegerd något. De var precis lika goda vänner.

För egen del hade Gertrud inte kommit underfund med, vad man brukade prata om på en bal. Hennes kavaljer lämnade henne så fort dansen var slut. Vid bordet hade de hört på de andra och ätit. Glassen var härlig!

Den sista veckan före jullovet gick Gertrud omkring i ångest och bävan. Hon kunde inte begripa, hur hon skulle få reda på om konsulns ville ha henne kvar.

Carlinghill skulle komma att stå så gott som tomt under julen. Konsulns stannade på återvägen hos fru Frideborgs gifta syster i Sjöland. Dit skulle också Ingegerd fara, när skolan slutade, och kusin Lydia var inviterad med, men hade redan lovat sig till

friherrinnan Rosenadler, en faster till kanslisekreteraren. Hon blinkade flickaktigt förtroligt åt Gertrud, när hon berättade detta, men Ingegerd besvarade på sätt och vis den näpna blinkningen genom att framt och oförberett säga:

— Då får vi se, om Lydia klarar skivan. Det vore väl en fin julklapp.

— Vad menar Ingegerd egentligen, försökte Lydia att vara värdig, men den egenskapen hade hon inte ens till låns. Hon såg mest förtjust förlägen ut.

Ingegerd hade haft en av sina uppspelta dagar, vilka sällan förekom då hon var pojaktig och sade precis, vad som föll henne in.

— Vad jag menar? Det måtte väl inte vara svårt att begripa. Fastern gör en attrapp av Rosenadler och skänker honom med hull och hår åt Lydia. Var bara rädd om honom, snälla Lydia, han ser så skör ut!

Gertrud hade trott, att Lydia skulle spruta eld. Ingulunda! Hon fnittrade road och sade endast:

— Ja, den Ingegerd, hon ser då det ingen annan ser. Jag har väl aldrig förrått min . . . hi, hi, hi . . . lilla faible.

Dagarna runno bort som snabba rännilar och stäckars Totte blev alltmera beklämd. Inte ens de julklappar hon samlat och förut glatt sig gränslöst åt att få lacka och skriva verser på, kunde förströ henne. Hon vaknade och somnade lika ängslig. När hon anförtrott sig åt Lydia, hade denna rått henne att fråga Ingegerd, om inte konsulinnan skrivit och sagt, hur det skulle bli för Gertrud, men Totte tordes inte. Hon

var säker på att hon skulle börja stortjuta, om Ingegerd sade, att det var slut med vistelsen på Carlinghill. Att komma hem och göra pappa och mamma ledsna, därför att hon inte hade någonstans att bo under vårterminen, skulle förstöra hela julen. Ack, om Lydia föreslagit, att hon skulle skriva till sin kusin konsulinnan och fråga, men det gjorde hon inte. Hon ville aldrig "falla besvärlig", Lydia. Hon nöjde sig med att uppmuntrande säga:

— Varför skulle du inte få stanna? Sedan visade hon Gertrud sitt lager av handarbeten: ullgarnshundar, skrivtygsmattor, tedockor och en massa krafs, som i rosenrött omslag och sirligt ombundet med smala, gröna sidenband skulle läggas i släkt och vänners julklappskorg.

Gertrud gjorde vid denna tid en ny erfarenhet. Lydias moderliga intresse svalnade, när hon fick klart för sig, att flickan Scott egentligen var ett inhyses-hjon. Det måtte konsulinnan aldrig låtit henne förstå. Bittert och brådmoget sade sig Totte, att den upptagna konsulinnan kanske inte hunnit med det.

Mitt i sin nedstämdhet greps Totte av ett vilt begär att bli något så väldigt mäktigt och stort, att hon inte skulle behöva krusa någon. Lilla älskade mamsingen skulle kunna stråla av stolthet över henne. Det fanns ingen i hela världen, som kunde stråla så underbart som mamma. Var morgon och var kväll hade Gertrud sina storhetsstunder. Då var hon än en berömd skådespelerska, vilken erbjöds en massa engagemang, än en gudabenådad sagoberätterska, som talade i radio och på Skansen och överallt, än en romanförfattarinna,

som skrev tjocka böcker, vilka lågo och pöste i boklådssfönstren med eldröda remsor om magen, på vilka det stod, att just den romanen måste folk läsa. Men filmstjärna var Gertrud aldrig mera. Hon hade blivit så bränd, att hon aldrig glömde det.

Slutligen inföll den dag, då Gertrud skulle packa. Hon hade fått jullov och respengar hemifrån. Mamma hade skrivit, att hon gärna skulle velat skicka Gertrud litet extra att köpa för, men det hade bara gått någorlunda jämnt ihop med inkomster och utgifter. Nästa jul blev det nog bättre råd. Det var *ingenting* att sucka över. De borde vara innerligt tacksamma, och det var de. Pappa hade inte fått behålla platsen vid tidningen. Det var förstås vikariat. Nu skulle han emellertid frampå nyåret skriva en artikelserie, och till våren hade han en ny plan. Han skulle bli föreläsare. Och vad de skulle prata om mycket, när Gertrud kom hem. Nu kunde fru Scott erkänna det: hon hade alldeles otroligt saknat sin lilla tappra kamrat.

Den lilla tappra kamraten hade hänghuvad dragit fram spånkofferten och letat upp det undanstoppade omslagspapperet till Bucephalos, då en rask knackning ljöd.

— Stig in!

Det var Ingegerd. Hon kom för att höra, om Gertrud hade en kommunikationstabell. Jo då, Gertrud räckte henne den.

Ingegerd satte sig och bläddrade. Hon fann snart, vad hon ville veta.

— Tack ska du ha. Tar du så mycket med dig för en månad?

Gertrud sken upp så att Ingegerd måste märka det.

— En månad... jag visste inte...

— Jag förstår mig inte på dig ibland, sade Ingegerd ärligt. Visste du inte, att du får vara här så länge du vill? Det är solklart. Vi kommer ju bra överens, tycker jag.

— Ja, väldigt. Gertruds röst var så bräddad av lycka, att orden sam.

Då kisade Ingegerd och sade muntert:

— Det blir förstås kanske inte så trevligt för dig i vinter — jag menar efter jullovet, då snön kommer, för jag har föresatt mig att rasta dig ordentligt. Du är en räddhare, det har jag emot dig. Du ska krypa ut ur hönshuden, basta.

Gertrud kämpade med något, som mindre gällde hennes eget jag än en fruktan att vara ogrannlaga mot pappa och mamma. Hon skämdes inte för deras trånga villkor, att peka rakt på dem, vore kanske inte snällt. Hon hade stannat mitt i packningen. Hennes panna rynkades, ögonen svartnade, hon andades kort, så kom det, barnsligt och vuxet, flätat in i vartannat:

— Det är så vådligt snällt av er att jag får bo här, för det blir så mycket billigare för oss, och vi är många, och pappa har mest vikariat, som tar slut. Men... det är inte bara det, att jag är rädd för sport, fast jag medger, att jag är en kruka mot dig. Det är också det, att jag varken har skidor eller skidträkt, och det kan jag inte be om hemma. Jag är äldst av flickorna, och ska vara förståndigast. Får jag sportgrejor, är det givet, att Arla och Meta också vill ha det. Och så mycket har vi då rakt inte råd med.

Ingegerd hörde nog på, men hon skulle helst velat att hon ingenting hört. Det generade henne i högsta grad att på det sättet bli invigd i ett förtroende, som inte alls rörde henne. Att ge eller hjälpa hade aldrig ingått i Ingegerds uppfostran. Konsulinnan hade visserligen sina fattiga, men det hade inte fallit henne in, att dottern borde lära sig se något av livets avigsida. Det hann hon med, när hon blev vuxen.

Bryskt och nästan vresigt, helt olika den vanligen så ämabla Ingegerd kom svaret:

— Äsch, skiddräkt! Det har jag, och skidor med. Hej!

Hon lämnade hastigt rummet, och Gertrud hörde henne rusa nerför trappan, visslande högre än hon brukade.

Själv satte Gertrud sig på Bucephalos och funderade. Hon ångrade inte, vad hon sagt. Att hon på något besynnerligt sätt skrämt den morska Ingegerd på flykten, oroad inte Totte. Sanningen var ingenting man skulle hutla med. För första gången vaknade inom henne en vag föreställning, att det inte bara var Ingegerd, som hade att lära henne. "Rara, rara lilla bedårande prinsessan", sade hon högt, och visste inte precis, varför detta spontana utbrott kom just nu, men vad hon kände var, att hon höll på att bli pin förtjust i Ingegerd, kanske mest, när denna tappade bort sin godmodigt satiriska min.

— — —

Det var en stolt upplevelse för Gertrud Scott att utanför Centralstationen stiga ur en lyxbil, vars dörr en uniformerad chaufför höll öppen. Han tog också

hennes bagage, vilket bestod av en elegant resväska, som Lydia lånat henne. Den var tämligen sliten, men där den hade skinnet i behåll, var det nedrans flott.

— Hälsa hem, sade Gertrud Scott till chauffören, och många måste höra det och tänka, att den flickan hade det på gaffeln. Ja, ja sig, lilla lögntrollet, är du nu framme igen! Gertrud kunde inte tala strängt. Det var trots bedrägeriet hejdlöst roligt att stoltsera en smula. Till råga på den svindlande glädjen hade Ingegerd givit henne ett paket. Det var en julklapp. Hon skulle stålsätta sig och inte öppna det i förväg, och ett litet mjukt paket hade Lydia kommit med. Det var bestämt en ullgarnshund, så kändes det, när man kramade på det.

Och kan man tänka sig, där skuttade Ulla fram bland staplar av handbagage och människor. Hon kom enkom för Gertruds skull... så gräsligt kul!

Ända till avgångssignalen blåste, stod Gertrud på vagnens plattform och knuffades med på- och avstigande. Ulla och hon hade i sista stunden fått så mycket att prata om. Just som tåget satt sig i rörelse, viftade Ulla med en kartong och skrek:

— Den här skulle du haft.

— Langa hit den då, ropade en ung man — Gertrud var övertygad om att han var sjöman — och sträckte ut ena armen. Behändigt fångade han konfektasken. Ulla sprang längs tåget, och det sista Gertrud hörde från kamraten var:

— Bosse hälsade till dig, att du inte fick bli för mycket lantis i jul...

Vad jullovets glada hemmadagar försvann fort. Gertrud tyckte, att hon nyss kommit, då det redan var tid att bryta upp igen. Det hade varit så festligt att se var vrå av det gamla huset, vilket var nytt och spännande för henne, och som redan präglades av den glada, goda stämning fru Scott alltid spred omkring sig. Kaj hade blivit så lång och manlig. Totte jämförde honom med de pojkar hon träffat på Ullas bal, med alla utom med . . . Bo. Och hon tyckte, att fastän de verkade malligare, var Kaj tiotusen gånger bussigare. Mot henne var Kaj sig lik, trygg, vänligt och oförargligt bufflig, och så ibland — nästan som ett vackert stjärnskott — rysligt rar och ivrig att göra henne en glädje.

Att komma tillbaka till Stockholm var som att återvända till ett utkylt rum, tyckte Gertrud först, men hennes tornrum var i själva verket varmt och ombonat med litet nytt bohag, som verkade välkomnande. Vid skrivbordet stod en korgstol och ett fårskinn hade lagts framför sängen.

Konsulinnan vidtog gärna små förändringar i huset, då hon varit borta en längre tid. Det var som ville hon gottgöra sin frånvaro genom diverse uppmärksamhet mot allt det, hon hade i sin vård. En av de första dagarna sade hon åt Gertrud, att nu skulle hon säga tant, och hon klappade flickan Scotts kantiga skuldra och tillade, att hon behövde få litet hull.

— Du ser ut som en skrika, det duger inte, sade hon och menade att vara vänlig, men Gertrud rodnade pinsamt. Hon hade verkligen ätit sig så mätt hemma.

Ingegerd föreföll glad över att Gertrud kommit.

Och ännu gladare blev hon, då det började snöa. Hit-tills hade det varit rå och narig barvinter, nu ilade snabba, beställsamma flingor oavslått genom luften och drivade upp sig i mjuka vallar, hängde sina täta slöjor över de frysande trädskeletten och bredde ut tjocka mattgångar på yttertrappan.

Garm uttryckte med högt skall och väldiga luftsprång sin hänryckning över de små vita, flygande lekkamraterna, som han gapade stort efter eller rullade sig ibland. Han kunde också stå långa stunder och skälla på Ingegerd, att hon skulle skynda sig ut för att dela hans fröjd. Och matte var villig, bara hon hade tid för läxorna.

— Å, vad det ska bli skönt, när det blir söndag, sade hon till Gertrud, då har nog snön hunnit packa sig så att vi får ett härligt skidföre. Det blir din start, Tornuggla.

Ingegerd hade äntligen fått något av synlig tillgivenhet för Totte. Hon kunde vid enstaka tillfällen lägga armen om Gertruds axlar och det hade blivit en vänlig vana att titulera flickan i tornet: Tornugglan.

"Ack", tänkte Gertrud, "om det bara varit snö, medan jag var hemma, då hade jag kunnat öva mig på Kajs skidor." Kaj var den enda av syskonen, som hade skidor, och han var dessutom styv. Hon sade hjälplöst:

— Du tröttnar säkert på att jobba med mig, Ingis, jag gör väl inte annat än trillar omkull.

— Det kan du lita på, men vi är ju flera, som kan sätta fräs på dig, när vi plockat upp dig.

— Flera? Nej, då törs jag inte ... då vill jag inte ...

— Nu är Tornugglan dum. Visst vill du. Bosse har kläm på hur man ska handskas med nybörjare, det är helt och hållet hans förtjänst att Loppan, du vet, åker så flott som hon gör.

Loppan hette naturligtvis något helt annat, nämligen Thomasine. Hon var klasskamrat med Ingegerd och förekom mycket på Carlinghill, då hennes föräldrar umgicks med konsulns. För resten tyckte Ingegerd bra om den lilla brunhylda varelsen, som aldrig kunde hålla sig stilla. Hon var intelligent, sade lärarna, men det märktes just inte bland jämnåriga, där var hon kvickast i rörelserna. Hon skulle ägna sig åt den högre danskonsten, hade hon redan bestämt. Än så länge läste hon med framgång på studenten.

— Skall ... Thomasine också med om söndag?

— Loppan ja, hon hör till gänget. Vi ha varit sex, nu gör du oss till det heliga sjutalet. Ulla åker också tämligen skralt. Men hon har sina poänger. Hon hoppar fint. Det är mest uthållighet hon inte kan prestera. Så är det Sigvard Hörgren och min kusin Tip-top.

Tip-top hade Gertrud träffat. Han var nybliven teknolog och i hennes ögon en klump. Det var på kiv han fått sitt öknamn, det kunde ingen tvivla på, som såg hans flärdfria yttre. Jakob Carling tog emellertid allting med ro. Han kunde utan svårighet reda sig både med repliker och nävar, om han skulle få lust att slå ett slag. Ingegerd och han var som bror och syster. Ingen av dem hade syskon, bägge hade de växt upp i samma förhållanden och åldersskillnaden hade inte hindrat dem att leka tillsammans, då Ingegerd hade

pojktåg i sig och tyckte minst lika mycket som Jakob om att plocka sönder, undersöka och sätta ihop leksaker efter sitt eget huvud. Sedan hade Jakob alltid varit bra att ha till hands vid ridturer, segling och liknande företag. Han kunde inte förmås att dansa. "Det är så spinkigt", brukade han säga. Jakob var vanligen i sällskap huvudet högre än alla andra, han talade med kraftig bas, skrattade hjärtligt och bullrande, kallade flickor för "trioliga parvlar" och var hygglig emot dem utan anseende till personen. Det var nästan en lättnad för Gertrud att höra Tip-tops namn. Honom behövde man inte genera sig så mycket för. Det gjorde inte tusendelen så mycket att bli utskratad av honom som av ... Bo.

På lördagseftermiddagen klarnade det upp, och mot kvällen strålade måne och stjärnor som nyblankat silver. Himmeln blev så djup i färgen och vackrare tak kunde inte den vita världen få. Månglansen lockade fram ett svagt glittrande skimmer över snöns mjuka stillhet. Snön hade somnat, tänkte Gertrud. Det var synd att väcka den, tänkte hon vidare, när Ingegerd yrkade på att de skulle ut ett slag med skidorna. Totte fann det rentav profanerande att sätta rovor på den släta, vita mattan Bore gjort hela parken helgfin med. Suckande gav hon sig dock för Ingegerds energi. Och det första försöket att gå på skidor lyckades över förväntan. Hon blev eld och lågor och hasade sig fram på den jämna marken med alla nybörjares överraskning att det inte var värre att manövrera skidorna.

— Det går inte åt skogen, som jag inbillade mig, flåsade hon förtjust.

— Åt skogen bär det i morgon, skrattade Ingegerd, där blir du nog bet, men jag ska lära dig en engelsk ramsa, som du kan ha nytta av. Du, som är för teoretisk visdom. Hon stod med skidstaven höjd, huvudet i den tätt åtslutande hättan höjt och en frimodigt stark blick i de klara ögonen. Så här ska du rabbla för dig själv:

"If at first you don't succeed,
try and try again!
Til at last you must succeed,
if you try and try again!"

Det var just något i Gertruds stil. Ingegerd hade inte en aning om, vad hon gav Totte med detta "gyl-lene ord". Det blev inte bara inlärt för stunden. Det bevarades inom den ofta vankelmodiga men alltid pliktmedvetna flickan Scott som en uppstramare vid många vanskliga tillfällen. Hon anammade det så intensivt, att det gav henne uthållighet en halvtimme till. Sedan kände hon sig som en varmvåt trasa.

— Jag orkar inte mer, pustade hon, men du kan vara lugn för att jag ska try and try again. Det är hemskt kul.

— Det kommer du att tycka om all sport, tornuggla, bara du inte är rädd. Mod är faktiskt den stiligaste egenskap jag vet. Och feghet den mindervärdigaste.

— Har du tyckt, att jag varit feg?

— Nej, det är för mycket sagt. Du är i alla fall inte feg på det sättet jag menar, men du ska våga...

våga med armar och ben och hela dig. Ingegerd nickade käckt, som om hon tillagt: då blir vi vänner.

Gertrud hade också velat säga något... till sitt försvar, men det hörde samman med saker och ting Ingegerd inte begrep; Totte linkade efter prinsessan in i hallen och ställde aktningsfullt upp de lånade skidorna.

Hon hade upptäckt ett par malhål på skiddräkten. Dem skulle hon laga i kväll. Tant Frideborg var rysligt snäll. Hon hade själv sökt upp både dräkten och pjäxorna, vilka för resten var nästan nya. De hade aldrig passerat Ingegerd utan blivit undanlagda.

— Det är ingen jag hellre vill ge dem åt än dig, hade konsulinnan sagt, jag tänker ofta på din mamma, den rara, flitiga, behändiga människan. När du skriver hem, kan du gärna säga, att jag saknar henne.

Söndagen kom med ett sannskyldigt önskeväder. De sex ungdomarna, vilka stod färdiga för starten klädde i landskapet. Ingegerd lyste klarblå, Ulla hade en rödflammig kostym och Loppan en bjärtgrön. Hon hopade omkring i sina nätta pösiga byxor som vore hon angelägen att ingen skulle glömma, att hon var Loppan. Gertrud var den enda av flickorna, som hade kjol, men den var kort och vid. Hon hade ingen anledning att känna sig missbelåten med utrustningen. Den helvita dräkten skulle bli klädsam, när hon finge färg på de smala kinderna. Och så tunn som hon var, skulle hon sett ut som ett streck i byxor.

Det glammades och radslogs om vart kosan skulle ställas. Ulla ville, att de skulle ta tåget till Djursholm, där var en utmärkt terräng. Bo tyckte, att då kunde

man lika gärna ge sig av till Saltsjöbaden, men han förmodade, att "somliga" — Gertrud rodnade — inte var vidare pigga på att exponera de söta små kullerbyttorna.

— Till Saltsjöbaden följer jag naturligtvis inte med, inföll Gertrud, rakt på sak.

Hur det var, bestämdes det, att man skulle åka på Djurgården. Ingegerd hade föresatt sig att inte lämna Gertrud ur räkningen, men inte heller spara henne. Hon skulle tränas.

Jakob, vilken lagt sig till med ett hemlagat landsmål som sista skriket, sade:

— Vi tar la ena spark mä oss, um nån åv di trirolia parvlarna sulle bli änna trötter i baksånkara.

— Var ska vi då göra av skidorna, undrade Sigvard.

— Ja-si där var en sak te fundra på. Jakob gned sig under näsan, en studdig del av hans tvärhuggna fysionomi. Jag sulle vella föreslå, att vi byttes. Di bekedligaste åv oss lånte åv dom anra äss vi velle asa ett slag.

Jakob var den skickligaste skidlöparen av dem alla. Han var också den förtänksamaste, och hade nu Ingegerd fått i skallen, att den triroliga parveln Gertrud skulle med, borde man laga, att man slapp för mycket besvär av henne. Jakob hade för sin del ingenting emot flickebarnet, men hellre sköt han henne på spark än han titt och tätt donade med hennes skidor och släpade både på dem och henne.

— Oja, låt oss ta spark med, utbrast Gertrud. Hon började bli kuslig under dessa viktigpersöverlägg-

ningar. Det var ganska tydligt, att den försiktiga delen av dem gällde henne. Ingen var ovänlig eller stursk emot henne, men Loppan hoppade allt otåligare och Ulla såg uttråkad ut, varför också Sigvard verkade det.

Slutligen skedde starten. Och det visade sig rätt snart, att Jakobs förtänksamhet var klok. Redan i den första backen åkte Gertrud ner, inte *på* utan *emellan* skidorna och i sittande ställning. Hon blev grundligt utskrattad, men Ingegerd viskade i hennes öra: "If at first you don't succeed, try and try again", och så visade hon henne greppen. Ja, vad Gertrud blev visad och undervisad under denna vådliga färd, då sparken var hennes enda fasta punkt. Det haglade förhållningsregler och pojkarne råkade ett par gånger i krakel, när de skulle förfäktat sina speciella erfarenheter. Slutet blev, att Gertrud tacksamt sparkade efter de andra. Det lyckades henne också två gånger att sätta upp farten så att hon körde om dem. Det var stolta ögonblick. Hennes ansikte lyste rosigt under luvan och de allvarliga ögonen blänkte.

— Tjejen har växt till sig, anförtrrodde Bo Ingegerd.

— Jag tror, att det är den flicka, jag skulle kunna sympatisera bäst med, svarade Ingegerd, det är bara det, att hon ibland är litet överspänd. Det ligger inte för mig.

— Ligger jag för dig, kvittar resten, skrattade Bo.

— Det gör du, om du inte vore så lat.

— Lat? Det var ett fräckt påstående. Jag ämnar snoppa mina inte särskilt vördade lärare med att bli student i vår.

— Inga överbetyg förstås?

— Neej, man aktar sig! Då skulle de tro, att jag kubblat, och det bör de inte misstänka i större utsträckning än min talang redan är känd.

Hela sällskapet samlades efter turen framför den öppna spisen i Jungfrutornets hall. Inne på den ärevördiga härden låg väldiga kubbar och flammade lusteligt. På fällar, braskuddar och i djupa stolar hade de unga slagit läger.

Det vispades flitigt äggulor till den varma toddy alla gottade sig åt. Rätt slak kände Gertrud sig, och hennes sked stod stilla flera minuter i glaset. Ulla hade åtagit sig vispningen av Sigvards ägg. Som gengäld knäckte han nötter. Jakob hade sjunkit ner i en låg korgstol. Han sträckte de långa benen ifrån sig och höll en cigarrett mellan läpparna, medan han vispade så att det sjöng i glaset.

När förberedelserna till njutningen avslutats och toddyn begärligt dracks, knäppte Ulla plötsligt med fingrarna:

— Hör ni allihopa, jag har fått en idé.

— Var mycket rädd om en sådan dyrgrip, rådde Bo broderligt. Det är kanske den sista.

Ulla fräste komiskt. Det gjorde hon alltid, när hon var låtsas-ond.

— Ska ni inte fråga mig, vad det är? frågade hon. Sigvard:

— Vad är det du hittat på för sinnrikt nu igen?

Jakob:

— En hade så långt och gött, när en slapp va snillrik, men dra sta mä raketen.

Ulla lät inte be sig. Hon började tvärt:

— Jo, jag tycker, att vi skulle bilda en klubb...

Bo förvandlade sig till Hamlet, sträckte ut handen och bölade:

— Gräsligt, övermåttan gräsligt... och fy sjutton så banalt, tillade han, lämnande basregionernas djup. Klubb leker man i sin vårgröna barndom...

— Det finns massor av klubbar för stort folk, det vet du mycket väl, avbröt Ulla. I Amerika är folk klubbitna och i England med. Det vore väl skoj, om vi sex blev ett slutet sällskap, som sammanträdde om söndagarna och sportade.

— Ja, ropade Thomasine entusiastiskt och hoppade till på den fäll, vilken tjänade hennes guppande lekamen till underlag, det vore käckt. Jag röstar för klubb.

— Ja, um gammelt fölk tåls i den däringa klubben, så sa jag be att få komme å titte på ongdomen.

— Nå, Ingegerd, vad lägger du i vågskålen, undrade Bo.

— Egentligen tycker jag som du, att klubbar är ganska barnsligt, sade Ingegerd, men det ska kanske visa sig, att vi inte trampat ut barnskorna än utan kan fröjda oss åt en sådan där liten sammanslutning. Jag röstar för, att vi försöker, men temporärt. Inte längre än i vinter för min del.

— Inte längre än skidföret räcker och inte med plikt och sådana där fjantigheter, om man skolkar, det är mitt veto, förkunnade Bo.

— Då tycker jag att frågan klubb är med ja be-

svarad, sade Ulla, räck upp händerna, de, som inte vill.

Den enda, som sträckte handen i vädret var Jakob.

— Jag vill men på mitt eget lilla vis, sade han. Ska jag vara med, vill jag först veta, vad klubben ska heta. Om den ska kallas Änglamat protesterar jag mot inträde.

— Äsch, fnyste Ulla föraktligt. Ja, vad ska vi ge den för namn? Föreslå, du Ingegerd.

— Låt mig, bad Thomasine, jag har ett väldigt snobbigt förslag. Vi tar initialen i våra förnamn och sätter ihop dem.

— Hur skulle det låta, undrade Bo, ibjugst eller bitjugs eller...

Skrattet överröstade honom, slutligen inföll Ingegerd:

— Kunde vi inte kalla den Hobby. Det är adekvat.

Förslaget antogs, varefter man med rörande enighet kom överens om, att inga stadgar skulle föreskrivas. Gertrud hade suttit tyst hela tiden, men det syntes på henne, att hon hade något på hjärtat. Hon knep ihop läpparna om det, och visste inte av att det tittade fram i ögonen och rörde på sig i hela hennes ansikte. Det var Jakob, som först märkte det. Han hade länge mycket roligt åt henne, men till sist blev han litet nyfiken:

— Vad är det som så tankedigert välver sig under den där rena pannan? frågade han dramatiskt och nickade mot Gertrud.

Totte skulle naturligtvis helst velat sjunka genom golvet, då detta ej lät sig göra, mumlade hon:

— Ingenting.

— Det är nog inte sant, Ingegerd log med rycande mungipor, Tornugglan är vis. Vi vill gärna veta, vad det är för "ingenting" du ruvar på.

Den rara, godmodiga rösten! Det lilla spefulla leendet! Gertrud var fast för bägge delarna och hon sade skälvande:

— Jag tänkte bara, att det kunde vara... skoj... lustigt, om... vi åtog oss var sin söndag... med en överraskning av... något slag.

Hemmets kära lördagskvällar kunde aldrig glömmas, och det var minnet av dessa, som talade i Tottes framstötta, skygga förslag.

— Det var en bra idé, tycker jag. Ingegerd satte sig upp. Hon hade legat med huvudet på Garms kropp. På det sättet får vi omväxling och vet inte på förhand, vad vi har att vänta. Om vi nu antar, att Hobby lever och har hälsan under sju sportsöndagar, kan vi jämnt fördela underhållningsskyldigheten.

— Pax för nästa söndag, ropade Ulla, den vill jag ha.

Ingen gjorde henne rätten stridig. Gertrud svalde, med ens helt olycklig över att hennes förslag antagits. Alla de andra hade råd att ge ut pengar. Och de kunde visst inte föreställa sig överraskningar, som ingenting kostade. Det hörde hon runtomkring sig. Thomasine viskade med Ingegerd om en sportlunch, Bo sade till Jakob: "Då får vi spotta upp oss, gamle gosse" och att Ulla räknat ut något festligt med flotta dekorationer, märktes. Totte blev så ängslig, att hon kallsvettades. Hon hade varit idiotisk. Hon skulle väl

åtminstone ha frågat konsulinnan först, om hon fick bjuda dem upp i tornrummet. Hon skulle ha räknat igenom sin kassa, för något i förfriskningsväg hörde till. Det här var det galnaste hon kunnat råka ut för.

Så omärkligt som möjligt dröp hon av, smög uppför trappan och in till sig. Där satte hon sig vid bordet, tog mammas porträtt, kysste det och bad:

— Förlåt mig, söta rara mamsingen, förlåt din dumma, dumma Totte!

Om en stund ropade Ingegerds röst:

— Hallå! Hobby bryter upp!

Gertrud ilade ner och sade tafatt och stelt adjö. "Vore jag Garm", tänkte hon, "slokade jag både med öron och svans."

NIONDE KAPITLET.

I trollens våld.

Gertrud begagnade det första tillfälle, som erbjöd sig, att fråga konsulinnan, om Hobby fick samlas en gång uppe i tornrummet. För flickan Scott var det omöjligt att gå och bära på en fruktan, om den kunde avskuddas eller i varje fall få sin dom. Drömmar, luftslott, fantasier måste hon härbärgera, dem vågade hon inte släppa ut; hon visste, att de tedde sig "konstiga", men en fruktan, som var berättigad — från hennes synpunkt — den gjorde henne så knäsvag, att hon formligen stapplade fram, så länge den inte på ett eller annat sätt utlösts.

Konsulinnan blev helt förvånad. Det hade hon aldrig kommit att tänka på, att en ungdom skulle fråga om sådant. Visserligen kunde inte Ingegerd och Gertrud jämföras, Ingegerd hade alltid haft carte blanche när det gällde att ta hem kamrater, men där uppe i tornrummet... och familjens bekanta...

— Det ser jag inget hinder för, svarade hon med sin älskvärda likgiltighet, så kom det klokt för henne, att hennes tillmötesgående kunde missbrukas och hon tillade värdigare: du bör naturligtvis alltid fråga, om

det passar, att du tar upp ungdomar på ditt rum. Den här gången har jag ingenting emot det.

Så var den fruktan ur tiden och med den ångern över att hon framkastat det djärva förslaget om något extra på hobbysöndagarna. Nu tog tusen och en plan vid. Det hade bestämts, att hennes söndag skulle bli klubbens sista, men det skadade inte och det var för resten omöjligt att låta bli, om man föreställde sig, hur man skulle ha det. Gertrud brann av lust att genast en idé dök upp delge Ingegerd den. Mot Ulla var hon mera reserverad. Ulla pladdrade om allting för Bo. "Ingis" däremot övervägde på sitt lugna vis, vad som sades. Tyckte hon, att det var korkat, fick man besked, aldrig retsamt eller försmädligt, men så att man fann sig sorgligt efterbliven. Det kunde inte förklaras, det var bara så. Gillade hon en, var det som att få ett oväntat överbetyg, där ett bc hotat. Det lyfte en skyhögt.

Hemma hade det aldrig varit så noga, man busade ut med sina nöjesprojekt, och Gertrud hade varit van att ta priset. Hon var den påhittigaste och den ivrigaste att få en lustighet till stånd. Ordet hemma hade alltid haft klang för Scottarna, hur fattigt det än kunde höras, om man lyssnade till det, som låg bakom. Famen, som fylldes av osviklig kärlek, hade det beständigt varit. Men flickan, vilken kommit ut på egen hand, hade råkat in i förhållanden, vilka utan att hon märkte det, inverkade på hennes omdöme. Kritiken smög sig försåtligt med upp till tornrummet efter att ha suttit på lur nere i den praktfulla salongen. Den skulle kanske inte haft mod att tassa ensam, den fick

också ett annat småtroll med sig: avunden. Detta oombedda främmande hade Gertrud ingen aning om. Hon trodde, att hon satt i ensam och god ro med sina funderingar och sina läxor.

Thomasines lunch var verkligen så överdådig, att man kunde bli grön av avund, det erkände Gertrud utan att det en sekund föll henne in att spegla sig för att se om hon själv skiftat färg. Bo hade frågat, om inte Gertrud ville förbarma sig över hans usla franska och slå i honom översättningen till måndagen. Han skulle då komma till Carlinghill på kvällen. Ja då, han kom visst, men franskan, som Gertrud glatt sig så okristligt åt... av den blev det pannkaka. Han hade *glömt* att få boken med sig. Ingegerd och han spelade biljard hela kvällen. Gertrud hade kunnat få vara med, men hon visste, att det var väldigt riskabelt att föra kön. Kördes den emot det dyra, gröna klädet, kunde detta skrapas sönder.

— Vad ni gör, så akta klädet, hade konsuln uppmanat. Det är nytt och jag undanber mig att få det fördärvat.

Gertrud tordes visst inte riskera konsulns missnöje. Ingegerd och Bo visade ingen räddhåga, de tänkte nog inte ett ögonblick på klädet. Och vad de såg stiliga och vuxna ut och så... elegant de uttryckte sig. När Bo var sådan, måste väl till och med Ingegerd medge, att han var... käck. Gertrud räddade sig bakom skolflicksslangen. Hon skulle velat låna en romanglosa, men blygdes. Medan hon såg på spelet, rann den niohundraionende idén upp i hennes hjärna. Den skavde rätt otrevligt i bröstet i stället för att göra

henne den glädje hon bad den om. Men just för att den gjorde ont, trodde hon, att den inte var så fjompig som de hon favoriserat och haft hjärtans roligt åt, fastän hon aldrig vågat låta Ingegerd granska dem.

När Bo gått, var det sent, men Gertrud kunde ändå inte låta bli att fråga Ingegerd, om hon var trött eller ville höra en plan, som Gertrud fått till sin hobby-söndag.

— Det är ju långt dit, Tornuggla. Det hinns väl med en annan gång.

— Ja, om du inte vill nu så.

— Jo, det gör mig detsamma. Jag är inte sömnig. Jag kan för resten klä av mig under tiden. Kom in till mig.

Aldrig kunde Gertrud upphöra att känna sig litet högtidlig och åtskilligt hedrad av att inviteras till... prinsessan. I de andra rummen hände det, att man glömde, att Ingegerd borde haft fotsid klädebon och krona på månstrålehåret, i hennes eget rum aldrig. Där talade allting om det. Jag är en slottssekretär, sade klaffbyrån. Jag är italiensk renässans, sade skåpet med inläggningarna. I oss skulle prinsar vilja vräka sig, sade länstolarna. Inne i den djupa alkoven stod sängen med de turkosblå sidenomhängena, som var som de blåaste drömmar.

Ingegerds egen svala röst sade:

— Slå dig ner, Tornuggla, vad har du på hjärtat?

— Jo, Totte satte sig inte. Hon stod på den tjocka, ljuvliga mattan med de tusen graciösa blomstren och blev allt rödare, medan hon fort och ändå tveksamt mumlade:

— Jo, du vet väl, att det finns ett lönnrum innanför min garderob. Det har jag alltid varit så spänd på. Nu tänkte jag, att när ni kom upp till mig, skulle du plötsligt försvinna, och det är klart, att de skulle leta efter dig, men dörren till lönnrummet är så fiffigt gjord, att den inte märks. Man tror det är en vägg bara. Minns du det? — Ja, och när de blev väldigt nyfikna, skulle du komma fram... klädd som... prinsessa...

— Nej tack skall du ha. Du får ursäkta, att jag tycker du kunde hittat på något mindre pjollrigt. Det där med prinsessa är för högtravande för mig. Jag har förbjudit Bo att kalla mig prinsessa. Han gör det ibland, och han blir alltid åthutad. Jag brukar inte bli ond, men när folk är uppstyltade, blir jag det... Var inte ledsen, Gertrud... Nej, men Tornuggla, inte skall du gråta...

Gertrud grät häftigt och bittert. Varför? Var det Ingegerds bestraffande tonfall, som framkallade tårarna eller skämdes hon för att ha gjort sig löjlig. Ingegerd hade inte använt det ordet, men det syntes på henne, att hon tänkte: löjlig och romantisk. Ingen flicka var romantisk nuförtiden. Gertrud ville visst inte anses vara det. Mittunder tårflödet lovade hon sig, att hon aldrig mera, inte ens inom sig, skulle kalla Ingegerd prinsessan. När inte Bo Fröland fick göra det, kunde naturligtvis inte Ingegerd tåla, att Totte gjorde det.

— Jag har aldrig sagt prinsessa förr, och jag skall aldrig varken tänka eller säga det härnäst, snyftade hon.

— Det var bra det. God natt då, lilla Gertrud! Sov gott! Eller vill du stanna en stund, får du det gärna. Jag trodde du hellre ville vara i fred, om du måste gråta. Det vill jag, om det någon gång händer mig att ta till lipen.

— Jag vill också gå...

Men Gertrud stod kvar. Hon försökte tappert kväva snyftningarna och slutligen hade hon fått så pass bukt med dem, att hon utan stamning eller hickning kunde säga:

— Förlåt mig, är du hygglig!

— Lilla blötfisk, jag har väl ingenting att förlåta. Vi kan ju tillsammans fundera ut något till din hobbydag, om du så tycker. Vore jag du, skulle jag inte offra så många tankar på det. För min egen del har jag bestämt mig för... ett snöbollskrig.

— Menar du, att det skulle vara... något... skojigt?

— Ja, det är ju en idrottslek, och hör ihop med klubbens idé.

— Jaa, fast... är vi inte för stora för det?

— Inte jag.

— Inte jag heller, utbrast Gertrud uppklärnande. Snöbollskrig hade hon och syskonen lekt mångfaldiga gånger. Det skulle bli riktigt kul, kände hon plötsligt, att återuppliva gamla snediga kast.

När hon kommit upp i tornrummet, blåste dock den angenäma stämningen bort för en molande känsla av att Ingegerd snäst av henne. Från vemodig, sorgsen harm övergick hon till kokande vrede. Den riktade sig

inte direkt mot Ingegerd utan ångade förbi henne till Bo. Hon visste, att det var på honom hon tänkte, då hon for ut:

— De inbillar sig, att jag är en liten gås. Med mig kan de göra, vad de vill, tufsa till efter behag. Jag skall stå till hands, och hjälpa och så är jag totalt överflödig, när de får ett nytt påhitt. Hon stampade jämfota i desperation och tryckte små iskalla skälvande nävar mot de heta ögonen. Med ens blev hon stel och orörlig. Inifrån lönnrummet hade hon alldeles tydligt hört en dov suck och besynnerligt prassel. Garderobsdörren stod öppen, ty hon skulle hänga in söndagsklänningen då det oförklarliga raseriet kom över henne. Hon blundade. Det stramade så otäckt vid hårrötterna. "Jag blir vithårig av skräck", tänkte hon och kröp ihop som om hon kunnat gömma sig i sig själv. Ännu ett prassel och en tung duns. Gertrud växte fast vid golvet. Hon kunde inte röra sig. Vita frun! Vita frun vill ut!

Den tystnad, som följde på de hemlighetsfulla ljuden var minst lika hemsk och olycksbådande som de. Till sist gjorde Gertruds livlighet uppror. Hon flyttade fötterna och sekunden därefter hade hon rusat nerför trappan. Hade hon haft sin besinning i behåll, skulle hon aldrig som nu skedde ha öppnat Ingegerds dörr och halvklädd stormat in med ett hjärtskärande utrop:

— Vita frun! Vita frun!

Ingegerd satt, iförd pyjamas och bläddrade i ett blått skrivbokshäfte.

— Hysch, varnade hon, och strax därefter frågade hon skrattlystet:

— Har du sett spöken?

— Nej, hört. Gertrud hackade tänder.

— Är du förryckt? Eller... skall du ge mig igen för prinsessan?... Driva med mig?

— Nej, jag är så förfärligt rädd.

— Sätt dig! Berätta!

— Det är någon inne i lönnrummet. Det suckade och prasslade... och dunsade.

— Det vore inte vidare behagligt, om det vore tjuvar, men de brukar varken sucka eller dunska. Det vore inte heller vidare snillrikt, om de gömde sig just där man lättast kunde få fast i dem. Kanske Måns på något mystiskt sätt smitit in där.

— Nej, då skulle den jama, och tjuvar är det säkert inte. Jag mötte Julia i trappan. Hon sa, att hon lagt in ved i lönnrummet, så då var där ingen människa...

— Vi får väl undersöka mysteriet då.

Ingegerd satte sin japanska, långa kimono på sig.

— Ska vi... gå upp?

— Ja, det tänkte jag mig. Vill du hellre stanna här, kan du väl få ligga på min soffa, men det blir litet besvärligt att ordna med sängkläder så här sent.

— Nej, det är klart, att jag går med. Och... och... jag... Nej, det kunde hon inte lova. Hon hade ämnat säga, att hon inte skulle bry sig om spöket, men hon darrade i alla leder, när hon tassade efter Ingegerd, som raskt anträtt vandringen.

Det elektriska ljuset brann fredligt i tornrummet. Allt var fredligt. Garderobsdörren stod precis som

nyss. Lönnrumsdörren slöt sig om sin fördolda hemlighet, men det fick den inte lov till länge. Ingegerd styrde stegen rakt på den, knuffade upp den och lyste med den handlykta hon medtagit in i skrubben. Och hon brast ut i ett hjärtligt skratt.

Traven av tidningar, som tjänat Bianca till paulun, hade rasat. Framstupa med utbredda armar och hättan avhalkad från det kala huvudet låg den stora dockan i en både ömklig och löjlig ställning.

— Kom, skall du få se på den farliga vita frun, Gertrud!

Gertrud lydde. Hon såg... hon mindes, att hon lavat upp tidningarna så att de gömde Bianca och samtidigt tjänade henne som bädd. Detta hade skett för att inte Julia skulle få syn på stackarn och göra narr av henne. Julia hade nyligen hittat på att man kunde lägga ved i lönnrummet, så hade Gertrud den till reds, om hon ville elda på morgonen nu, när det blivit duktigt kallt.

— Jaså, gamla Lotta-Lisa, sade Ingegerd och tog vårdslöst dockan i ena armen, det är du, som ställer till ett sådant rabalder och skrämmer slag på en flicka i tjugonde århundradet. Det är bäst jag förpassar dig till sophögen. Dit hör du onekligen.

— Nej, låt bli, inföll Gertrud häftigt. Varför skall du göra henne illa? Hon rår väl inte för att jag var fjantig och inte såg efter, vad det var, som rasade. Det är klart, att det var tidningarna.

— Ja, det är verkligen inget tvivel om det, medgav Ingegerd humoristiskt. Julia kan ordna det här i morgon. Jag skall säga åt henne att kasta Lotta-Lisa. Jag

har aldrig svärmat för dockor. Den här kolossen kom från London. Jag vet inte, varför jag gav henne ett så ursvenskt namn.

— Om du inte bryr dig ett dugg om dockan, kan min lilla syster få den, sade Gertrud med brännande kinder. Hon ämnade inte ge Bianca åt Susanne. Hon ljög för att skydda riddar Blåskäggs hustru. Hon hade ju lovat henne, att hon skulle slippa fara illa, så länge Gertrud fanns i tornrummet. Bianca — Totte kallade henne inte Lotta-Lisa — var en varelse, vilken förstod, när man föraktade henne. Hennes tomma ögonhålor hade sorgens svarta mörker i sig. Ingegerd kunde inte se det. Hon hade aldrig haft något tråkigt. Ingen hade knuffat undan henne i en vrå. Inte den kavataste av filmdrottningar skulle vågat vara mopsig mot henne. — Fattigdom hade hon aldrig sett röken av. Och till och med Bo Fröland, som annars gjorde narr av allting och tyckte han hade rättighet till det — han var ju förstås gräsligt stilig! — blev foglig och märkvärdigt spak ihop med Ingegerd. Gertrud hade tryckt dockan hårt intill sig och såg stridslystet på hennes antagonist.

— Kära du, gör med Lotta-Lisa, vad dig lyster, log Ingegerd — Nedriga mungipor! — jag är glad, bara jag slipper se henne. Jag trodde hon var avlivad för länge sedan. Det här skulle kunna betraktas som en hämndeakt för min kallsinnighet mot londondamen, men döda ting spökar utan eget initiativ. Nu är du väl i alla fall lugn och botad för dina vitafrufantasier, hoppas jag. God natt med dig, Tornuggla! Sov gott!

— God natt. Gertrud kämpade med den ånyo uppstigande gråten, Ingegerds behagliga, vänliga röst drev tårarna till hennes ögon och hjärtat bultade. Hon önskade så brännande hett, att Ingegerd velat lägga armen om henne till en enda smekning, då skulle Gertrud sagt det förlåt, som satt längst ini henne, varmt och vekt under det för tillfället så knottriga höljet av upprörda känslor. Men Ingegerd nickade glatt, redan borta vid dörren.

— Förlåt, att jag störde dig och bråkade i onödan, mumlade Gertrud strävt.

— Å, det var inte så farligt. Jag hade ju inte lagt mig. Nu kryper jag tvärt till kojs, och det skall bli rätt skönt. Hej!

Den natten delade Bianca Gertruds smala säng. Och på morgonen fick hon en varaktig fristad i den billiga spänkkofferten, dit förmodligen inte Julia "nosade sta".

— — —

Hela Carlinghill beredde sig att fira den dag, då husets unga dotter skulle fylla sexton år. Hennes stora umgänge hade erhållit särskilt komponerade, litograferade bjudningskort ett par veckor i förväg. Släkten inviterades till temottagning och även slumpen hyllade födelsedagsbarnet, ty hennes bemärkelsedag inföll på en söndag, sista söndagen i februari. Detta vållade ett naturligt avbrott i Hobbys verksamhet, men inte heller detta behövde beklagas. Det töade starkt hela natten till söndagen, och på morgonen regnade det isigt.

Ingegerd hade varit på bal på lördagen och skulle få sova ut. Hon svärmade inte för tidiga morgonuppvaktningar. Garm släpptes in som den enda men mycket

väsniga gratulanten. Hans muntra skall hördes vida omkring. Som vanligt hade matte tagit emot honom med friskt morgonhumör. Efter en stund blev det tyst. Både flickan och hunden hade somnat om.

Under tiden dekorerades rummen. Oupphörligt ringde bud, som avlämnade magnifika blomsteruppsatser, presenter och beställda varor. När Garm vaknade från sin tupplur, ville han strax ut för att tillbörligen kunna skälla på visslande springpojkar och de främmande flickorna, vilka bar misstänkliga lådor, som det luktade sommar ur samt jättehöga pappers-torn, vilka det måtte vara något farligt i, för somliga flickor höll om dom med bäge händer och skrek, bara Garm närmade sig. Vädret var ruskigt, men man fick väl göra sin plikt för det. För resten var det så man kunde få sig ett skratt, så allvarlig hund man var, åt de förskräckt sprattlande ben man nafsade en smula i, liksom för att känna efter, vad det var för skillnad på såna ben och riktiga mumsiga gnagben.

Vid den sena frukosten lyckönskade föräldrar, mor-mor, mostrar, faster Calla och kusin Lydia djupt rörda den söta Ingegerd, vilken de alla mindes ända från det hon inte var större än en "vante".

— En sportvante, förmodade föremålet muntert.

Gertrud kom naturligtvis sist med sin gratulation och sin present. Hon hade samlat alla amatörfotografier av Garm hon kunnat få tag i, klistrat upp dem i ett prydligt album och skrivit en sentens, travesterat eller citerat någon strof, vilken elegant textats. Madame Héloïse var mästarinna i textning och hade med nöje lärt ut sin konst.

— Tack skall du ha, det var en gränslöst trevlig idé, berömde Ingegerd hjärtligt. Det albumet kommer jag säkert att titta i, så ofta jag har en ledig stund.

På ett bord, dignande av dyrbara, utsökta gåvor, lades det gyllenladersglänsande albumet. Det tog sig ganska enkelt ut. Men Ingegerd hade verkligen sett ut som hon uppskattade det. Att Gertrud väntat sig större entusiasm, försökte hon inte låtsas om ens för sig själv. Hon kunde dock inte fullständigt frigöra sig från en mycket obefogad besvikelse. Var kväll hade hon ägnat minst en timme åt knåpgörat med textningen, sedan hon förut omsorgsfullt och ivrigt snokat reda på lämpliga poem att "hugga" ur. Ja, det viktigaste förarbetet hade ju varit att samla fotografierna. Några hade Jakob haft och skänkt henne. Några hade Bo, han hade för resten dubletter, så dem kunde hon få "för det goda ändamålets skull". På Carlinghill hade de flesta funnits, lagda litet här och var, som fallet brukar bli med amatörfotos, då de ymnigt förekomma. Varje ny vinning hade försatt Gertrud i ett tillstånd av högsta extas. Hon visste ibland inte, hur hon skulle förmå hålla på sin hemlighet utan att sprängas av den. De senaste dagarna, då albumet låg färdigt, hade hon slarvat ifrån sig skoluppgifterna för att bara i tjusning se på sitt verk, sitt mästerverk, tyckte hon. Hon beundrade pärmarnas skiftning i brons och guld. Och hon hade valt albumet alldeles ensam. Det hade tömt hennes skrala kassa, men just det ville hon ha, det liknade Garms päls, när han nybadad sträckte på sig i solen. Det kunde man faktiskt inte begära, att Ingegerd skulle ge sig tid att se ordent-

ligt på varenda fotografi nu, men hon hade bläddrat väldigt hastigt igenom bladen och inte sagt ett dyft om inskriptionerna. Hon skulle bara veta, hur knogigt det varit att få dem snygga! Men när folk öste över en smycken och praktverk och statyetter och tavlor och broderade näsdukar och allt möjligt, betydde ett futtigt album väl ingenting. Futtigt! Ja, Ingegerd tyckte kanske, att det inte var något vidare bevänt med presenten, fast hon tackat så där... pass... mycket. Hon var ju så vådligt artig för det mesta. Och i dag sade alla människor till henne, att hon var stor: "Nu är vår söta Ingegerd en ung dam!" — "Jaha, lilla Ingegerd har trampat ut barnskorna." — "Familjens lilla rosenknopp har blivit en utsprungnen ros." Detta poetiska uttryck var Lydias. Hon hade använt samma ord om knopp och utsprungnen ros förr, hon måtte tyckt att de lät smaskens.

Så förstulet som möjligt undersökte Totte visitkorten på blomstersändningarna. Den där med kålhuvuds-hortensiorerna kunde det då inte vara, och inte den buketten som såg ut som sillsalat. Inte korgen med hyacinterna. Bo gav väl inte en korg heller! Den då! Ett väld av la francerosor. Nej, det stod en massa namn på vidhängande visitkort. Högröda nejlikor! Å, vad de luktade ljuvligt. "Tip-Top är la mä på galopp; botten opp!" läste Gertrud på ett kort, där en mycket enkel yngling framräckte en bastant rova.

Det skulle Ingegerd sentera. Gertrud gjorde det inte. Hon fortsatte med små avbrott, om någon händelsevis vände sig till henne med ett par ord, sin marodering. Hon hade fått syn på en pelarslank vas av blå-

skimrande orreforsglas med ett inetsat I C och datum. Upptill vidgades vasen linjerent och i överkanten blänkte en matt silverinkrusterung. Aldrig hade Gertrud sett något mera hänförande. Liljekonvaljer och mörka violer fyllde den läckra bågaren. Djupt instuckt bland blommorna gömdes ett kort.

Bo Fröland.

Efternamnet överstruket. Gertrud rodnade ända ut på örsnibbarna, som hade hon fruktat att ertappas under sin nyfikna närgångenhet. I detta ögonblick skämdes hon över den och tänkte inte på, att vasen stod bland alla de andra blomsteruppsatserna tillgänglig både för beskådande och tummande. I detsamma kom Lydia förtroligt tätt intill henne. Hon hade gräddtårta både på tallriken och i munnen.

— Du skall få höra något, viskade hon, jag är så lycklig. Det var nog i ren tankspriddhet hon stoppade en ny tårtbit i munnen. Hon tuggade och sade: han har friat. Kanflifekreterare Rofenadler har friat.

— Jag har den äran att gratulera, stötte Gertrud förvirrat fram.

— Jag ville, att du skulle veta det, fortfor Lydias kelna röst. Han är föt, obefkrivligt föt.

Några damer närmade sig, och Gertrud drog en befriad suck. Hon fann plötsligt "lydiga trissan" äcklig. Hon hade också fått huvudvärk av det sorlande pratet och den bedövande blomsterdoften. Det var ingen, som försökte hålla henne kvar, när hon gick, ingen som ens märkte det.

Torntrappan var fuktigt sval. Inne i hennes rum var fönstret öppet och vinden låg på, så att det hade regnat in på böckerna. Hon frös, stängde och fick strax därpå syn på brevet hemifrån, vilket kom troget alla söndagar. Julia hade haft bråttom, när hon lagt det ifrån sig. Hon hade troligen slängt det på sängen. Det hade glidit och låg nedanför på golvet.

Brasan hade också fått brinna ner utan omvårdnad. Spjället var inte stängt. Usch, vad det var kallt. Gert-rud kröp upp i korgstolen med sitt brev. Det skulle värma henne. Mamma skrev både lustigt och rart. Hon var förespråkare för alla där hemma.

Allrakäraste lilla Totte!

Du skrev så kort sist och lät oss just ingenting veta om hur du har det, men jag tröstade både pappa och mig själv med, att du roade dig litet mer än vanligt i den där klubben med det hypermoderna namnet. Och har du roligt, är det inte så nödvändigt, att vi få veta det. Är det något tråkigt däremot, skall du aldrig glömma, att du har oss, som vill lyfta av så mycket av dina små eller stora bekymmer, det är oss möjligt. Din skola tar nog som vanligt lejonparten av ditt intresse, tänker jag, men du må tro, jag föreställer mig min Totte också bland de unga, där du hör hemma. Jag hör ditt skratt. Jag har alltid tyckt att det hade något av klar lärkdrill i sig. — Gud välsigne mina kära ungars skratt! Det har varit mig en hjälp många gånger. Hur du reder dig med kläder, tjänar ingenting till att fråga. Du får allt vi kunna skaffa, och att det är för litet, veta både du och jag med knotande

fruntimmersfåfänga, men så mycket festligare blir det, när den dag kommer, då fjäriln kryper ur puppan och får sammetsglänsande vingar. Den dagen kommer. Visst kommer den!

Just nu ha vi det litet besvärligt i huset. Mina inackorderingspojkar ha haft påssjukan alla fyra, och för tillfället har jag fyra nya "påsigas" patienter. Kaj är värst däran, Arla vankar omkring, ombunden och söt — fast hon är bra sur! — Meta ligger i feber och Susanne har utom påssjukan en skrällande hosta. Pappa får ingen ro för sin skrivning. Jag bjuder till att pigga upp honom med en äggtoddy då och då, och så säger jag som Topelius:

"Men högt över dagens sorg och flärd",
— nå, med flärden är det inte så farligt! —

"i morgonskimret
av hoppets värld,
där sjunger i himlens blå
en liten fågel ändå!
Ändå! Ändå!"

Det är ingen låt för nutidens unga att gå efter, det vet jag, hjärtebarn, men du skall bara förstå, att din mammagumma inte tappat modet. Sälja smöret och tappa pengarna kan hon, men modet, å nej! Du anar inte, vad folk är snälla i den här lilla stan. Visst är den ful, men man kan med full övertygelse säga: "Vacker den, som är beskedlig" för nog känner åtminstone jag, att vi äro omhuldade. Och kära min flicka, jag bor ju mitt i barndomslandet. — Det hostas

här, och det nyses där, Kaj vill försöka, om en kroppkaka skulle smaka, Meta är törstig — så, nu har hon fått saft! — och jag sitter så att säga litet löst på stolen. Nästa söndag har jag kanske idel goda nyheter att komma med. Och påssjukan är då ingen olycka, fast den ser anskrämlig ut. Men stackare mina kära, som känna sig dåliga. Jag funderar så på, hur jag skall kunna göra lördagskväll åt dem, de älskade kinkblåsorna. Jag skulle haft lilla påhittiga dig hemma! Susanne piper ömkligt, att det vore lämpligt om vi lekte "pestsmitta", men det låter inte tilltalande. Jag tror vi läser Björnstjerne Björnsons Fortællinger.

Jag är så ivrig att få höra, vad Ingegerd tyckte om din födelsedagspresent. Somliga människor ha så svårt att riktigt visa, hur glada de bli över en gåva. Jag skulle kunna föreställa mig, att hon är sådan. Jag har också tänkt på att när du får tid, skall du göra ett album åt pappa med författare i. Du kunde klippa ur porträtten ur tidskrifter och kataloger. Konsulns ha så mycket sådant, som de ej ta vara på.

Det ropas, att jag skall hälsa dig. Arla står bredvid mig och brummar, att hon ser ut som en rund, flottig limpa i ansiktet, och nästa lördag är hon bjuden på gymnasistbal. Meta vill, att du skall skriva och tala om, vad de heta och hur de se ut i Hobby. Kaj bara muttrar. Jag tyder det till: Hej Totte! Ack, om du vore här och droge de franska, oregelbundna... Pappa är på tidningen. Han tjänstgör där för tillfället. Jag säger: där ser du! Redaktionen kan inte undvara dig!

Tusen hälsningar, stora famnen och en kyss på min stora flickas panna från mamsingen.

— — —

På kvällen fladdrade skenet från marschaller och lyste röda, gröna och gula lyktor längs allén. Över porten strålade en bågformad elektrisk ramp. Gästerna måste genast få intryck av att de anlände till ett hus, där fest och glädje väntade dem. Trots de storartade arrangemangerna var det dock ingen riktig bal utan snarare ett gemytligt herrgårdskalas. Massor av levande ljus ersatte elektriska lampor. Gottebordet prunkade med röda äpplen, druvklasar och utländska päron, men där fanns också knäck och hemkokta karameller. Dansmusiken utfördes av två spelmän från den trakt, där konsulns sommarställe låg. De tyckte om henne, Ingegerd, det märktes, och flickorna påstod, att den unga värdinnan flirtade med gubbarna.

De spelade taktfast och stampade ej mindre taktfast melodin med grova stövelklackar, vilket det blanka parkettgolvet inte mådde väl av. Dansen gick med liv och lust. Den vanliga regeln, att man skulle dansa med samme kavaljer de flesta danserna, hade upphävts. Det var märkvärdigt, men när Ingegerd bestämt uttalade en önskan, satte sig ingen högt emot den, ehuru det givetvis knotades i vrårna.

Bo gjorde såtillvida uppror mot förordningen, att han inte dansade alls de danser han ej kunde få med Ingegerd. Det är inte gott att veta, om hon märkte det. Gertrud gjorde det i alla händelser. Hon var ganska litet uppbjuden och satt därför och iakttog.

Jakob kom och satte sig hos henne.

— Får jag bjuda upp till en pratdans? frågade han. Jag törs inte, som du vet — alla hobbymedlemmarna hade blivit du — slänga omkring på golvet med mina långa ben, då skulle de trioliga parvlarna bli lika skraja som för en spindel. Annars har jag ingen större likhet med puttefnasken, men skulle jag dansa så...

Gertrud hade ingenting att svara. Hon brydde sig inte ett skvatt om, ifall Jakob dansade eller ej. Hon tyckte varken att det var smickrande eller roligt, att han sökt upp henne. Jakob var sådan. Funderade han på någon av sina otaliga konstruktioner, slog han sig ner, där han var mest i fred, och då han suttit en stund och harklat sig, ideligen harklat sig, började han tala om skruvar och gängor och muttrar, om saker en flicka inte hade reda på. Det var ändå skönt, tänkte Gertrud, att han lagt bort sitt idiotiska landsmål. Han tyckte kanske inte, att det hörde ihop med smokingen.

— Hon ser ut, som hon grunnade på något svart-muskigt, tös, sade Jakob igen, vill hon nödvändigt hasa runt och svettas, skall jag hugga en grabb i hampan och ta hit'en?

— Nej tack.

— Hur skulle det vara, om vi larvade upp på altanen och kikade på utsikten? Det är sabla grant i kväll, måne, karlavagn, Orion, Vega och annat himmelslull. Och så liksom i botten på leksakslådan marschalerna och det andra krimskramset. Har du lust?

— Jag vet inte. Det är så kallt och blåsig. Jag har inte märkt, att det klarnat. Hela förmiddan regnade det.

— Inomhus också?

— Syns det, att jag har tjutit?

— Jaa, det är därför du har mig här. Du ser ut som en tårsäck, man behöver krama ur.

Gertrud flög upp. Jakob såg så rar ut trots sina obehagliga ord, att hon inte kunde motstå sin längtan att begagna sig av en människa, som inte bara var glad och gav katten i henne. Bo hade inte sett åt henne. Och för all del, hon skulle inte hänga sig på. — Kom, sade hon.

— Kyss till! Jag hämtar min rock i förbifarten. Och jag knycker en päls åt dig också.

— Vi måste ha något på fötterna.

— Då stralar jag det också. Vi ska inte stanna till domedag där uppe. Supén är det bästa på sådana här tillställningar.

Gertrud stod vid trappan och väntade. Det var underligt, men vad hon längtat efter och drömt om, sedan hon var liten, en människa att vända ut och in på sig för, hade kanske äntligen kommit i hennes väg. Det allra underligaste var, att Jakob och hon i vanliga fall inte var ett dugg annat än vanliga bekanta, men i kväll hade de . . . funnit varandra. Där kom han, jätten, med de breda axlarna och den litet vaggande gången.

— Här har du grejor. Jag tog ett par hejare till pampuscher, så att jag skulle slippa gå två gånger. De är väl inte för små? Jag har inte sett på dina blan.

— De är mycket för stora.

— Skönt! Här är pälsen och en vepa. Så, nu lubbar vi!

Uppkomna på altanen, stod de tysta. Landskapet glimmade försilvrat, så långt blicken nådde. Skogen, som under det starka tövädret avklätts den tunga snöskruden, bildade ett mörkt bräm kring de vita vägarna och de låga bergen.

Lyktornas gulröda pärlband snodde sig blekt in i grändernas dunkel och många gamla, små hus blinkade med obetäckta fönsterögon. Allt, som fanns på den bit av jorden de såg, blev så litet mot rymdens höga oändlighet.

— Det ser ut som Sankte Per tappat eller slängt hundratals glödande cigarrstumpar, sade Jakob skratande.

— Menar du lyktorna? frågade Gertrud. Du, jag bryr mig inte om Sankte Pers cigarrstumpar. Det är så mycket annat jag tänker på. Jag tror, det var dumt, vi gick upp hit. Jag blir ändå dystrare av det, som är så... hemskt vackert. Jag har inte en smula vackert i mig.

— Va? Hör nu, lilla trioliga parveln, är hon... avundsjuk på Ingegerd?

— Ja, det med. Usch, Jakob, jag känner mig så tarvlig.

— Avund är just ingen prima vara. Jag har en släng av den, jag med...

— Du tänker på att Ingegerd... Hon tvärtystnade.

— ... håller på att kära ned sig i Bo, fortsatte han lugnt. Nej, det tar jag med ro. Nej du, jag avundas de storgubbar, som kan något, kommer nån vart. Jag har planer och utkast, jag konstruerar och lägger manken till, men så upptäcker jag ett litet hak och

blir förbaskad. Då marscherar alla de förbi, som lyc-kats, som är framme... Begriper du?

— Ja, hon nickade, jag har ett troll, som jag kallar lögntrollet och ett som är ärggrönt. Det är trollet avund. Och ett gulspräckligt, det heter fåfänga... Skrattar du?

— Nej, jag funderar.

— På vad?

— På hur du skall få bukt med bestarna. De tycks ha god aptit på dig.

— Jaa! Och så är jag ledsen för något annat. Mamma skrev i dag, att de är sjuka allihop där hemma, då är det så förfärligt att vara långt borta ifrån dem... och att... bara tänka på sig själv. Det gör mamma aldrig.

— Det gör nog inte du heller, när du blir mamma och får fjorton barn.

Gertrud log som åt en dumhet man fick ha över-seende med. Hon fortsatte:

— Jag skulle också vilja tänka på konstruktioner, det skulle bestämt skrämma trollen på flykten.

— Av tråkighet, menar du nog.

Nu brast Gertrud i skratt.

— Jag vet inte, vad det är med dig, Tip-Top, men du är precis som en... farfar eller något sånt klokt och väldigt tryggt. Nu går vi ner. Tack skall du ha!

— Ingen orsak.

Nej, det var egentligen ingen orsak att tacka, om Gertrud riktigt tänkte efter, vad de pratat om, men hennes sinne hade i alla fall lättat. Bara det, att hon fått utpeka trollen, gjorde dem mindre farliga.

Och det, att han faktiskt inte skrattat åt henne — Å, vad Bo skulle gapskrattat! — närmade honom till den hittills stängda, nu försiktigt på glänt öppnade dörren till hennes fantasivärld.

— Jag tror minsann, att Tip-Top uppvaktar dig, sade Ulla, han pratar väl bara om sina maskiner, kan jag tro.

— Nej, han pratar om sånt, som jag tycker är kul.

— Jaså, ja, du är litet kufisk ibland, du med.

Gertrud svarade ingenting. Hon var trött och skulle helst gått och lagt sig ifrån hela festen, men hur det var, drogs hon med in i dansen. Ingegerd, som var en mycket omtänksam och påpasslig värdinna, måtte ha märkt, att hon hade tråkigt. Där kom pojkar och bjöd upp henne. Hon strålade upp, och... hon drog djupt efter andan... ett långt lättande andetag: hennes trumpna misstämning gav vika. Hon såg, och det kändes som värmande solsken i hjärtat, att Ingegerd var bedårande, naturlig och rar. Hon kände, att hon på något sätt krupit under taggtrådsstängslet, som hon råkat innanför. Och hon dansade. Hon nickade i förbifarten åt Jakob. Hon lät höra det klingande friska skratt, som så ofta gjort fru Scott lycklig. Hon, som behållit tron på den äkta klangen i ett barnaskratt.

TIONDE KAPITLET.

I sjunde himlen.

Hobby kolade stilla av, innan Gertruds söndag kom. Klubbmedlemmarna saknade inte skidturerna, de hade så mycket att syssla med, och skidorna skulle komma till heders nästa vinter. Något slag av idrott fanns alltid. Gertrud hade lärt sig åka skapligt, men branta backar och gupp, som de andra eftersträvade, undvek hon såvitt möjligt. Måste hon nerför ett stup, blev hon en liten ömklig figur, vilken behöll sin vana att sittande ta sig utför. Modigare hade hon i alla fall blivit. När Ingegerd upptog frågan om cykling, spjärnade hon inte emot. Hon övade sig villigare och en morgon föreslog hon triumferande över sin dubbla djärvhet att själv vara den initiativtagande och att våga cykla genom gatorna, att de skulle cykla in.

— Utmärkt, nickade Ingegerd, det är så kvavt och instängt i bilen. På cykeln får man ordentlig luft.

— Och våraningar.

— Det med, Tornuggla.

Gertrud hade ofta en förnimmelse av att Ingegerd med ett stadigt grepp satte en propp i en flaska, som bornerade och skummade. Flaskan var Totte själv. Hon fylldes mer än någonsin av hugskott, drömmar,

spelande i dur och moll, och fladdrande, rolösa önskingar. Trollen hemsökte henne också emellanåt, i synnerhet det gulspräckliga. Lögntrollet hade hon alltid kunnat driva med, och det försvagade dess makt. Det ärggröna kunde liksom inte bita sig fast. Gertrud hade ingenting avundsamt i sin karaktär. Det trollet hade en kort glansperiod, medan klubben florerade. Sedan hade Gertrud återfått sin särställning. Hon träffade inte ungdomarna annat än tillfälligtvis, såg sällan Ingegerd och Bo Fröland tillsammans och tvangs inte till ständiga jämförelser mellan Ingegerd och sig själv. Jakob var den ende, som oförmodat hälsade på. Han kom en stund, när man minst väntat det, men kanske just suktat särskilt efter någon omväxling. Han gjorde Carlinghill levande på något alldeles speciellt vis. Han rotade i garaget och ordnade med bilarna. Han lagade metallsaker och lät Garm göra konster. Han var glad utan överdrift och delade utan att själv tyckas märka det sin vänlighet lika. Egentligen gav han den manligt beskyddande åt allt han hade för händer. Om han till en motsträvig skruv sade: "Nej, din lille rackare, du skall låta mejseln vrida på dig", lät det som vore skruven inte bara ett ting. Och pumpade han luft i en cykel, kunde han skämtsamt förkunna: "Nu är det inget fel med lungorna, sanatorievistelse överflödig."

Detta tilltalade Gertrud. Jakob var den ende, som han varit den förste, hon tordes ventilera sina "dumma påhitt" för. Det skedde visserligen ytterst tvekande, om det ej överrumplade henne. Då blev hon sedan moltyst, till dess Jakob nickade förstående. Han lät vanligen hennes infall passera utan att svara på

dem, men han gjorde inte narr av dem, det sade hans vänliga ögon.

Ulla hade sin anpart i det gulspräckliga trollets existens och trivsel. Hon berättade med sin aldrig sinande vältalighet om hur firad hon var, hur gräsligt snygga klänningar hon skulle få till sommaren, hur hejdlöst roligt hon skulle få vid badorten. Var dag göddes det gulspräckliga med liknande kost.

Om Gertrud kunnat anförtro sig åt Ingegerd och fått hennes svala inställning till kläder och nöjen som motvikt, hade det varit lättare att härda sig mot fåfängans arga list, men det gick inte. Det skulle varit ungefär som att försöka vandra uppför en lodrät bergsrygg. Där uppe på toppen var det härligt och — oåtkomligt.

Medan de cyklade, växlade de endast några ord. Trafiken omöjliggjorde allt prat. På eftermiddagen hade de läxor och de ljusa kvällarna använde Ingegerd till grävning och plantering. Hon lade upp ett litet experimentalfält för utländska grässlager.

Gertrud avskydde att påta i jorden. Smutsig och utschasad kunde man bli ändå. Men hon kom villigt och tacksamt, om Ingegerd ropade på henne för att visa henne en grann skalbagge eller göra henne uppmärksam på ett nyinrett fågelbo.

— Du bryr dig bestämt mindre om människor än om naturen och sånt, sade Gertrud en gång.

— Det har jag aldrig reflekterat över, men det tror jag du har rätt i.

— Saknar du inte en riktigt, riktigt förtrolig flickvän, en, som du kunde tala med om precis allting?

— Nej, jag vill helt enkelt ingen ha. Jag trivs med mina kamrater och med dig, Tornuggla, med Bosse och Jakob. Och så har jag Toy och Garm att prata med. Det räcker.

— Och så har du din pappa och mamma förstås.

— Ja visst.

Gertrud hade sagt det sista för att Ingegerd skulle fråga något om dem där hemma. Hon erfor ibland ett häftigt behov att utgjuta sig över mamsingens fullkomligheter, pappas lärdom, Kajs — bussiga Kajs! — vackra sångröst och systrarna. Hon skulle velat beskriva Arlas svarta, silkeslena lockar och strålande sammetsögon, Metas lustiga, snusförnuftiga viktighet och lilla Susannes dans, men vem tänkte på dem utom hon själv? Och det kunde hon inte begära. Hon fick vara nöjd, när konsulinnan sporde *comme il faut*: "Nå, trivs de dina i lilla Skara? Har pappa plats nu? Mamma glömmet väl alldeles bort att dekorera. Det gjorde hon verkligen så nätt." — — —

En dag, då aprilskyarna jagade varandra i barnsligt nappande lek och vinden blåste i trumpet, hände det något i Franska skolan, något som det gulspräckliga trollet kunnat slicka sig om mun åt, om det ej smitit för det vingade, ljusa väsen en ung jublande fröjd är.

Det var efter frukostrasten. Lektionen i sjunde hade börjat. Det var fransk litteraturtimme och den blidögda madame Héloise hade just explikerat en la Fontainefabel för mer eller mindre hörsamma elever.

Då öppnades dörren för ett oväntat sällskap. Franske

ministern och ett par mycket eleganta franska damer, vilka gästade Sverige.

Flickorna stod vid sina pulpeter som tända ljus, medan ministern och hans sällskap utbytte komplimanger med madame. Så fick eleverna en vink att sätta sig.

Madame Héloise sade på sin klingande franska, att de besökande gärna ville höra, hur en svensk flicka läste La Fontaine.

— Gertrud, s'il vous plait!

Sekunden därpå stod Gertrud vid sidan av katedern. Hon kunde en fabel utantill, den om "Biet och duvan".

Ministern klappade graciöst händerna, damerna följde hans exempel. Kunde la jeune fille något annat poem? Ja, en dikt av Lamartine. Hon ombads att recitera den och fick beröm. Om hon tyckte om franska språket.

Gertrud neg, rodnade. Hon älskade det. Om hon varit i Frankrike? Nej tyvärr! Kanske hon hade franskt påbrå, hennes uttal var briljant. Nej, det var skolan, sade Gertrud, lycklig att få hedra sin kära skola och madame Héloise.

Flickorna fick nu också sjunga en fransk sång, varefter det förnäma besöket avslutades. En av damerna, den vithåriga med buktad näsa och stenkolsögon räckte Gertrud handen:

— Au revoir, ma mignonne!

"Au revoir", det var ju bara ett talesätt, men Totte hörde de orden ringa som ett framtidslöfte veckor efteråt. Den här förmiddagen gick till och med ovanpå

farbror Jonatans besök. Den var helt och hållet hennes egen, och när hon skrev hem om den, var det som hade hon suttit på en blomsteräng i solskenet och berättat en saga om blommor och källsprång. Det lyste och glittrade inom henne. Pappa skall bli stolt över mig, tänkte hon, och minsann gjorde hon inte en plump i iver. Mamma blir stormförtjust, tänkte hon, och glömde bort att förargas över plumpen. Och Kaj! Han skulle mysa, ingenting låsa om, men se ut som solen i Karlstad. Medan hon skrev brevet, fick hon telefonbud. Det var från skolan. Ministerns fru hade ringt. Hennes tante hade sagt, att det var en flicka, som läst "Biet och duvan". Hon, ministerfrun, hade satt sig i spetsen för en insamling. Till förmån för franska skolbarn i fattiga hem. Hon skulle ha en soaré. Nu ville hon, att Gertrud skulle deklamera. Telefonen fick framföra ett hänryckt svar. Och den ofattliga lyckan kunde inte Totte behålla inom sig ens till dess hon kom upp till brevet. Hon rusade direkt in till Ingegerd.

— Kan du tänka dig... nej, jag tror inte det är sant... de tycker, att jag duger att läsa vers på en flott soaré... Tror du, att det är sant?... Å, jag spricker.

Ingegerd visade sitt allra älskvärdaste intresse. Blandade inte in att hon medverkat för välgörande ändamål åtskilliga gånger utan lät äran vara Gertruds. Hon frågade till och med både, hur ministern såg ut och vad Gertrud skulle läsa. Men det var ändå en kalldusch på Gertruds glödande entusiasm.

Konsulinnan var egentligen mera imponerad.

— Ser man på, sade hon, det var ju en utmärkelse. Vad har du att sätta på dig, kom det sedan en smula fundersamt. Folk visste, att flickan Scott bodde i hennes hus — hon hade fått mottaga många éloger av sina frubekanta för det — och skulle hon nu uppträda offentligt, borde man kanske skaffa henne en liten toalett.

— Jag har min vita voile, sade Gertrud.

— Den är visst rätt sjaskig, tycker jag mig minnas, och du får så långa ben i den. Jag skall styra om att du får något nytt, eller skickar de hemifrån?

— Nej, jag skulle få en klänning och skor till examen.

— Jaså. Ja, det blir kanske ändå ingenting lämpligt.

Konsulinnan rekvirerade hem klänningar till påseende. Hon var själv med om provningen. Dagen förut hade hon fått två biljetter till soarén. Denna artiga inbjudning ämnade hon begagna sig av. Hon och Lydia skulle gå.

Gertrud hade velat ha en lindblomsfärgad georgetteklänning med brett veckat sidenskärp, men konsulinnan fann den klänningen för diffus. Hon bestämde sig för en mandelgrön. Den var bra, den också, sade Ingegerd, som tillfrågades. Hon föredrog dock en vit. Den var mycket dyrare än de andra. Det tänkte inte husets bortskämda dotter på. Konsulinnan sade kort:

— Det är onödigt.

Gertrud förstod och blev blossande röd. Vilken klänning hon än fick, skulle hon avsky den efter det yttrandet, tänkte hon.

Det blev den mandelgröna. Ett par av Ingegerds skor kläddes över i färg, silkesstrumpor skulle Gert-rud köpa själv. Hon fick sex kronor. Så var utrust-ningen klar.

Bara Gertrud kunde låta bli att reta sig över den och tänka "nådegåvor", var hon gränslöst spänd och märkvärdigt säker på att lyckas. Det var nästan inte som det var hon själv utan hennes skola, som skulle visa sig på styva linan, och för skolan kunde hon gå i god. Spänningen gällde det att stå på en estrad, se en massa folk, mest fruntimmer, som luktade härligt av parfym, sitta uppradade och så höra sin egen röst i en stor tyst festsal.

Dagen innan festen skulle gå av stapeln, kom Jakob till Carlinghill. Ingegerd var inte hemma, så att Gert-rud höll honom sällskap, medan han lagade Garms halsband.

— Har den lilla trioliga parveln rampfeber? und-rade han.

— Ja, kanske litet grand, men Jakob, jag har en stor finne på näsan... ser du? Den är fruktansvärd. Jag kan bestämt inte låta bli att vinda på den.

— Ja, jag har sett bobban, anmärkte Jakob lugnt, den klär inte. Stryk såpa på den i natt, så torkar den, skall du få se. Jag skulle för resten gärna vilja höra dig dra det där du skall göra lycka med...

— Jag kan dabba mig också.

— Inte, flicka lilla, du får ju breda ut vingarna, det är det du vill. Stäm opp lärkdrillen nu!

— Kan du franska, jag tycker du sagt...

— ... att jag inte begriper ett muck, det är så sant så, men jag begriper att titta på dig. Och när du läser krangpurretang ta schvang, så nosar jag mig till, vad det betyder. Ord är inte det viktigaste, kära barn. De är som en framräckt frukt. Först när man bitit, vet man, om den är god. Att bita i vad du säger, lönar sig.

— — —

Soarén blev allt, vad Gertrud kunde önska. Hon fick blommor, ombundna med band i de franska färgerna. Hon fick applåder. Och när den vithåriga fransyskan, madame de la Trouyent räckte henne handen till avsked, sade hon ånyo: "Au revoir."

Efter den kvällen dröjde det ganska länge, innan Gertrud kom ner till jorden igen och kunde tänka på annat än den flaggprydda salen, den fina publiken och ... sig själv, en kort stunds medelpunkt.

Att hon inte var det sköna, eteriska sagoväsen hon drömde sig, inte alls den fagra uppenbarelse, vilkens blotta åsyn skulle försatt publiken i stämning, visste Totte. Men det hade då gått håll på den rysliga finnen och den röda fläck bobbarna efterlämnat pudrade hon över. Det var ingenting i olag inom henne dessa ljuvliga minuter på estraden, därför att hon uppgick i dikterna och när hon slutat, när applåderna smattade, neg hon inte bara med knäna utan med hela sin varelses tacksamhet, utesägligt och ödmjukt lycklig, riktigt mamma Signes flicka ända in i hjärtrötterna.

Det var inte bara för Gertrud, soarén varit som ett fönster, öppnat mot nya utsikter; konsulns blev på ett annat sätt vänliga emot henne än de varit förut. Skol-

kamraterna skröt med henne, somliga utan bitankar, andra på det överdrivna, smickrande sätt, bakom vilket en räv luskar och en katt spänner klorna. Ulla till exempel, som hörde till de ivrigast berömmande, tilllade alltid någon liten spetsighet om Gertruds glåmiga hy, om hennes tanighet och insinuerade nålfint, att Gertrud hade "tumme med" lärarinnorna. Instinktivt visste Ulla, var Gertruds ömma punkt var. Hon kastade fram små sockrade elakheter om att Bo tyckte så väldigt bra om flickor, som inte utmärkte sig offentligt. — "Han sa häromdagen, att du nog funderade på att gå in vid teatern." — En annan gång framhöll hon broderns avsky för poesi. "Bo tycker, att poeter är så struntviktiga, bara för att de kan rimma. Han begriper inte, att någon kan stå ut att höra ett skaldestycke. Jag undrar för resten, om inte Ingegerd har samma fåniga uppfattning! Det är klart, att du skall tycka det är fånigt."

Hur det kommer sig, att sådana nålstyng ibland åstadkommer både blodflöde, svullnad och värk, ibland åter bara känns övergående, är ej så lätt att förklara. Det beror kanske helt enkelt på det, att man känner efter olika. Gertrud för sin del hänförde sin märkvärdiga oemottaglighet till den vårliga friskhet, vilken genomströmmade henne, då hon oförmodat mötte de vuxnas vänlighet och sina jämnårigas ärliga erkännande. Hon kunde stå uppe på altanen på tornet, breda ut armarna och viska ut mot den blanka rymdens blå, mot trädtopparnas skira grönska:

— Du vackra, vackra underbara värld, i dig vill jag leva och jag vill vara så glad som mamma.

Trollen måtte blivit överrumplade av denna vändning hos flickan, som de trott sig fått så säkert tag i. Troll måste alltid ge sig, när ung vilja spolar bort småsinthet och gör rent invärtes.

En av de få, som inte förändrades efter Gertruds "upphöjelse", var Ingegerd. Då hon i tidningar och tidskrifter sett fotografier av Gertrud bland andra, som uppträtt på den förnäma soarén, hade hon sagt och smålett:

— Det var ju en fin start, Tornuggla, du klarar dig nog bättre på tribunen än i skidbackarna.

Jakob hade så mycket att göra nu i slutet av terminen, att han förekom ytterst sällan på Carlinghill. Gertrud tittade långt efter honom om söndagarna. Att Bo blivit så mycket flitigare med sina besök, kunde inte ersätta Tip-Top. Bo kom med motorcykel och ville ha Ingegerd i "bönholken". Han kom också för att göra bilturer med flickorna. Både Gertrud och Ulla och oftast Loppan var med om dessa turer. Men det hände, att Gertrud skyllde på läxor och stannade hemma. Hade de övertalat henne att strunta i läxorna och följa med, skulle hon nog gjort det; månne hon ej rentav paxade på det, men varken Ingegerd eller Bo brydde sig om sådant. Kom hon, togs hon av Ingegerd vänligt, av Bo likgiltigt med i gänget.

En söndag, då bilen, full av ungdomar, rullat ut genom grinden, satt Gertrud under de nyutslagna syrenerna och läste eller rättare skulle läsa. Hon hade haft lust att fara med, det hade hon, men när Bo hört hennes tvekande: "Jag borde allt läsa fransk litteratur", hade han sagt:

— Ja, det är förstås rasande viktigt för en stor recitator. Det var sådant, som for ur honom, därför att han var en pratkvare, men tonfallet hade sårat Gertrud. Hon hade svarat:

— Du behöver inte håna mig. Det är väl ingen skam att vilja ha bra betyg.

Hon hade ögonblickligen ångrat sig, för det kunde verkligen låta som om hon ville pika honom. Det hade inte varit meningen. Just då hade hon glömt hans låga betyg. Bo hade visst inte blivit ond, tvärtom hade han skrattat och sagt:

— Sa du skam? Nej, det är en så överväldigande stor heder, att jag aldrig skall göra dig företrädesrätten stridig genom att försöka tävla. Du får så gärna vara nummer ett vid boken, om jag får vara det vid ratten. Lycka till!

Det där "lycka till", hade sin gamla förmåga att sätta henne i harnesk. Hon beslöt genast att stanna hemma. Och nu... ångrade hon sig gräsligt. Det var väl fjantigt att vara snarstucken. Mamma brukade säga, att snarstucket folk var som gräddkaka. Fick den stå i ugnen ett ögonblick längre än den behagade, "gick den ner" och blev platt och "ur humör".

Det kunde bli en odrägligt tråkig förmiddag det här. Syrener luktar gott och är mycket vackert, solsken över en välklippt gräsmatta är obeskrivligt tilltalande och fågelsång i nylödade lindar är ljuvligt, men det kan bli för ensamt också för en njutning.

— Stygg du var, illa du far, gnlade Totte inte direkt melankoliskt men ändå med en dragning åt det tragiska.

Det är inte alltid, som dumheter bestraffas. Gertrud besannade detta efter en mycket kort stunds obefogade surmulenhet.

Jakob kom visslande framåt gången, styrde sina steg till henne och den doftande syrendungen.

— Är ingen hemma? frågade han.

Gertrud svarade som lille Vigg — Viktor Rydbergs lille Vigg:

— Du ser ju, att jag är hemma.

— Det är med nöd och näppe jag ser det, du förefaller rätt bortkommen. Var är Ingegerd?

— Ute och bilar med gänget. Bo kör.

— Varför är du inte med?

Han kastade sig ner i gräset och slängde mössan upp på en gren.

— Jag... skulle läsa läxor.

— Vad blev du arg för? Var dom malliga di triroliga parvlarna?

— Nej, var någon mallig, var det Bo, men egentligen var det jag, som var dum. Han pratar ju utan att bry sig om vad han säger, när han är i det humöret. Nu har han dille på att köra bil och bryr sig inte om något annat.

— Ville du, att han brydde sig om dig?

Den rättfframma frågan kom Gertrud att studsa. Hon rodnade häftigt och ville varken se in i sig själv eller på Jakob. Hur ofta hennes tankar sysselsatt sig med Bo, hade de aldrig ärligt gjort henne denna fråga. Jakobs lugna röst och ganska likgiltiga ansiktsuttryck verkade ingalunda stimulerande på hennes fantasi, men

hennes hjärta började i alla fall hamra rent ovettigt. Hon smällde nervöst upp och igen boken och mumlade:

— Du är så dum.

— Neej, sade Jakob, jag ä la möcke begåvad. Då töcker di på teknis.

Ja, visst var han styv. Han var den yngste i sin avdelning, bara nitton år — lika gammal som Bo — studenten hade han tagit vid sexton år, men hans begåvning hörde väl inte hit. Hon satt tyst och samlade sig. Blev fort kvitt både rodnad och hjärtklappning och efter en lång paus sade hon:

— Jag tror, att jag menade, att det är dumt att prata om sånt där. Man blir så konstig av det. Jag är så glad nuförtiden. Det är som någon liten väldigt hygglig ande flyttat in i mig och kört ut de där trol-len, du minns, jag talade om. Jag skulle vådligt gärna vilja göra något, som människor, som det är synd om, kunde piggas upp av. Vet du inte, hur man känner sig, när världen är särskilt bedårisk. Man vill tacka och springa rakt i famnen på den.

— Sixt man på det! Är det inte en mossbelupen flickbok, som heter "En krona bland flickor"? Den titeln kan du ta åt dig. Vad vill du hitta på för pigglinskt då?

— Vad som helst.

— Du lär ju läsa vers, så det durrar om det.

— Jag vet inte, vad "durra" är, men du kan väl inte mena, att jag gör det dåligt, för det är inte sant.

— Det menade jag inte heller. Jag bara undrade, om du tänkt på, att du kunde läsa högt för någon

gammal stofil eller nucka? Det vore en gudi behaglig överloppsgärning. Jag känner en blind gubbe. Han har varit ingenjör, och vi brukar prata konstruktioner ibland, men han sitter mest och uvar ensam med sin Stina, pigan, och hon kan inte läsa annat än lagen för honom, när han är för knarrig. Du kunde kanske försöka med evangeliet. Fast inte får du ta något i den högre stilen. Gubben vill skratta.

Gertrud blev genast eld och lågor. Visst ville hon. Visst kunde hon. Var det olämpligt att gå till gubben bums? — Läxorna? Ja, det var inte så farligt med dem.

— — — Naturligtvis räckte det inte till för Gert-ruds flammande energi att förströ *en* åldring med högläsning. Förslaget kom i det ögonblick, då en gnista inom henne sprakade av lust att lysa och värma. Hon frågade madame Héloise om det inte fanns någon fransyska, som ville höra sitt modersmål. Gertrud skulle så gärna läsa högt. Dagarna var långa och ljusa. Man hann massor. Verksamhet! Verksamhet drillade det inom Gertrud. Hon hade alltid varit van att ha fullt upp att göra och det tillfredsställde hennes i fat-tigdom uppfostrade plikt-känsla att vara nyttig.

När Bo Fröland kuggades i studentskrivningarna, sörjde hon bittert för hans skull. Hon undvek att tala med Ulla om det. Ulla tog det synnerligen legert. Ingegerd föreföll förargad och missnöjd, men hon hade nog inte skrupensat upp Bo, för han kom som förut, angelägen om bilturerna, förutsatt, att han fick köra.

Då det gick upp för Gertrud, att han kanske mindre

än någon annan frågade efter det dåliga resultatet av skrivningarna, förvandlades hennes medkänsla till ringaktning, naturlig för den, vilken hyste respekt för skolarbetet och betraktade det som en prickning, att ett betyg på en uppsats blev lägre än BA. Hennes svärmeri, vilket varit på väg att vilseleda hennes sunda uppfattning, erhöll en allvarlig knäck. Den flitiga lilla skolflickan reagerade mot Bos nonchalanta: "Jag är ingen plughäst." Enligt hennes i hemmet insupna begrepp var det en pojkes skyldighet att ta studenten utan krångel. Varken pappa eller mamma förutsatte, att Kaj skulle bli kvarsittare. Och Bo ansågs intelligent. Varför kom han då på efterkälken? Gertrud hörde inte till dem, som klema med lättja. Om Bo tagit det hårt och visat, att han tyckte, att det var en skam, skulle Totte säkert ömmat för hans fall, kanske till och med trott, att han hade otur, blev boj-kottad av lärarna eller var nervös, men det märktes alltför tydligt, att kuggningen ingenting betydde för Bo. Ulla berättade småflinande och stolt över brodern, att han sagt, att det egentligen var flax, att han slapp läsa, när det var så utmärkt motorväder. Nu kunde han träna för en tävling.

Tiden flög. Våren blev sommar, innan flickan Scott visste ordet av. Skolporten slogs igen och Gertrud reste hem. Hon kände sig fullt och fast övertygad om att inte hela lovet skulle räcka till för att uttömma hennes förråd av meddelanden. — — — Men redan efter ett par dagar hade hon pumpat sig själv läns och återvänt till de sysselsättningar hon länge varit ifrån. Riktigt på samma sätt som förr blev hon

kanske inte "stora syster", men fru Scott sade nästan dagligen, att nu var det som det skulle, när hon hade alla ungarna i boet.

Gertrud konfirmerades denna sommar och sedan var det snart tid för henne att lämna den ärevördiga staden igen. Sommaren hade varit som en rolig bok, vilken man fått till låns och inte kan hinna läsa sida efter sida, endast bläddra igenom, fast man vet, hur mycket som på det sättet måste gå förlorat.

ELFTE KAPITLET.

Ridturen och — Gertrud får en ny fluga.

Höstterminen börjar. Totte kommer till skolan i ny hatt, ny kappa, ny klänning, nya skor och med — nytt sinne.

Det är varken det uppjagade, brusande från i våras eller hemmasinnet från sommaren utan just ett sådant kör-i-vindsinne, som hör ihop med högsta klassen.

När pulpetlocket slås upp och hon ser bokhögar, skrivböcker och anteckningar ligga där, vet hon, att de kräver mer av henne än någonsin. Nu gäller det, säger de. Vi kan bli dina vänner, som du minns många år framåt. Vi kan bli ditt dåliga samvete, om du håglöst slarvar igenom ett pensum. Ja, du har inte brukat göra det, och därför tror vi på dig, men skulle du svika oss detta året, ditt sista skolår, går du miste om vår vänskap för beständigt. Vi vill ge dig vägkost, lilla livsvandrererska, fylla din ränsel med goda näringsmedel. Kanske inte vi, men mycket av vad vi lärt dig, skall också tjäna dig som färdekamrater.

Och när klockan ringer ut till rast, är det något särskilt i att gå arm i arm med flickor, hon trots all olikhet haft åtskilligt gemensamt med under åren. Hon märker nog, att de inte i allmänhet tänker och känner som hon. Men hon mister inte sin stämning för det.

Skolans anda har alltid funnits starkare hos henne än hos de flesta, och hon ger sig hän åt den med sina bästa instinkter.

Ringer klockan in till lektion, är hon den första att lyda maningen. Hon minns ofta helgmålsringningen från den underbart vackra kyrkan i Skara. Klangen av kläpparnas tunga fall mot den vigda malmen har stannat i hennes hågkomst från en kväll, då hon stått i trädgården utanför det låga gula huset. Meta kratade gångarna men höll upp, då klockorna började ringa. Vad hon sett eftertänksam ut, lilla kloka Meta! Arla hade just plockat ett fång pensée. Hon såg själv ut som en pensé. Allt hade varit så fridfullt och så andäktigt förväntansfullt. Den kallande skolklockan ljuder också som ett slags sällsam förväntan. Gertrud tycker, att timmarna för madame Héloise är helgdagsstunder. Det fina, vaxbleka ansiktet under det snövita håret kontrasterar mot ögonens djupa glans. Hon är gammal och sjuklig, madame Héloise. När hennes kära "åtta" går ut, skall hon lämna Sverige och få en ålderdomens fristad i ett stilla kloster. Den flickskara hon moderligt handlett anar föga om hennes sena helgdag.

Gertrud är varmt fäst vid alla lärarinnorna, och denna höst har hennes tillgivenhet djupnat och växt med henne. Hon bemödar sig medvetnare om att göra dem heder. Hon uppfattar plikt och ansvar som personliga skyldigheter. De hör henne själv, inte bara pappas och mammas duktiga Totte till.

Det låg inte för fru Scott att genom förmaningstal bereda sina barn för livet, men Gertrud hade dock

aldrig kommit modern så tänkande nära som denna sommar. Samtal de förtroligt och kamratligt fört, episoder mamma berättat om sina flickårs drömmar och om det, vilket förblivit sanning och stöd för henne, dyker upp för Gertrud nu, när hon åter är den främmande flickan i tornrummet. Mamma hade aldrig sagt: "Du skall tro min tro och vandra i mina spår", Gertrud tänkte sig inte heller, att hon skulle det, men en fyrbåk var mammas ord henne. Bland hemmets åldriga böcker hade hon fått fatt i "Gunvor Thorsdotter". Det var mottot i den, hon inte kunde glömma: "Havet är så stort och min båt är så liten." När hon lagt sig om kvällarna, ser hon för sig denna lilla båt ute på vågorna. En livsslup! I den sitter man själv vid rodret. Det är väl farligt och svårt att styra rätt? — Värst är det, om man inte vet sitt mål.

Gertrud har inget utstakat mål. Hon har ingen aning om, vart hon skall styra, när hon slutat skolan. Pappa hade sagt: "Du får väl gå igenom en bokföringskurs och försöka bli volontär på ett kontor, men under sommaren stannar du hos oss."

Han hade låtit bekymrad. Fyra flickor att planera för. Gertrud suckar, också hon bekymrad. Vi har smått om det, tänker hon lillgammalt, men vi är ändå på något vis rika. Vi har den där kappan av vadmal med den guldbroderade, pärlsömmade våden. Utåt ser det ut som bara grått vardagsvadmal men inåt, ini oss barn, är hemmet guld och ädla stenar.

Gertrud Scott har inte blivit "snyggare" — Ullas uttryck om utseenden. Hon är varken vacker eller ful, om man granskar dragen. Det är alltjämt ögonen och

leendet som förskönar henne. De gör det mer än förr. Bredvid Ingegerd tar hon sig fortfarande obetydlig ut. Tanigheten har inte försvunnit. Hyn är blek och hon visar för sällan sina vita, felfria tänder. Hon har kommit till den ungflicksperiod, då man antingen skrattar, som hängde skrattet likt en beständigt svingande bjällra fast vid kläderna, eller då man vill ha något riktigt roligt, lyckligt och ljust att skratta åt. Sedan kan detta vara en yttre obetydlighet: en hundvalps krusprång, en hatt, som flyger av ett herrhuvud med linjalrak bena, i dum ilska ihopsnörpta läppar. När Totte skrattar, är det en melodi, som klingar, frisk, omedelbar och munter. Det är oemotståndligt smittande, detta öppna, självfulla eller barnsligt jublande skratt.

Ingegerd har också utvecklat sig, harmoniskt som hela hennes väsen är. De bägge flickorna ägnar dock varandras lövsprickning ingen som helst uppmärksamhet. Första dagen tittade de på varandra...

— Du har växt och jag tror, att du blivit ännu smalare, Tornuggla, var Ingegerds iakttagelse.

— Du har också växt, sade Gertrud, men du har blivit rundare. Det klär dig... förstås! Du är väldigt vacker, Ingegerd. En enda gång kan jag få säga det, utan att du fräser. Nej, fräser gör du inte men vänder mig ryggen.

— Jag kan väl själv se, att jag ser bra ut, svarade Ingegerd lugnt, och det är naturligtvis trevligt, men sedan är det inte mera med det.

— Jag ville gränslöst gärna vara vacker, biktade Totte. I synnerhet om mornarna. Det vore uppbygg-

ligt för hela dagen att se ett flickansikte i spegeln, vilket man visste alla människor skulle bli glada åt. När jag var liten, fantiserade jag mig till att jag var underskön. Det har jag tyvärr blivit för gammal och klok till att göra mera.

— Jag har aldrig frågat efter, hur jag tog mig ut. Tanterna brukade viska till mamma sådana där smickrande saker, som flickor inte ska höra. Jag minns, att jag fann dem dumma. Jag hade ju inte skapat mig själv. Det sa alltid dadda. Ingegerd skrattade. Hon är inte så vis nu längre. Hon är om möjligt värre än tanterna, men guskelov hon viskar inte. Jag kan inte tåla viskningar. Kan du?

— Nej. Gertrud skakade på huvudet. Det glittrade skälmaktigt i hennes ögon och hon tillade: Mig kan du då inte skylla för att viska fram mina komplimanger. Det är alltid en förtjänst.

September var denna höst en skattkammare för sommarens alla härligheter. En öppen skattkammare varur till överflöd kunde hämtas soliga dagar, sena men underbart doftande rosor, saftig frukt, plummon, gyllene som vore de guldklimpar, rubinröda, daggigt blå och gröna — reineclaudes — med söt, aromatisk smak. Äpplen, päron, druvor, allt fanns i Septembers fatabur och på — Carlinghill.

Flickorna frossade av trädens och spaljéernas läckerheter. De läste sina läxor ute. Himmelen tröttnade inte på att lysa blå. Det var varmt långt ut på kvällarna, och så ljuvligt hade det visst aldrig varit på altanen som nu, just i solnedgången, då rymden tände sina flammor i västerled, lönnarna brunno med röda

facklor, björkarna sprungo fram i dunklet med blekgula lågor som tusentals små vaxstapelsljus och Djurgårdens jätteekar stod vakt om all den fågling naturen samlat på denna gudabenådade fläck av jorden.

Bilturerna blev ej så många och ofta förekommande som de varit på våren. Dels hade direktör Fröland bestämt fordrat, att Bo skulle gå upp i studentprovningen på julen, dels föll mörkret på så tidigt, att gänget knappt hann samlas före skymningen. Om söndagarna var ungdomen hellre ute med motorbåten. Gertrud visste ingenting roligare än dessa utflykter. Vattnet var ett alldeles nytt nöjesområde för henne. Scotts hade sällan haft råd att kosta på sig en ångbåtsstur. Gertrud och Kaj hade brukat vandra utmed kajerna och "rå om" en av de vitmålade ångarna, som låg med inbjudande viftande flagga, landgången klar att dragas in om ett par minuter, ångan pustande ur skorstenen och propellern dunkande av färdeiver. Men de hade stått snopna, då deras båt backade från land, snopna som när en hägring förtonar. Gertrud hade ibland tagit upp sin näsduk och viftat, låtsande, att hon hade en bekant ombord. Då stack Kaj händerna djupt ner i kavajfickorna och uttryckte med en kraftig fnysning sitt förakt för tösers påhitt.

Där hon nu satt bland de stojande, pratande och sjungande ungdomarna, vaknade hågkomsterna från kajpromenaderna och med dem andra barndomsminnen. Fanns Jakob i hennes närhet, hände det att han såg på hennes inåtvända leende och glänsande ögon, att det var något särskilt, som rörde sig i hennes skiftande sinne, och han kunde lugnt fråga:

— Var är du? — Inte här, det märks.

Så kom det, först trevande och en smula räddhågat men så småningom spontant ett eller annat litet äventyr från Scottarnas värld.

— Jag tycker du påminner om Kaj, sade hon en gång.

— Det var smickrande. Han är bussig, det ser jag på dig.

— Ja, han är så rar, så det anar du inte.

— Anar du, hur rar du är, när du talar om någon du håller av. Bli inte generad för den enkla sanningen, flicka lilla, utan prata på, du.

Första och andra söndagen hade matfrågan klarats mycket lätt under utfärden. Konsulinnans oöverträffliga kokerska hade ordnat allting in i minsta detalj. Det var bara att packa upp och äta. Kaffet hade Elvira hållt på thermosflaskor, den stekta hönan var skuren enligt alla den kulinariska konstens regler. Potatisen hade många kapprockar av papper omkring sig för att hålla sig varm.

Nästa söndag kom turen till Frölands, och deras Jenny ville inte stå tillbaka för Elvira. Matsäcken blev lika fullkomlig och det var bara att duka ett primitivt bord, något flickorna tävlade om.

Men den tredje söndagen hade Loppan lovat, att hon skulle stå för matsäcken. Hennes mamma hade ingen kokerska med större äregirighet, varför potatisen nedlagts rå, likaså biffen. Bultad var den, men stekningen återstod. Hulda hade frågat, om det fanns kokkärl i båten och primus. Ja, det hade Thomasine

sett nere i kajutan. Kaffet lades i en strut, och Loppan hoppade glad upp i bilen med sin väldiga korg.

Men när middagen skulle lagas, upphävdes ett ramaskri av Ulla och Thomasine.

De kunde inte koka vatten ens. Ingegerd förklarade, att hon skulle be att få bli landsatt i närheten av en restaurang. Där kunde de avhämta henne, när de avslutat sina matbestyr. Hon fritog sig absolut från matlagning.

Gertrud såg förvånad på de upprörda, skrikande och skrattande flickorna. Var det verkligen sant, att de aldrig kokat kaffe och potatis...? Det kunde då både Arla och Meta. Hon själv hade mångfaldiga gånger lagat middag, när mamma inte hann hem från sina spellektioner eller någon dekorerings. I somras hade hon också hjälpt ordentligt till i köket under jungfruns semester. Hon blev helt häpen, då Ulla utbrast:

— Vi kastar maten i sjön. Fiskarna kan väl äta den. Jag följer Ingegerds exempel och äter på restaurang.

— Har du kovan? undrade Bo försmädligt. Jag är pank för tillfället.

— Um di trioliga parvlarna inte ä goa te å gi oss nått te käka, så får en karl, som inte ä bakum flöte, ta itu mä grytera, inföll Jakob. Restrarang, di kallart, har vi inte närsgårsls. Då ä de lika så gött att vänna um te storstan mäsamma.

De hade gått i land på en skogklädd, gräsbevuxen holme. Ett alldeles idealiskt ställe hade redan utsetts till lägerplats. Nu sprang Thomasine och Ulla omkring som yra höns, klagande över att de var så ohyg-

ligt hungriga, så infernaliskt hungriga. Ingegerd låg makligt utsträckt på gräset, där solen bakade på. Hon njöt utan att vidare blanda sig i den uppståndna svårigheten. Hennes vackra, lugna ansikte hade sitt mest humoristiska drag, hon gnolade halvhögt och hade knutit händerna under nacken.

Gertrud stred litet med sin olust att framträda och låta liksom utpeka sig, men så gjorde hon ett beslutamt kast med nacken och sade sakligt:

— Om ni skaffar ved, skall jag laga middan.

— Du! Bo gjorde ett komiskt luftsprång. Har du sett mig flyga! Inte kan en upphöjd recitatoris ägna sig åt något så materiellt jox.

— Jo, jag kan. Det är väl ingenting märkvärdigt i det. Hemma brukar vi hjälpa till.

— Säger Gertrud att hon kan, så vågar jag mitt huvud på, att vi får ätduglig föda, försäkrade Jakob. Jag svär inte på att inte biffen blir litet långtuggad, och kanske kaffet blir bäst att spå i, men såna bagateller får man ta med ro, när man campar. Kom, pojkar, vände han sig till Sigvard och Bo, vi ska dra ihop en rishög.

— Gertrud är litet mallig ibland, men det missklär henne inte värst, näbbade Ulla. Jag ber om ursäkt, söta Gertrud, men jag är väldigt glad, att vi har Jakob att lita till. Han har då åtminstone jobbat med kemi, och det är något ditåt.

— Jag instämmer med Jakob, sade Ingegerd. Säger Gertrud att hon kan, är jag lugn för att hon går i land med det. Men vore det inte bäst att gripa verket an? Loppan och Ulla förgås av hunger, tycks det.

— Min hunger har nästan försvunnit, sade Ulla.

— Vi ska väl hjälpa till, vad ska vi göra? frågade Thomasine lamt. Duka förstås. Det är min specialitet.

Gertrud fick kokkärl langade från båten. En riseld flammade högt på den flata stenhällen, som sköt ut i vattnet. Det blev ett lustigt kök med en flink kokerska och en dito kock, vilka bägge skötte sig vant och intresserat.

När middagen avåts, inhöstade Totte mycket beröm, men varken Thomasine eller Ulla kunde begripa, hur man kunde vilja mocka i grytor. Det var ett otäckt smackgöra.

Gertrud satt tyst och allvarlig under detta fnitterande anfallskrig mot husliga sysslor. Hon kunde inte fatta, varför de bråkade så. Det var en alldeles ny erfarenhet för henne, att flickor koketterade med att ingenting kunna av köksgöromål. Ett litet slag hade hon skämts och känt lust att draga sig undan, då Jakob erbjöd sig, men så bannade hon sig för sin fjantighet. Mamma skulle helt enkelt inte fattat, hur man ville göra så mycket väsen av en naturlig tjänst. Och Gertrud ville inte förringa sitt hem genom att låtsas "för fin".

När de båda flickorna ältat saken en bra stund, inföll Ingegerd:

— Jag tycker, att det är bra gjort av Gertrud, och det kan vi väl komma överens om allihop. Att inte vi andra vill göra sammaledes, är en sak för sig. Jag betraktar det som min rättighet att ta avstånd, om jag kan bli duglig på annat sätt... Å, Jakob, spela en låt

för oss. Jag är upplagd för handklaver just nu. Det passar i vår pastorala genre.

Jakob tog utan invändningar handklaveret. Han spelade med kläm och det dröjde inte länge, förrän flickorna började dansa. Stämningen blev snart den munt-raste. Bo bjöd med en tillgjort artig bugning upp Gertrud:

— Får man lov att tråda dansen med hungersnödens befriarska?

— Tack. Hon tänkte då hon dansade, förd av hans stadiga men ändå eleganta grepp: Å, vad det är skönt, att jag inte svärmar för honom längre. Stilig är han, latmasken, men mycket för herrig för Totte Scott.

— — —

Oktober kom med brittmässommar, än mera metallisk i färgnyanserna än september varit det och så frejdigt obekymrad om sin kortvarighet som om den inte haft vetskap om att den måste kallas ett naturens maskeradupptåg.

Toy och Garm rastades så ofta Ingegerd hade tid med dem. Hon njöt obeskrivligt av sina hurtiga ridturer och gjorde sällan upp om något sällskap för dem, ifall de ej skulle sträckas ut. På Djurgården kände hon till varje väg och stig. Och hon var redan en så säker ryttarinna, att föräldrarna ansåg henne lika väl bevarad på hästryggen som på cykeln eller i bilen.

Men en dag inträffade dock olyckshändelsen. Hur den gick till, fick man aldrig riktigt klart för sig. Det kom telefonbud från en av villaägarna, att Ingegerd,

som de flesta djurgårdsbor kände till utseendet, hittats medvetslös. Hennes häst hade stått darrande och svettig bredvid henne, och Garm satt högt tjutande så tätt intill mattes orörliga kropp han kunde komma. Båda djuren tycktes instinktivt förstå det fruktansvärda i situationen. Detta meddelades först senare, i telefonen sades, att man burit in Ingegerd och försökt väcka henne till medvetande, men förgäves. Konsuln var inte hemma, när budet bragtes, och konsulinna blev så uppskakad, att hon i första ögonblicket endast grät och grät. Satte sig bredvid telefonen och grät jämrande och otröstligt. Men Ingegerds pappa och Julia hade mera sinnesnärvaro. De ringde upp konsuln. De sade till chauffören att köra fram bilen och slutligen hjälpte de konsulinna upp i den, då de av hennes under snyftningar framhackade ord och av det de uppfattat genom telefonsvaren, kunde förstå, att något förfärligt hänt fröken Ingegerd.

Ett par timmar senare hade ambulansen fört Ingegerd till sjukhuset. Hennes skador undersöktes omedelbart. Hon hade brutit vänstra armen på ett par ställen samt bräckt flera revben. Fara för livet förelåg inte, men det var komplicerade brott, och det skulle bli ett långvarigt sjukläger.

När Ingegerd vaknade ur sin svimning, var hon alltför matt att förmå förklara, hur olyckan tillgick. Den stora, starka, självrådiga Ingegerd hade med ens förvandlats till en mycket hjälplös varelse.

Följande dag frågade hon efter Toy och Garm.

— De rådde inte för det. Jag var dumdristig, sade hon. Så orkade hon ej säga mera. Men när hon hörde,

att hennes favoriter välbehållna fanns på Carlinghill, märktes det, att hon kände sig nöjd.

Det dröjde en vecka, innan hon alls fick ta emot besök. Konsulinnan var den enda, som tilläts gå in till Ingegerd ett par minuter. Annars var det så tyst och stilla i sjukrummet, som livet skrämmts bort ifrån det. Ingegerd låg gipsad och förbunden. Hon kunde inte flytta en lem, så överväldigande var hennes svaghets-tillstånd. För det mesta låg hon i en tung dvala, men snart nog återhämtade hon sig, trots svåra plågor. Hon hade aldrig förr legat sjuk. Hon var på något sätt tafatt och oförstående inför det kroppsliga lidandet. Men sin karaktärsinställning bibehöll den unga flickan. Hon visade sig aldrig otålig. Hon var heit enkelt inte otålig. Hon lydde utan invändningar alla föreskrifter, därför att hennes klokhets sade henne, att det skulle varit dumt att reagera oppositionellt. Ingegerd blev en lika behaglig patient som hon varit älskvärd och balanserad under hela sin uppväxttid.

— Vi har aldrig haft en lättsköttare och förståndigare ung patient, lovordade sköterskorna.

Konsulinnan kunde med fog svara:

— Ingegerd är sådan. Hon har medfödd takt, medfödd talang att ställa sig över allt som hennes jämnåriga snubblar på. Ingen är som min lilla flicka.

Läkarna ansåg, att det vore lämpligast, att Ingegerd stannade kvar på sjukhuset, även när det kunde ifrågakomma, att hon skulle kunna flyttas till Carlinghill och skötas där. Men ville hon mycket gärna hem, var det inte uteslutet, att det kunde låta sig göras. Nej, Ingegerd hade ingen brinnande önskan efter sitt rum,

sin säng, sina vanor. Vad hon längtade efter, var Garm, men hon hade fått tillåtelse — då hennes rum låg något avsidet — att träffa Garm. Gertrud, som nu efter tre veckor, tilläts att göra dagliga besök, skulle ta hunden med sig.

Första gången detta skedde, skulle förloppet varit högst tragiskt, om Ingegerd varit Gertrud. Nu tvangs den motsträville, ynkligt gnyende Garm att avlägsna sig från sängen, då den för besöket tillmätta tiden var ute.

Ingegerds klara myndiga röst tillät ingen appell. Hon såg strängt på Garm, som bad med viftande svans, bedrövade ögon och krumböjd rygg att slippa gå från matte. Hennes vackra, färglösa ansikte strammades till under viljeyttringen.

— Gå nu med Gertrud, sade hon. Lyd!

Gertrud hade med heta tårar i ögonen iakttagit Garm. Hon tyckte, att det var så oerhört synd om honom, att hon föresatte sig, att aldrig mera ta honom med sig till sjukhuset. Men när Garm med sorgset hängande huvud lomade mot dörren, häpnade hon över Ingegerds makt.

— Ni kommer väl igen i morgon, sade Ingegerd. Har du inte tid, Tornuggla, så får Julia komma med Garm. Han lyder inte mamma.

Sakta frågade Gertrud:

— Skall han komma igen? Han är ju så förfärligt ledsen, då han måste gå, och han förstår inte...

— Det lär han sig. Garm är en klok vovve. Adjö med sig, gossen!

Ingegerd fick rätt. Garm lärde sig, att i det rum, där hans matte nu var, fick hundar inte lägga sig till

ro och ha det tryggt vid sin mattes fötter som där hemma på Carlinghill. Hans instinkt sade honom också, att det måtte vara något galet fatt med matte, efter hon aldrig klappade honom utan låg så stilla i en säng, som man stötte nosen mot, när man försökte hoppa upp.

Garm var alltid förtjust att träffa sin matte, men hennes konstiga nya rum ogillade han. Där fanns ingen mjuk matta att sträcka ut sig på och lät man höra ett språksamt skall, blev man ofödröjligen nedtystad, till dess man begrep, att här måste hundar vara stumma. Till rummet förde en lång, lång gång. I den var det förbjudet att springa. Gertrud höll städigt i en, så att man var tvungen att stabba i människotakt.

Men allting blir vana. Och vid den tid, då Gertrud eller dadda och Julia brukade gå till sjukhuset stod Garm påpassligt nedanför torntrappan och ropade: "vovvov", så det ekade genom hela jungfrutornet.

Om det var Gertrud möjligt att hinna, försummade hon aldrig besöken hos Ingegerd. I början hade hennes vänskap och hennes innerliga medlidande utgjort drivfjädern, men så småningom greps hon av ett starkt personligt intresse för sjukvård. Det gav hennes idésfär vidgade vyer och hennes vaga framtidsperspektiv en ny inriktning att se och lära känna sjuksystrarna. Själva ordet "syster" smekte hennes öron. Det måtte vara underbart att gå omkring till stackars sjuklingar och veta, att man kunde lindra deras plågor eller åtminstone förströ dem med en vänlig omvårdnad, några tröstande ord, en svalkande dryck. Hon hade fått följa

med syster Karin genom en sal, där sängarna stod i jämna led, och där bleka, trötta ansikten log litet mot syster, när hon stannade vid bäddarna, ordnade kud-darna, slätade lakanet och med sin käcka, glada röst sade något, som föreföll att vara just vad de behövde, dessa sjuka med de stirrande, pinade eller längtande ögonen.

När Gertrud kom tillbaka till Ingegerd, kunde hennes livliga ansikte avspegla både sinnesrörelse och andakt.

Ingegerd hade återfått sitt lilla humoristiska leende, och hon frågade på sitt rättframma men aldrig på-trängande sätt:

— Vad har du nu för ett vitt segel i kikarn?

Eller:

— Vad tänker den visa Tornugglan nu på?

Ja, hon hann formulera sina välvilliga, ganska oin-tresserade spörsmål på många olika sätt, ty hennes till-frisknande gick långsamt och dag från dag växte Gert-ruds entusiasm för sjuksköterskekallet. Hon inbillade sig som tusen unga flickor före henne, att detta var det område, inom vilket de skulle kunna verka och känna sig på sin rätta plats. Gertrud svarade i alla fall undvikande på Ingegerds frågor. Hon ville denna gång ha sina drömmar, hela sin stämning i fred. Den var det vackraste hennes oroliga själ vilat sig hos. Och den passade till hennes nya sinne, det, varmed hon börjat höstterminen. Hon visste, att om hon haft mamma här, skulle förtroendet snart gömts i hennes famn, där det aldrig skulle kylas av ett gäckande skratt. Men hon ville inte, kunde inte nämna något utförligt om det i

sina brev. De lästes ofta av hela familjen. Pappa och syskonen ville ha del i dem, och både Kaj och Meta gjorde narr av henne, om hon skrev "högtravande".

Syster Karin hade också sagt, att hon inte på länge än kunde bli antagen som elev. Visst inte så snart hon slutat skolan, inte på ett par år. Hon var alldeles för ung.

Och när Gertrud träffade Jakob — de gjorde sällskap från sjukhuset — beklagade hon sig över sin ungdom.

— Att man skall vara en sådan grönskålling, sade hon harmset.

Han såg tankfullt på henne, såg ett gott stycke nedåt, ty i jämförelse med honom var Gertrud inte som hon annars fick heta: en gårdsgårdsstör.

— Och om du vore stora damen, vad så?

— Det är inte alls stora damen jag vill bli. Jag vill bara bli... något. Det är riktigt kusligt att tänka på, att snart är skolan slut och då...

— Har du några planer? Det brukar inte flickor ha. Jo, Ingegerd, men hon är i det fallet som i det mesta annat ett undantag.

— Ett lysande undantag.

— Kör för det. Mod har hon. Det är inte många, som skulle tagit det här eländet som hon. Att rida ut frisk och sund och så i ett nafs bli tilltrasad, det är ruskigt.

— Men hon slipper få men av det, när brotten läkts. Doktorerna är säkra på det nu... fast det dröjer länge, innan hon kan röra sig obehindrat. Jag tror aldrig hon talar med någon om det. Vore det jag...

— Du skulle nog kolat vippen, tös. Du är inte av så

starka don. Jakob såg ut som hade han hållit en skygg och ömtålig fågelunge i sin breda näve. Så slängde han hastigt med huvudet och tittade rakt fram. Med sin vanliga röst frågade han: Nå, dina planer? Eller hade du inga?

— Jag har massor, men vad jag allra helst vill... Å, jag hade föresatt mig att inte tala om det för en levande själ, men så kan jag ändå inte låta bli. Jag vill bli sjuksköterska, och det är jag alldeles för ung till. Är det inte sorgligt?

— Jag tror det är bra. Du har så många myror i huvudet, flicka lilla, att det är nyttigt för dig att vänta. I dag inbillar du dig, att det enda saliggörande är sjuksköterska, i morgon är det kanske... cirkusryttarinna. Jaså, du har aldrig suttit i sadeln! Ja, det smäller lika högt. Skenar gör du, det är ett, som är säkert.

— Skrattar du åt mig?

— Ja, men barnafromt. Jag begriper mig på schäsen, för jag har också åkt i den. Gör det väl än ibland, fast det börjar ordna sig i päronet. Jag undrar, om våra små gångstigar ska löpa ihop mera, när du fullföljt någon av dina tusen-och-en-nattfantasier. Jag kan inte tänka mig, hur du skall se ut om... fem år, Gert-rud, och... var finns du då?

— Den, som det visste! Fast för resten, det är roligare att vara spänd på det. Pappa tänker sig, att jag skall hamna på kontor, mamma menar på sitt rara sätt, att det alltid blir någon råd, och jag själv... ja, du hörde nyss, vad jag vill.

— Du, sade Jakob utan att vidare inlåta sig på Gert-ruds funderingar om framtidskall, om jag kunde dansa,

skulle jag bjuda dig på teknologbal. Det är flotta tillställningar, må du tro.

— Skulle du? Gertrud strålade. Jag vet, de är gräsligt stiliga, det vore hemskt kul.

— Men om du skall bli sjuksköterska, får du inte glädja dig åt dans eller tocket, sade Jakob spjuveraktigt.

— Jag är det inte än, inföll Gertrud spakt, men det där om balen var väl bara som du sa? För du har väl inte i smyg lärt dig dansa?

— Nej, var lugn! Det var inte precis gripet ur luften ändå. Jag kunde kanske skaffa dig en kavaljer.

— Och du då, skulle du inte alls vara med, så idiotiskt! Nej, vet du. Jag betackar mig.

— Det var hyggligt av dig, jänta! Jakob tog plötsligt hennes hand och kramade den hårt. Gör det ont?

— Gertrud hade grimaserat hiskligt. — Förlåt, men jag blev så rasande glad. Balen slopar vi således. Vi får väl hitta på något annat skoj.

Gertrud gick tyst. Handen värkte efter Jakobs grepp. Han hade släppt den, och stirrade nu in i alla butiksfönster, som om han spekulerade på de mest olika artiklar. Det blev just ingenting vidare sagt. Jakob fick plötsligt brått. Han hade gått och "såsat".

— Ajöken, jag ringer upp dig om söndag, så går vi på kondis.

Gertrud nickade. Hon tyckte, att Jakob var väldigt konstig, inte trevlig och gemytlig som han brukade.

Men det var som han givit henne något nytt att fundera på. Det där med balen var bestämt en snara, som den fulingen lade ut för henne. Hon hade aldrig

tänkt på, att hon nästan måste bli en helt annan människa än hon hittills varit, om hon bleve sjuksköterska. Det hände nog, att hon inte ginge i land med det. Jakob hade inte avrått henne. Han hade egentligen varit inpiskat finurlig... hon småskrattade fast hon gick på en trafikerad stockholmsgata. Hur kunde han känna till hennes svagheter så bra? Och hur kunde hon vara så... hållningslös? Faktiskt tänkte hon inte på dansen som ett hinder. Usch, det var futtigt, uselt!... Men det var så. Hon suckade och var samtidigt ond på sig själv. Varför satt alla hennes planer så löst, att de kunde blåsas bort? Hon önskade ju ingenting högre än att vara stadig och förständig, vara som Ingegerd. Ingen makt i världen rubbade *henne* från en fattad föresats, och hon gjorde aldrig dumheter.

Var hon verkligen en sådan hjältinna, att hon inte knyste för någon om sin ängslan — för hon var naturligtvis ängslig — att kanske inte orka med jordbruk, som hon tänkt sig? Gertrud greps av en svindlande beundran. Hon rusade rakt emot en pojke med en dragkärra, så litet såg hon sig för.

Med ett språng räddade hon sig upp på trottoaren och fortsatte i ilande fart sin väg. Hela tiden tänkte hon på Ingegerd.

Och i december, då allt på Carlinghill kommit i sina vanliga gängor, då Ingegerd kunde betraktas som fullt återställd och daglig massage var det enda, som erinrade henne om hur lemlästad hon varit, måste Gertrud fråga, om det hon ej kunde få ur tankarna. En kväll var flickorna ensam hemma och satt kvar vid tebordet, där de avhandlat en svensk skrivning, som

Ingegerd samma dag lämnat. Det var ett fritt ämne hon skrivit: Vad är kraft i viljan?

Gertrud tyckte, att uppsatsen var fint disponerad, men det hade ändå inte blivit något uttömmande innehåll. Hon hade sagt det:

— Det är som du menade, att man inte behöver anstränga sig för att få den riktiga kraften, Ingegerd.

— Det har du kanske rätt i. Jag anstränger mig i alla fall aldrig.

— Men när du var sjuk och ... och ... ängslig för att kanske aldrig bli ... riktigt frisk, inte som förr, då stred du väl med din vilja ... gav den kraft ... långt inifrån dig.

— Jag var aldrig ängslig. Jag var fullt och fast övertygad, att det skulle gå bra.

Gertrud hade fått den enda förklaring, Ingegerd kunde ge. Den förundrade henne mera än den tillfredsställde henne. Men när hon såg Ingegerd sitta mitt emot sig, ståtlig, rödblommig, med det ljusa håret omsorgsfullt tillbakakammat från den breda pannan, såg hennes vackra, kloka händer och hörde hennes litet skorrande röst, kunde hon inte låta bli att än en gång tänka, vad hon aldrig mer skulle våga säga: prinsessan!

TOLFTE KAPITLET.

Jullovet.

Hur den eller den tiden skulle te sig, om man då eller då skulle få råd till det eller det, visste man aldrig på förhand hos Scotts, men detta gjorde varken missräkningen större eller glädjen mindre.

Denna jul gick inte ens hufvudern själv på suckarnas bro. Han hade till sist fått fast anställning vid den ena av platstidningarna. Han hade en lång lista på föreläsningar, som skulle hållas under vintern, och — det glädde hela familjen mest — han hade fått en novellsamling utgiven samt bra recenserad. Undra sedan på, om det gula huset var självlysande, där det låg i sin snöiga trädgård, tacksamt omkvittrat av sparvar, domherrar och bofinkar, som fann värdshuset Julkärven synnerligen välförsett och mycket trevligt. Två raka enar paraderade vid ingången. Och i salen — en riktigt stor, gammaldags sal med flera fönster — stod den klädda julgranen mitt på golvet. Innanför salen låg förmaket. Där stod den ålderstigna soffan, som ännu ej blivit pensionerad. Spegeln hängde trofast över den och blinkade med sitt suddiga glas: ”Håller du, så håller jag”, menade den tydligen.

Fru Signe och de fem muntra ungarna fyllde rummen, den knarrande trätrappan upp till vinden, kök och förstu med sång, prat och klingande skratt. Mamma sken som den lilla sol hon alltid var, om hennes kära hade det bra. Ja, hon sken annars också för att pigga upp dem, men det var naturligtvis inte samma klara glans i de bruna ögonen. Denna jul, som hon riktigt skulle få fira likt en återuppståndnen barndomshelg och i den stad, vilken för henne ägde så goda minnen, tycktes henne förunderligare än någon av de sagor hon berättat för barnen — och sig själv, när verkligheten var alltför grå för röda barnahjärtan.

Julaftonen var redan ett vackert minne. Det hade vankats julklappar. Och massor av lustiga rim på de lackade mystiska paketen. Susanne hade fått ett väldigt paket inlagt så att det mycket väl kunde vara en kudde, kanske bara en bunt tidningar med den allra, allra minsta småsak i, en bokhylla, ja, allt möjligt.

Gertrud hade skrivit rimmet och detta var sannernligen inte vidare upplysande:

I tornets djup, fördold för världens blick,
jag länge dvalts uti rätt ömkligt skick.
Nu äro mina ögon åter blanka,
och jag är jordens skönaste Bianca.

Äntligen hade Gertrud kunnat besluta sig för att överlåta riddar Blåskäggs olyckliga hustru och skänka henne en rörligare tillvaro. Hon hade med stor möda fiskat upp ögonen och limmat fast dem. De satt nog inte värst säkert, men Kaj finge väl företaga en skickligare operation, när så krävdes. Susanne hade strax

dansat galopp med Bianca, och det var tur, att inte ögonen tvärt trillade in i huvudet. Blinka kunde hon inte längre, det hade hört till hennes för länge sedan förgätna konster. Hon stirrade stelt på sin nya skyddsgudinna, och Gertrud tyckte, att hon föreföll rätt besvärad, men Susanne var överlycklig över skatten.

— Tralala, jag har den största dockan i Skara, sjöng hon högt uppe i falsetten och svängde om med den förtumlade Bianca, så att dennas nya gula hår reste sig på ända.

Nu hade det mesta av den egentliga helgen gått, och ett sådant kalasande hade aldrig Scottarna tänkt sig. Den lilla staden tycktes dem som en farmor, vilken kväll efter kväll samlar barnbarnen och ställer till trevligt för dem. Och så många och stora rum den farmor hade, så många ståtliga, tända granar, så dignande och ändå gemytliga gottbord. Och hon kunde alla de gamla danslekarna. Ur hus i hus gick julen, glad och gästfri. Överallt ville man hedra den på det vis den varit van vid i åtskilliga släktled. De gamla talade visserligen om, att det var annorlunda i deras ungdom. "Då skulle ni varit med! Slädpartier med facklor, baler på lantegendomarna och..." Ja, det hade varit festligare då, kanske, men Skara skötte i alla fall bra om traditionerna. Scottarna vaknade var morgon med ett gårdagsminne lekande i sinnet, de gnotade genast: "Skära, skära havre" eller någon annan dansleksmelodi, vilken varit med i drömmen och nu inledde en ny dags fröjd.

Tjugondagsafton skulle det allra märkvärdigaste inträffa. Det Scottarna måste få bekräftat flera gånger

om, innan de riktigt kunde tro, att det var sant. *De skulle själva ha julbjudning!* Aldrig hade det fallit dem in, att något så underbart skulle kunna hända. Gertrud, Arla och Meta fördelades som inbjudare. Kaj såg helst, att han slapp, och Susanne var fullt upptagen av att vandra runt, släpande på Bianca och äcklande sina jämnåriga med henne. Skara fick många sura, avundsamma dockmödrar denna jul.

Att klä sig fin, att ringa på och bli vänligt välkomnad i hem, där det doftade härligt av hyacinter, kakor och äpplen, att fråga, ja, det var naturligtvis det mest hänförande, att fråga med hälsning från pappa och mamma, om tant och farbror och allihopa ville komma på kaffe klockan sex . . . Hade några flickor varit med om något festligare?

Gertrud gjorde inga jämförelser med Carlinghills tryckta bjudningskort. Carlinghill gled bort ur hennes medvetande, när hemmet tog henne i sin famn. Hon stornjöt av uppdraget att framföra bjudningen. Det var en oförliknelig heder, ansåg hon, att kunna ha en bjudning, och den skulle bli precis sådan det brukades. Mamma hade bakat småbröd med namn, som lät väldigt kalasiga. Alla flickorna hade hjälpt till, Susanne egentligen endast med att förminska degen, som hon stoppade i munnen, då kakan inte fick fason.

Arla behövde för sin del inte *gå* omkring och bjuda. En sparkstötting hämtade den utvalda gymnasistflamman. Ett triumvirat av oskiljaktiga pojkvänner turade om att sparka, de andra sprang andfådda och högröstat konverserande på ömse sidor om ekipaget. Det hördes, när Arla Scott färdades genom gatorna.

Meta var den, som fortast återvände från expeditionen. Hon var inte alls som Gertrud tjugad av att sitta och prata i de varma förmaken. Det skulle då varit för gottsakerna, som ofelbart vankades, men, sade hon med kråmande stolthet: vi har själva. Och hon var outtröttlig i att ordna och ställa in i skafferiet. Ingen burk var henne obekant. Fru Signe kunde lita på hennes uppgifter. Och det var alltid en smula bekymrat bondpraktikan sade: "Den sylten har vi gjort slut på." Hon hade ännu i friskt minne, hur bedrövligt ordet slut kan vara, när det gäller innehållet i en syltburk.

Bjudningen blev så lyckad, att det talades om den långt efteråt som helgens glanspunkt. Gästerna hade nog inte i allmänhet gjort klart för sig att den förnämsta orsaken till den lyfta stämningen var värdfolkets entusiastiska hyllande av stundens glädje.

Herr Scott deltog som de andra i ringlekarna. Men när det gällde att taga sig dam, stod han bortkommen och hörde inte, hur det gäckande brusade omkring honom:

"Udden står och sover..."

han sov inte... Han greps av en ofattlig känsla av att vara en rik man, en mäktig man med ett hem, där klara ljuslågor tindrade. Hans lilla kamrathustru strålade i kapp med sin ystra barnflock. Hon var hans, barnen var hans. Nutid och framtid var hans ägandes skatter.

"Nu är udden dummer,
han söker bara gummer, sjung hopp fallera, sjung hopp
fallera, sjung hopp falleralej."

Tant Selma kom under allmänt jubel rultande och fångade värden.

Fru Signe hade inte en tanke för sig och sitt eget. Än satt hon vid pianot och spelade så att de nariga arbetsfingrarna flög över tangenterna, än svepte hon sin mjukaste schal om den vassnästa, frusna änkeprostinnan, än lagade hon till farbror Jonatans toddy. "Ja, den Signe, hon är sig precis lik", sade de gamla mysande. "Ja, se, tant Signe", sade ungdomen, "hon är den yngsta av oss allihop."

Kaj hade sin stolta stund, då han anförde "Nu är det jul igen" runt hela huset. Han var försångare och en som hette duga. Det räckte inte med att löpa igenom varje vinkel och vrå inomhus. Ut på gården ringlade sig kedjan. Det gula huset inramades och upplevde något det aldrig drömt om. Vad gjorde det, att man pulsade i drivorna? Man blev fort torr och varm igen. Så, den gossen sjöng!

Om Gertrud är intet annat att mäla än att hon var med av hela sin själ. Men Arla! Hon hade "tycke", den tösen. Pojkarna skockades omkring henne som flugor kring en sockerbit. Den, som ansågs ha något företräde, fick ett tjuvnyp av de andra. "Du kan vara lagom kaxig!"

"Och jungfrun, hon går i ringen med röda gullband..."

Där är den svartlockiga Arla minsann inne igen. Hon märker kanske inte själv, att hon "petar" de andra flickorna. Men den förnumstiga Meta har ögon på skaft, och här skall skipas rättvisa.

Drar in systemen i en vrå för att tukta henne.

— Hör du, du! Tycker du, att det är värdinnefasoner att jämt hålla sig framme, va? Du bär dig åt så en ann får skämmas för dig. Säg åt grabbarna att de ska ta våra gäster, inte bara dig!

Arla ser stort på uppfostrarinnan.

— Dom tycker mest om att dansa med mig, och jag tar bara en i stöten, skrattar hon sorgglöst. Men när det strax därpå lekes:

"Friska vattnet i klara källan det fryser", minns hon i alla fall Metas förmaningar och säger till den kavaljer, som flux rusat fram vid: "nappa fort, den du behagar att nappa".

— Nej, ta en annan!

— Ä, svarar pojken och sekunden efter snurrar hon inne i ringen. Lockarna flyger, hennes hjärta slår takt till dansrytmen. Arla struntar blankt i hur "det skall vara".

Meta är en liten redbar själ. Hon tar hand om de flickor, som inte ha värst skojigt. Hon ordnar med småungarnas lekar och gotter. Hon bjuder artigt tanterna av fat och skålar.

— Vi har mycket mer där ute, säger hon oförhoppandes en gång. Hon kunde rakt inte hjälpa det. Överflödet stiger henne inte åt huvudet, men det gör henne så obeskrivligt nöjd och trygg, också för i morgon.

Susanne får dansa solo en av de karaktärsdanser

hon själv komponerat efter Blommornas bok. Och sedan förespår tanterna henne — de säger det till fru Signe, det är inte nyttigt för barn att höra, hur söta de är — att Susanne blir nog en ny Jenny Hasselkvist.

Mamma bryr sig inte om det just i kväll. Hon ler och svarar kanske på något alldeles annat. Dagen, som är, fyller henne helt.

Man håller på att aldrig komma i säng, när gästerna äntligen troppat av.

Runt matsalsbordet sitter familjen Scott, mumsande smörgåsar, efterrätt, äpplen. Var och en har något att berätta. Stämmorna löper ihop till en melodi i ljusaste dur. Skrattet bubblar vårbäcksyrt. Ingen ger sig tid att tugga ur mun, innan pratet forsar fram. Så, mitt i sorlet hörs en duns. Susanne har somnat och fallit av stolen. Hon vaknar inte, när Kaj slänger upp henne på ryggen och bär in henne till den gamla soffan. I anledning av bjudningen är det omrört både med möbler och liggplatser.

— — —

Ett par dagar, innan Gertrud skulle resa, kom brevet. Det var inlagt i ett chypredoftande, vapenprytt kuvert, utanskriften var ställd till Madame Signe Scott.

Vem var det ifrån? Vad innehöll det? Kunde inte mamma raska på att bryta det?

Det hade kommit med förmiddagsposten, stockholmsposten. Signe satt vid sybordet och lade ner Gertruds mörkblå klänning, som nu skulle degraderas till vardagsbruk. Det var på tiden, och längre än terminen ut skulle den inte hålla.

Gertrud själv stoppade strumpor, ett odrägligt göra men det skedde inte heller förrän det var absolut nödvändigt. Arla var på isen. Hon hade rövats från hemmet redan vid tiotiden. Meta lade omsorgsfullt nytt papper om sina skolböcker. Hon hade fått välja precis vilket papper hon ville ha. Pappa hade varit med henne inne i bokhandeln och köpt det. Där hade novellsamlingen "Hösten har brokiga blad" stått på ett stativ, och expediten hade artigt sagt, att herr Scotts bok gått utmärkt till jul. Meta hade förstulet puffat pappa i sidan. Hon hade sträckt på sig. Det fanns somliga, som hade "lästa" författare till pappa. Det ena med det andra hade gjort, att hon fått gräsligt stiligt papper, blått och vattrat så att det såg upphöjt ut.

Signe bröt brevet.

— Vem är madame De la Touryent? frågade hon, jo, jag minns, det var hon, som var med på den där soarén. Här är ett brev till. Det är från Franska skolans föreståndarinna. Hon skriver på svenska, så det kan jag läsa. Det andra blir det nog knepigt med. Du får kanske översätta det, Totte. Antagligen gäller det väl dig.

— Mig! Å, låt mig se!

Gertrud sträckte ivrigt ut handen efter det parfymerade brevet. Hon hade inte hunnit långt, förrän hon utbrast:

— Det är inte sant! Det kan inte vara sant!

Fru Signe sade:

— Nej, jag tycker detsamma om föreståndarinnans brev. Det... vore... nog... en mycket... stor... lycka... för min Totte.

Hon var häftigt upprörd, fru Signe. Breven skulle med ens förändra det lugna livet i det gula huset. De skulle diskuteras. De skulle vålla mycken oro, ja, nästan sorg, och ändå måste man kalla dem ett utmärkt, ett enastående fördelaktigt anbud och den bästa lösningen på problemet Gertruds närmaste framtid.

Föreståndarinnan skrev, att madame De la Touryent, som hon kände sedan många år, hade vänt sig till henne med en skriftlig förfrågan, huruvida Gertrud Scott — hon hade erinrat sig den unga flickans namn — skulle vara villig att komma till hennes hem i närheten av Paris för att sällskapa med hennes nièce, en ung dam, förlovad med en svensk löjtnant. Den unga fransyskan önskade lära sig svenska språket. Hon ville också ha kännedom om skick och bruk i sin blivande makes land. Det skulle dröja flera år, innan de kunde gifta sig. Madame hade genom sin släkt i Sverige skaffat sig underrättelser om Gertrud och av de rekommendationer hon erhållit, framgick det, att hon skulle göra ett lämpligt val, om hon tog denna unga flicka i sitt hus. Föreståndarinnan hade understött planen. Den lilla fästmön var bara sjutton år. Hon var huslig och praktisk. Gertrud visste ju en del om dagliga sysslor? Det var madame Touryents mening, att hennes nièce och Gertrud skulle hjälpas åt att sköta det dagliga arbetet inom hennes hem. Hon hade jungfru, men då villan var ganska stor, och hon idkade livligt umgänge, blev det mycket att göra.

Gertrud hade nu läst det franska brevet så att hon utan att hänga upp sig kunde översätta det. I stort sett innehöll det detsamma som föreståndarinnans. Madame

vädjade till Gertruds mor, om hon inte ansåge det fördelaktigt för dottern, som tycktes hysa så varmt intresse för franska språket, att vidare utveckla sina kunskaper i goda, franska förhållanden. Madame kunde vara övertygad om, att hennes unga dotter skulle bli väl omhändertagen. Hon lämnade referenser. Först och främst till Franska skolan, vars lärarinnor hon personligen kände. Gertrud finge sällskap på utresan — i juni — med ett par äldre franska damer. Lönefrågan var inte heller förbigången. Det märktes, att madame Touryent satt sig in i de olika detaljerna. Hon betalade resan, men trivdes inte Gertrud utan ville fara hem inom det första året, måste hon kosta på sig återresan. Madame fruktade dock inte att detta skulle bli fallet.

— Det är inte jag heller rädd för, sade Gertrud strålalande. Hon var helt enkelt bedårande. Jag förälskade mig i henne bums. Det var väl det bästa, som kunde hända oss, mamsing! Vi visste ju inte, var vi skulle göra av mig. Det här blir en schangdobel fortsättningskola, du, och en där man får kovan till på köpet.

— Du kommer bra långt bort, lilla Totte min. Fru Scott svalde och svalde, så fick hon rösten klar och tillade: Men det är väl så att alla fågelungar ska pröva vingarna och flyga ur boet. Vi får höra, vad pappa tycker.

Saken dryftades, stöttes och blöttes, ty det var det märkligaste och viktigaste, som någonsin avhandlats inom scottska familjen. Slutligen bestämdes det att herr Scott skulle resa med Gertrud upp till Stockholm för att inhämta muntliga upplysningar. Utföll dessa lika fördelaktigt som breven antydde, skulle anbudet mottagas.

TRETTONDE KAPITLET.

Flygfärdig.

Det ärende, vilket föranlett herr Scotts resa till huvudstaden, avgjordes till hans och Gertruds belåtenhet redan en av de första dagarna. Det skulle varit en kolossal dumhet att inte reflektera på madame De la Touryents förslag. Gertruds livserfarna skolföreståndarinnan sade det. Andra, som kände till den fina, godhjärtade franska damen sade det, konsulinnan försäkrade, att Gertrud var född med guldsked i munnen, Lydia, som nu var gift och genom sin man bekant med ännu flera inflytelserika människor än förut, mötte Gertrud på gatan, omfamnade henne och var rörd över "ett så ofantligt älskvärt anbud". Andra unga flickor måste betala i dyra franska pensioner och de lärde ändå inte känna "Frankrikes själ". Termen hade hon från en bok, Gertrud inberättade för pappa allt som sades om frankrikevistelsen. Inte en enda avrådde henne. Herr Scott svarade, att folk brukade bländas av det utländska. Vad som bestämde honom, var de underrättelser han erhållit i Gertruds skola. Dem litade han på. Om Gertrud skulle trivas, finge framtiden utvisa. Han hoppades det.

Sedan var det som undvek han helst att tala mera

om den förestående långa skilsmässan. Själv hade han längtat intensivt ut till främmande länder men tvungits att förbli stugsittare. Han önskade inte sina barn samma öde, åtminstone inte Totte.

— Jag är glad, att min lilla kontorist kryper i skrinet, sade han. Det hade varit hårt, om din ranka rygg skulle kroknat vid pulpeten och om dina levande ögon skulle stirrat på döda siffror, men jag såg ingen annan utväg.

Pappa var inte ledsen och bekymrad nu, som Gertrud alltid sett honom för sig, när hon tänkt på de sina. Han var inte skämtsam som konsuln och det märktes nog på honom, att han haft det besvärligt, men han var så rar, och det var rysligt festligt att gå omkring med honom och komma ihåg, att där hade de varit den gången, där den. Det kändes riktigt högtidligt. Lustigt och spännande var det också att låta minnena dyka upp från den tiden man var en liten unge. Forna vinter-söndagar, då hon inte varit större än att pappa hållit henne i handen, och hon knappt räckt upp till de stora butiksfönstren, gled som ett avlägset panorama förbi. Pappa hade brukat ta henne och Kaj med sig, när syst-rarna, Arla och Meta ännu tultade på osäkra ben där hemma, och Susanne inte var född. Vid enstaka tillfäl-len hade de fått gå till Skansen och titta på djuren. Som en särskild fest kom Gertrud ihåg kaffet och wienerbrödet på Breidablick. Pappa erinrade sig visst också dessa söndagar, ty han föreslog en dag — det var just en söndag — att de skulle gå upp på Skansen. Gertrud hade varit mycket spänd på kaffet. Och när även det föreslogs, bad hon:

— Får vi sitta vid det bordet vi brukade paxa på, när vi var små?

— Vi ska hoppas, att det är ledigt, lilla Totte.

Gertrud gjorde en ögonblicklig och ofrivillig reflexion: hade det varit mamma, skulle hon entusiastiskt ha sagt: "Ja, det är klart, att vi ska ha samma bord." Pappa däremot lade alltid in något av sina besvikelser i vad han företog sig. Men han kunde samtidigt förstå Totte minst lika bra som mamma. Som när de verkligen kapat åt sig det rätta bordet och den eljest gottelystna Gertrud absolut nekade att vilja ha mer än ett wienerbröd... Han hade smålett så ljust vemodigt och sagt:

— Jaså, du vill att det skall vara precis som förr. En dag hade de mött Bo Fröland.

— Vad var det för en gynnare? frågade pappa.

— Han heter Bo Fröland. Efter sju sorger och åtta bedrävelser blev han student före jul. Nu skall han läsa juridik och förstås bli reservofficer.

— Det syns på honom. Ni flickor tycker väl, att han är — hur säger ni — gräsligt stilig?

Gertrud hade småskrattat och hon undrade själv över, att hon inte kände sig ett dugg generad, när hon svarade:

— Ja, jag har svärmat väldeliga för honom, men det tog slut, när han gick kugg två gånger till studenten.

Det var förfärligt roligt, att konsulns bjöd pappa på "en enkel vardagsmiddag", så att han fick träffa Ingegerd. Gertrud väntade ivrigt på att han sedan skulle säga något om hur flott och intelligent hon

var. Det gjorde han emellertid inte, förrän Gertrud körde på:

— Tycker inte pappa, att Ingegerd är... idealisk?

Gertrud bemödade sig att lägga bort den inrotade skolslangen numera. Hon skulle ju snart lära en fin fransyska svenska och då dugde det inte att tala hafsig.

— Idealisk? Hur menar du?

— Hon är så vacker, så klok och så... ja, så idealisk.

— Det kan nog hända. Jag gav inte vidare akt på henne. Visst såg flickan bra ut och hade trevligt sätt, men när jag tänker på det, tror jag, att hon saknade charm. Det vill säga den blomdoft, som vi karlar, unga och gamla, söker hos er, små kvinnor.

Naturligtvis vågade inte Gertrud fråga, om pappa trodde, att man kunde skaffa sig charm. Då skulle han säkert räknat ut, att hon ämnade göra ett försök. Hon kunde i alla fall inte låta bli att gå som katten kring het gröt. Hon frågade rodnande:

— Tror pappa, att Arla får charm?

Herr Scott log mot sin lilla hetögda dotter och sade:

— Det får man inte, Totte. Det har man, och när själens blomma slår ut, doftar den. Somliga är vårblommor, andra hör sommaren till och somliga är violer med doft både vår och höst.

"Ack, om Jakob varit med på middagen på Carlinghill", tänkte Gertrud. Hon skulle så gärna velat visa honom för pappa. Han gick visserligen inte alls i pappas stil, men han var i alla fall den av gänget hon brydde sig mest om näst Ingegerd — ja, för resten, gav

hon Ingegerd företrädet? — och det skulle varit så roligt att få höra, vad pappa tyckte. Ingen enda gång mötte de Jakob, nedrigt!

En eftermiddag, då nyfallen snö låg vit på taken och modden på gatorna ännu inte hunnit bli värst grå, vandrade far och dotter Scott upp till söder. De ville se på det gamla hus, vilket varit deras hem. Gertrud hade inte kommit sig för att gå dit någon gång. Hon hade helt enkelt aldrig tänkt på det. Nu däremot föll det sig alldeles naturligt, att pappa och hon skulle besöka — barndomslandet.

Medan de arm i arm — så stor och lång och vuxen hade Totte blivit — stegade uppför de välkända backiga gatorna, trängde sig alla möjliga hågkomster fram. Den rödmålade kälken, som pappa döpt till Fulmen, därför att den flög nerför backen som en blix, här just hade den en sorglig dag stött emot en lyktstolpe och kastat av Arla och henne. Med ymnigt blödande näsor och den kära kälken splittrad hade de gråtande kommit hem, men mamma bannades inte, hon lovade, att Fulmen nog skulle lagas. Så hade den hamnat i garderoben, där allt det, som "skulle göras vid" gömdes och — glömdes. Var fanns Fulmen nu?

På torget här hade de under vår- och sommardagar lekt och kivat med sina potkolor.

I den där rännstenen hade vattnet brukat forsa och glittra i soliga apriildagar, och då sände Gertrud ut sin flotta av papperslappar till en härlig, munter, spännande seglats. De "skepp", som klarade sig förbi kloaken, kallade hon kungsskepp.

Med en liten rysande förnimmelse återsåg hon skomakarens skylt och den smutsiga trappan ner till hans källarverkstad. Ovanför den trappan hade hon haft de häftigaste hjärklappningarna i sitt liv. Skulle han vilja klacka Kajs skor, fast de var skyldiga honom för tre halvsulningar? Skulle han vara "lurvig" och då i fyl-lan och villan säga ut, vad han menade om "fattigherr-skap med en skock osnutna ungar"?

I det charkuterifönstret hade det alltid legat de mest frestande rökta prinskorvar. Gertrud hade varit sär-skilt förtjust i prinskorv. Och när mamma ibland rul-lade dem i potatismos, hette de "förklädda prinsar". Kaj hade retats med Totte, som inbillade sig, att allting levde, och sagt: "Usch, att du vill vara kannibal och äta prinsar." Då hade den hiskligt goda rätten inte sma-kat riktigt så hänförande, men motstå den, kunde hon inte. Meta hade också på sätt och vis hjälpt henne genom att förklara: "Det säger Kaj bara för att han skall få så många flera korvar."

Pappa gick rätt tyst. Ibland frågade han om ett och annat:

— Minns du det?

Ja, Gertrud mindes nästan alltid. Hon tyckte plöts-ligt, att hon upplevat en massa.

— Tänk, pappa, vad det hänt mycket. När jag bara tänker på allt, jag velat bli!

— Ja, det har inte varit ebb i din fantasi, Tottebarn. Kommer du ihåg din kupp hos filmstjärnan?

— O ja! Och sedan har jag velat bli dansartist och lektris och recittris och sjuksköterska...

— Nå, vad har du för framtidsönskningar nu då?

— Det är konstigt, jag har inga. Det är som det väntade inom mig. När jag kommer hem från Frankrike, vet jag nog riktigt på rena, rama allvaret, vad jag vill bli, tror inte pappa det?

— Jo, då har du kanske fått perspektiv. Först när man fått det, kan man fatta beslut, som duger. En del, nästan de flesta får det aldrig eller hinner aldrig se det, innan ödet bygger upp en brandmur.

Gertrud kunde inte riktigt följa med pappas "författarspråk", men det smickrade henne ofantligt, att han använde det till henne. Han var njugg om det i allmänhet.

Gatan, deras egen gata! Den var avstängd med plank, på vilka granna affischer prunkade. Och huset, deras gamla hus! Det fanns inte alls. Bråte och byggnadsställningar uppfyllde platsen, där det stått. En lättnad var det, att mjölmagasinet också var borta. Det hade funnits i huset bredvid. Rivet det med. Ett par minuter stod de tysta och såg — på det som inte fanns. Så sade Gertrud:

— Jag är nästan glad, att vårt hus är borta. Det skulle varit så konstigt att se andra gardiner och kanske inga blommor alls i våra fönster.

— Den fula mullvadshögen var i alla fall en fristad för många grå liv, Totte. Hyrorna var billiga.

— Men pappa tycker väl det är härligt, att inte vi bodde där längre? Å, det var väl underbart, när farbror Jonatan kom!

Herr Scott nickade:

— Visst. Men småstad är ändå småstad. Nå, det ska vi inte orda om. Vi travar väl igen, lilla Wander-vogel.

— — —

Det kändes kusligt tomt, när pappa rest. Men tiden hade mera bråttom än någonsin att slå sin skyttel i väven, som skulle bli en lång räcka av månader.

Hobby levde inte upp mera. Skidföret var ojämnt och det tog ingen riktig fart med vintern. Innan man visste ordet av, stod våren och neg och sade: "I år är jag tidigt färdig. Se, en så vacker grön klänning jag fått! Den är sydd i fläng men den skall inte hålla så länge. Sommaren är i hack och häl."

Maj var så varm, som hade den trott sig vara juni. På alla planteringar lyste färgrika blommor, och Strömmen fradgade livslustigt, sprutande sitt skum mot stenkajen, där norsfiskare roade en nyfiken, sysslolös publik.

Friherrinnan Rosenadler kom en dag till Carlinghill för att erbjuda Ingegerd och Gertrud att stå i hennes stånd på Skansens vårfest. Hon blev mycket förvånad, då Ingegerd sade:

— Nej tack, Lydia, det bryr jag mig verkligen inte om att offra tid på. Det kan passa för Ulla Fröland och hennes typ. Jag tycker man känner sig så löjlig, när man skall pracka på folk saker, som de inte frågar efter. Och jag älskar inte att klä ut mig till en helt annan än den jag i själva verket är.

Den näpna, backfischförblivna friherrinnan såg rundögt på Ingegerd.

— Det var det allra värsta, vad Ingegerd har blivit förnuftig, fnittrade hon. En så ung flicka och så bestämd... Jo, jag tackar, jag!

Gertrud hade faktiskt hjärtat i halsgropen. Hon skulle tycka, att det vore gudomligt roligt att få medverka på Skansen. Dels var Skansen ibland det bästa hon visste, dels var hon förtjust över att på ett eller annat sätt få uppträda. Och Ingegerds motvilja mot att klä ut sig, hade Totte inte ett spår av. Tvärtom fanns det knappt något så livat som att krypa i en hamn, där man kunde bli en alldeles ny människa. Hon satt och skruvade sig, vägde på stolen och fann situationen besvärlig. Om Lydia lät bli att fråga henne, då Ingegerd sagt nej, var det snöpligt. Måste hon inför Ingegerd tillstå, att hon förfärligt gärna ville vara med, finge hon säkert hönshud av rädsla för Ingegerds ringaktning.

Lydia vände sig i detsamma till henne:

— Nå, du då, lilla gumman, har du inte heller lust?

— Jo... tack, om jag... kan få låna dräkt.

Hon hade ursprungligen ämnat säga något annat, något om att hon kanske inte hann för skolan — fast det visste hon, att hon gjorde — eller att det berodde på, om hon kunde göra någon nytta, men så kom det med ens störtande över henne, att dräktfrågan utgjorde det enda hindret, absolut det enda.

— Å, den saken ordnar vi lätt, log Lydia, jag trodde väl det, att min lilla Gertrud inte skulle svika mig. För all del, jag kan få så många flickor jag vill, men jag tänkte förstås först på er.

— Det var mycket vänligt av Lydia, sade Ingegerds belevade, artiga röst. Det skulle inte fallit henne in att pika Gertrud för hennes beredvillighet, men hon tillade heller ingenting, som slätade över det där om Ulla och "hennes typ". Gertrud hade nästan hoppats det. När Ingegerd och hon på kvällen tog sig en rask promenad i parken, samlade hon allt sitt mod och frågade:

— Tycker du, att jag är mycket fjantig, som vill vara med om vårfesten?

— Nej då. Det är ju helt och hållet en smaksak.

— Det är det förstås, men tror du inte, att du är — blaserad på en massa, som är alldeles nytt för mig. Du har varit med om allt möjligt.

— Ja, men jag har alltid haft min egen inriktning. Det har nog vållat stackars mamma många bekymmer. Jag kan inte med att fladdra från det ena intresset till det andra. Man kan ju kalla mig trög. Det gör mig ingenting.

— Du är inte ett dugg trög, du är ... storslagen! Men — du kan väl hålla av mig, fast jag är en puttefnask emot dig, Ingis!

— Jag tycker bra om dig, det vet du. Går du med ner i stallet?

Ja, Gertrud kände det ofta som om hon skulle gått till världens ända, om Ingegerd vinkat med lillfingret, och ehuru hon aldrig blivit intim med Toy, följde hon ivrigt med. Hos Toy och med Garm var Ingegerd bedårande. Då försvann hennes svala vänlighet. Hon pratade så mänskligt som helst, och kunde vara så lustig.

Värendsdräkten, som Gertrud skulle ha på värfesten klädde henne. Den mörkblå, veckade kjolen hade ingenting att pösa ut sig på och bli klumpig. Den föll tung och värdig mot Gertruds slanka höfter. Den vita skjortan under det röda sammetslivstycket slöt tätt till om den smala flickhalsen. Det rikt broderade förklädet och det långa värendsskärpets, lindat om midjan och sedan nedfallande i två breda flikar samt den konstrikt bundna, vingliknande huvudduken fulländade lilla Blända-Gertrud. I Nordisk Familjebok hade Gertrud slagit upp Blända och bland annat läst om denna Värends patronessa, och då västgötakungen Alle en gång förde krig med en kung i Norge, fick han hjälp av "rid- eller södgötarna" i Småland, så att där intet vapenfört manskap fanns hemma. Då hade danskarna begagnat tillfället att angripa landet. En förnäm kvinna i Konga lät genom budkavlar uppbåda allt kvinnfolk i fem härader och med denna kjortelhär slog hon läger på Bråvalla hed, i sagan förlagd till Värend. "Danskarna inbjödos av Blända till gästabud, och sedan de efter ymnig förplägning insomnat, döddes de av kvinnorna med yxor, stavar och stänger, så att icke en enda man slapp undan." Som belöning för denna bragd fingo kvinnorna många förmåner. Bland annat bländaskärpets, "ett evärdeligt krigstecken".

Det var högst beklagligt, att Jakob skulle vara av samma ull som Ingegerd beträffande utklädning, basarer och sådant. Om det varit möjligt, skulle Gertrud glatt sig dubbelt åt skansendagarna, om hon kunnat vänta, att Jakob skulle komma och då naturligtvis söka upp henne. Hon träffade honom flera gånger

omedelbart före festen, men det föll henne inte in att övertala honom. Ulla hade den taktiken, att hon kallade oavbrutet, tills hon fick Sigvard dit hon ville. Nej, för resten, det var inte Sigvard längre. Han hette Bertil nu. Men sitt sätt hade hon kvar. Tiggde och tiggde, ända till dess det blev efter hennes önskan.

— Jag tycker inte det är någon glädje med det, som inte folk gör frivilligt, hade Gertrud sagt en gång, då Ulla triumferat över en svårvunnen seger.

— Det bryr jag mig inte ett sukt om, hade Ulla svarat. Det är tvärtom ganska käckt att leda upp dem ett slag.

Totte drömde inte om att "leda upp" Jakob. Hon undvek tvärtom blygt att tala om vårfesten, fast hon inte tänkte på annat. Ingegerd kunde ha hjälpt henne på traven, sade hon sig, men ångrade strax detta förmätna hugskott. Ingegerd hade ju tagit avstånd ifrån hela tillställningen, då förblev den luft för henne.

Det måste betraktas som en alldeles speciell tur, att festen skulle gå av stapeln under de tre dagar, då skolan hade lov före avslutningen. Hur lycklig Gertrud var över att ha blivit ombedd, plågade det henne att nödgas avstå något av den korta tid hon hade kvar av sin sista termin. Allting var emellertid så bra tillrättat som man kunde önska. Resan till Frankrike hade blivit fastställd till den femtonde juni. Totte skulle hinna vara hemma en vecka ungefär. Hon skulle stöta till sitt resällskap i Nässjö. På kvällen, samma dag avslutningen ägt rum, skulle hon fara till Skara. Det var skönt, att allting hände slag i slag denna sista tid. Hon sade det till Jakob, som åtagit sig att skruva fast

nya gångjärn i hennes koffert och förstärka hörnen med metallbeslag.

Han stod i närheten av garaget och arbetade. Ham-maren blänkte hastigt till vid de korta små smällarna. Himmeln skimrade blå genom den hundraåriga linden, vilken med sitt ljusa lövverk skuggade planen. Luften andades kryddstarkt av blommande syrener och stora skära pioner. Gertrud hade en stund på sig, innan hon skulle gå upp på Skansen. Hon hade tagit Blända-dräkten på sig. Han kunde väl inte bli arg över det. Hon sa inte ett jota om sin spänning så... Nej, det var en högst alldaglig Gertrud, som satt på trädgårds-soffan och pratade om tidens flykt i gillande ordalag. Jakob behövde inte se, att det bländande vita huvud-klädet var som skapat för Gertruds smala ansikte. Och det kunde också vara detsamma, att han såg det. Men ack, om han velat titta på hennes söljor och broderier! Då skulle hon fått säga, att de var äkta, att Skansen själv rådde om dem, och att för hundra år sedan eller mer hade en riktigt levande flicka ägt dräkten och haft roligt i den för det var en helgdagsklän-ning.

Jakob sneglade inte ens — stygge Tip-Top! — han bultade och frågade i anslutning till vad hon sagt om tiden:

— Längtar du så okristligt härifrån?

— Det är hemskt komplicerat, skall jag säga dig, Jakob. Det är klart, att jag vill hem så fort som möj-ligt. Och du kan väl begripa, att jag håller på att gå sönder av förtjusning, när jag tänker på Frankrike. Jag har ju älskat allt franskt, sedan jag var småbarn.

I tio år har jag gått i min kära skola och alltid känt mig hemma där. Om Paris har jag hört så mycket, att jag tycker jag varit där och vandrat omkring bland alla de historiska minnesmärkena. Men... det är inte lätt att sluta skolan och att för alltid säga adjö åt mitt tornrum och... åt er allihop.

— Vilka allihop? Hammaren satte i med en kraft, som kofferten knarrande opponerade sig emot.

— Ingegerd och dig först och främst. Och Garm... Hade han inte hört på? Han sade:

— Se så där ja, nu är den flygande kofferten i det närmaste klar. — Jag har också resplaner för sommaren. Jag skall upp till Norrland och jobba. Sedan tar jag mig en tur uppåt fjällen. Ett par jyckar och jag ska härja bland lämlarna.

— Så skojigt! — Slangen var efterhängsen. — Tänk, vad du skall ha mycket att berätta om, när du kommer därifrån.

Dum, dum grabb! Kunde han inte förstå, att han borde be om hennes adress och lova att skriva! Hon hade fått ett armbandsur i julklapp. Det såg hon på och upptäckte, att hon inte skulle komma värst mycket för tidigt, om hon ginge nu. Sagoflickan Scott erfor en porlande lyckoförnimmelse. Skansen var ett förtrollat rike dessa dagar. Ett lysande bröllopståg från tredje Gustavs ära skulle tjusa publiken. På teatern skulle En herrgårdssägen uppföras. Sång på Renberget, ett lappläger med spåtrumma, och dans efter allmogespelmäns fioler. Som en bilderbok, vars blad vinden snabbt vände, såg Gertrud för sig det brokiga, festsmyckade vimlet.

— Jag är tvungen att lubba nu.

— Hej då. Jag ställer kofferten uppe i tornet sen. Du, har du något släp hem om kvällarna — jag menar från Skansen?

— Nej, jag känner inte en katt mer än Lydia och Ulla.

— Jam-jam likasåsom. Hur dags schappar du?

— Klockan tio. Det anses inte lämpligt, att skolflickan Gertrud är med längre.

— Det är också Gudi nog. Då står jag vid tiodraget utanför huvudingången.

— I kväll?

— Alla dagar du hålls med gycklet.

— Tack, det var väldigt snällt av dig.

— Då va la inte någe snällt, jag asar ikring um kvällera, när det blömmar så fint som nu å fåglarna sjonga å kvintilera mä sköna tongor.

Gertrud nickade och sprang. Hon hade kanske fördröjt sig. Dessutom blev hon fortfarande generad, då Jakob började "bräka så där urfånigt". Han blev inte sig själv utan en pajas, tyckte hon. Annars var det märkvärdigt, vad Jakob förändrats och blivit allvarlig. Och rar! Ofta tänkte hon på, hur tjänstaktig han var, och hur han levande kunde intressera sig för saker och ting. I vintras, då pappa rest, hade han märkt, hur hon leddes efter honom. Han hade då lirkat samtalet in på Skara, och hon hade fått beskriva det gula huset utan och innan, julbudningen och hur de dansat runt kring huset, anförda av Kaj, Viktoriasjön, där Arla firade sina triumfer på skridsko och mycket annat, som gjort Totte varm om hjärtat.

Både den kvällen och de bägge följande passade Gertrud tiden. Hon kände sig inte heller vidare frestad att stanna över den. När ståndet stängts och hon en stund sett på dansen, var det slut med det roliga. Visst blev hon uppbjuden på dansbanan ibland och hon hann se det storartade bröllopståget flera gånger. Ingen av förlustelserna gick hennes näsa förbi, men så himlastormande förtjusande som Ulla hade inte Gertrud på långt när. Hon berättade för Jakob ett och annat och litet grand hörde han på, men lät inte ett smack intresserad.

Sista kvällen kände Gertrud sig trött. Hon hade redan vid niotiden gått och bytt kläder. För att kunna lämna kvar värendsdräkten på Skansen, hade hon tagit sina egna kläder med sig. När hon kröp in i dem, bleknade sagoglansen omkring henne bort. Hon såg oupphörligt på klockan och längtade, att hon skulle bli tio. Ögonlocken var tunga, som om hon känt sig mycket sömnig, men det skulle nog inte bli mycket bevänt med sömnen i natt, sista natten i Jungfrutornet. Allting var sista. I kväll skulle hon troligen för sista gången träffa Jakob. Han reste till Norrland i morgon eftermiddag. — Sista gången i morgon, som Ingegerd och hon åt frukost så där trevligt på tu man hand. Kanske råkades de aldrig mera. Ingegerd hade lovat att svara, om Gertrud skrev från Paris. Det var alltid en tröst att haka sig fast vid. — Sista gången, oåterkalleligen sista gången hon som skolans tillhörighet steg in genom den blanka, bruna porten. I morgon smällde den igen bakom henne och den skulle nog glömma,

hur hon brukat klappa den till tack för att den så vil-
ligt släppte in henne.

Utan större rörelse, tog hon adjö av lydiga trissan,
som verkligen trissade runt här uppe bland bekanta
och obekanta, nitisk, moderlig, fnissande och artig.
Kanslisekreteraren visade sig en kort stund med sin
mor under armen. Då smalt Lydia i lycka. Hon hade
inte på åratal ägt någon att kalla "närmare anhörig".
Hon sade "min man" med ett tonfall, klingande i dur.

Gertrud begav sig minst en kvart före tio till den
bestämda mötesplatsen. Där stod hon, tunn, blek och
ganska trist. Pratande, skrattande, upprymda män-
niskor passerade henne. Det blev så fruktansvärt en-
sam i inom flickan Scott. Och det var som grät hon
invändigt. På de tunga stenarna i hennes bröst drop-
pade tårar. Jag har ingenting att vara ledsen för, jag
är inte ledsen, övertygade hon sig. Det är bara så
konstigt. Det blir nog bra, när Jakob kommer. Han
sätter mig säkert i gott humör. Han brukar hitta på
just det Tottedumbom behöver för att krya på sig.

Klockan slog tio. — — — Skulle han nu till råga på
bedrövelsen inte komma? — — — Han kunde förstås
blivit hindrad. Det var väl inte heller pin säkert, att
han hade lust längre. I går kväll hade de mest gått
och tegat. Hon hade inte trott, att det berott på
henne... Men det var väl inte något märkvärdigt i,
om han fann henne larvig, då han föraktade basarer
och sånt.

Tio minuter över... det vore bäst, att hon gick,
annars blev det sent och folktomt. Hon hajade till.

Usch, det var kusligt att gå på Djurgården ensam så här dags. Det hade hon aldrig gjort.

Hon skrämde upp sig alltmera, men stod ändå orubb-
ligt kvar. Hennes ögon blev stela och stirrande.

— Du ser åt galet håll, flicka lilla, ljud Jakobs röst bakom henne. Det var sjaskigt av mig att låta dig vänta, men det var något jag ville du skulle ha, som jag nyss fick färdigt. Ta mig i hand, så är vi barnen i skogen, barnen, som gick efter stjärnan, du minns. Där har du Capella. Hon skall åt samma håll som vi.

— Kan vi springa? Jag fryser.

— Heja på, sade han och drog henne med sig. Gertrud blev andtruten, men blodet hettade till. Hon blev röd om kinderna och även invändigt fick hon litet av den glada, röda färgen. Vad kunde det vara Jakob hade i den smala pappersrullen? Var det hennes present? Då hade han nog ritat en karta av Paris. Det var alldeles onödigt förstås men vådligt hyggligt.

Vid Carlinghills grind skulle de säga varandra farväl. Gertrud bävade för detta vanskliga och gripande ögonblick. Han kunde gärna få se, att hon var ledsen, det var inte det... men om han tyckte, att hon var pjollrig och fruntimmersaktig...

Jakob hade släppt hennes hand. Han räckte henne pappersrullen och sade med betydligt grötig röst:

— Håll till godo! Du borde kanske kika på konstverket, när du kommer upp till dig, om du skulle råka att vara sentimental.

— Är det något livat?

Gertrud lät närmast besviken. Han behövde inte inbilla sig, att hon var en småunge, som bara brydde sig om lustigheter.

— Det lämnar jag åt dig själv att avgöra. Tack skall du ha för kamratskapet, flicka lilla. Må så gott!

Han tog hennes bägge händer, han lyfte dem upp mot sitt ansikte. Det såg ut som tänkte han kyssa dem, men så lät han dem falla, skakade dem kraftigt och tog upp pappersrullen, som glidit ner på marken. Han stoppade den under hennes vänstra arm.

— Tack, Jakob, du har varit det bussigaste, som finns, mumlade en av snyftningar kvävd röst, som Gertrud inte ens själv kände riktigt igen.

Så skildes de. Gertrud sprang uppför spiraltrappan. Hon grät högt. Det var något, som gjorde så ont i hjärtat. Och plötsligt tänkte hon sig, hur förfärligt det skulle kännas att säga adjö åt dem där hemma och veta, att man inte finge se dem på en evighet.

— Jag är en riktig kratta, bannade hon sig, jag får precis, vad jag helst vill, och ändå tjuter jag.

Innan hon tagit av sig kappan, måste hon se, vad pappersrullen innehöll.

Hon satte sig vid bordet, tände arbetslampan med den gröna skärmen och petade försiktigt av omslaget.

Tre ritningar låg sekunden därefter utbredda framför henne. Den översta framkallade ett rop av glad överraskning. Det var ju... det var ju precis det lilla gula huset i Skara, och snön bäddade in det alldeles som i julas. Där ringlade hela kedjan av dansande och den figuren i täten kunde absolut inte vara någon annan än Kaj.

Gertrud måste resa sig, måste jubla högt och trycka ritningen intill sig.

När hon äntligen lugnat sig, övergick hon till beskådande av de båda andra ritningarna. Den ena föreställde hennes skola. Där var porten med sina rutor, där fönstren till åttan, där kom ett par flickor kutande. Det skulle bestämt föreställa Ulla och henne.

Ny hänförelse, återigen var hon tvungen att fara upp och snurra runt. Men det blev inte så långvarigt, ty hon var oerhört nyfiken, om den sista teckningen skulle föreställa, det hon trodde... hoppades... önskade...

Jo, det var Carlinghill med Jungfrutornet, med Garm och Toy. Ingegerd satt på hästen, en sadelfast ryttarinna, som höll sitt huvud högt.

Gertrud hade inte haft en aning om att Jakob var en sådan överdängare i ritning, men han var det visst i allting. Ingen gåva kunde varit välkomnare.

Det var ju som om hon fått med sig till det främmande landet, vad hon höll mest av i sitt eget. Hon skulle sitta och se på julpolskan, på skolan, på Carlinghill och bli glad över att de fanns där hemma. Hon skulle aldrig nödgas pinas av att inte kunna minnas dem just så tydligt och detaljerat, som man ville ha en kär bild.

Hon behövde inte riskera att förlora intrycket. Det kunde friskas upp när som helst.

Gertrud lade äntligen ritningarna ifrån sig. Tätt invid sängen på den gamla, trofasta Bucephalos. Hon började klä av sig, med ens så värmd av Jakobs gåva,

att allt hennes tungsinne blåste bort. Med ena strumpan till hälften avdragen, stannade hon plötsligt tvärt i avklädningen. Hennes ansikte blossade av en djup rodnad. Hon såg ner på den dinglande strumpan, men det var dock inte till den hon halvhögt sade:

— Jag är väl tvungen att skriva och tacka! Jag är alldeles tvungen! Å, vad jag gläder mig! Jag skall skriva ett långt brev.

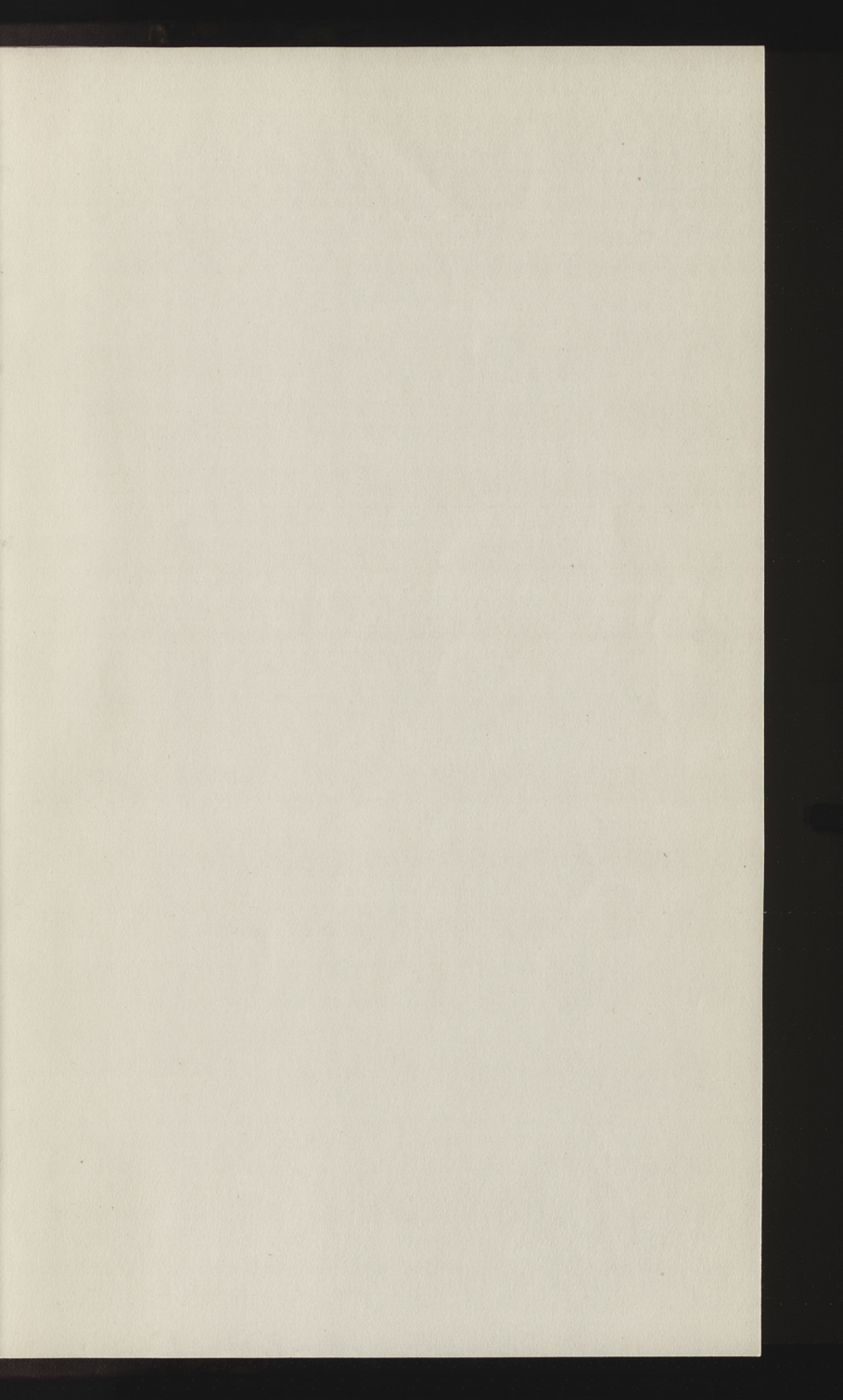


INNEHÅLL.

1. Den levande julgranen	5
2. Filmstjärnan	21
3. Otroligt men sant	40
4. Familjen Scott bryter upp	60
5. Tornrummet	77
6. Prinsessan	91
7. Födelsedagen	104
8. Klubben Hobby startar	125
9. I trollens våld	147
10. I sjunde himlen	171
11. Riddturen och — Gertrud får en ny fluga	188
12. Jullovet	209
13. Flygfärdig	220

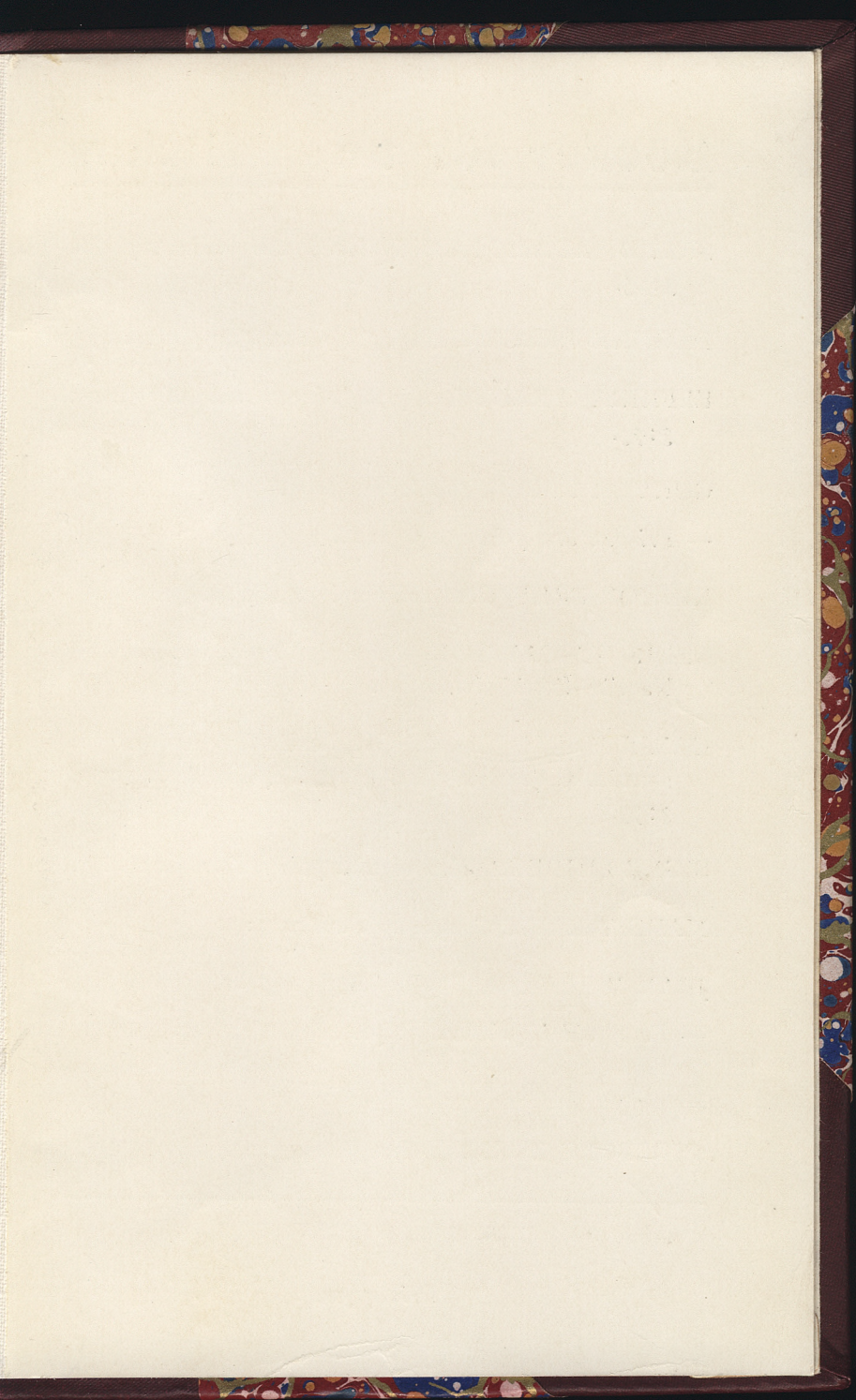
THE GAZETTE

1	1st January 1901
2	2nd January 1901
3	3rd January 1901
4	4th January 1901
5	5th January 1901
6	6th January 1901
7	7th January 1901
8	8th January 1901
9	9th January 1901
10	10th January 1901
11	11th January 1901
12	12th January 1901
13	13th January 1901
14	14th January 1901
15	15th January 1901
16	16th January 1901
17	17th January 1901
18	18th January 1901
19	19th January 1901
20	20th January 1901
21	21st January 1901
22	22nd January 1901
23	23rd January 1901
24	24th January 1901
25	25th January 1901
26	26th January 1901
27	27th January 1901
28	28th January 1901
29	29th January 1901
30	30th January 1901
31	31st January 1901



Hand 24/19
268 K

13



Böcker för unga flickor

SIGRID ADAMS-KLINGBERG, *En mönsterflicka*.
3: 25.

DAGMAR BROCH-UTNE, *Ung dam får plats*. 2: 75.

ELFRIDA BRANDT, *Fyrväpplingen slår sig fram*.
3: 75.

GUNVOR DEBES, *Förälskad*. 3: 75.

— *Prinsen och prinsessan*. 3: 50.

RIGMOR FRIIS, *Gerd och morbror Martin*. 3: 25.

SIGNE GUSTAFSSON, *En tös på cykel*. Stockholm—
Narvik—Stockholm. 2: 25.

KARIN MARIA JOHANSON, *Landsvägen lockar*. Fyra
svenska flickor på cykel genom Tyskland. Ny uppl.
3: 75.

SIGNE LINDEGREN, *Kolonien på Ferdinandsro*. 4: 50.

MARGIT RAVN, *Som alla de andra*. 3: 50.

JEAN WEBSTER, *Pappa Långben*. 3 kr.

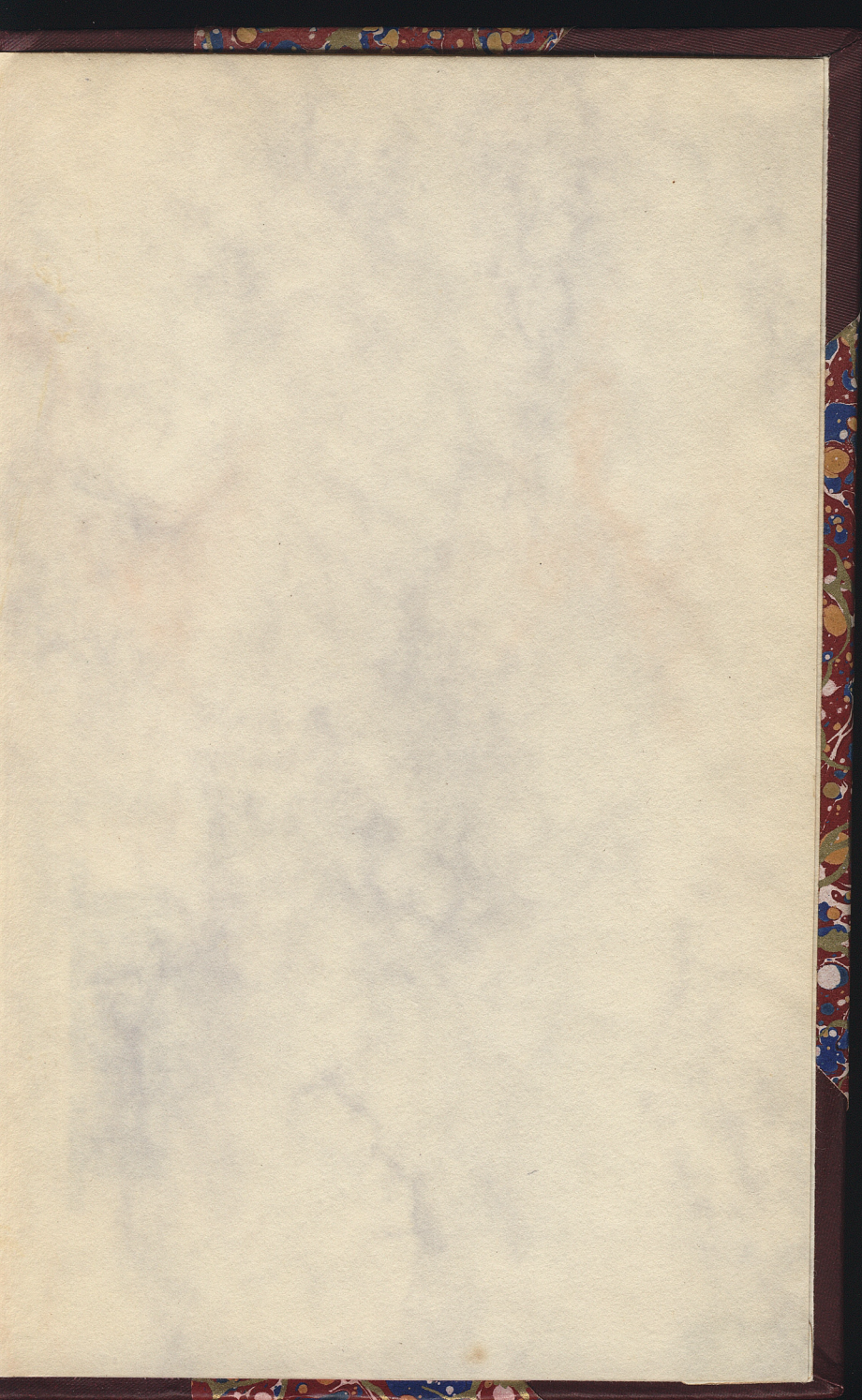
— *Patty vid högskolan*. 3: 50.

JULLI WIBORG, *Ut*. Inb. 3: 75.

INGEBORG ZERNIN, *Eva*. Kart. 3: 25.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Pris 4: 50.



Bücher 101 2 128 Hoken

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK



1001891359

1.75

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

